

Laad eerdere berichten

augustus 2011

gleeks aan het woord

Hoe de morele thema's uit de tv-serie Glee het onderwerp worden van online fantalk.

Erasmus Universiteit Rotterdam

Erasmus School of History, Culture and Communication

Master Media & Cultuur

Begeleidend docent drs. A.L. Peeters

Tweede lezer dr. H.J.C.J. Hitters

335973

335973kw@student.eur.nl

Stuur

Q W E R T Y U I O P

A S D F G H J K L

Z X C V B N M

Spatie

'I don't think Glee reflects the real world all the time, it reflects the world I wish it would be'

Ryan Murphy, 2011

Voorwoord

Hoewel ik tv een interessant medium vind, ben ik nooit geïnteresseerd geweest in fictieve tv-series. Het was dan ook verrassend toen ik in het voorjaar van 2010 tijdens het zappen terecht kwam op een nieuwe tv-serie op RTL5. De nieuwe Amerikaanse fictieve tv-serie Glee trok een heel uur mijn aandacht en terwijl het einde naderde, was ik vol verwachting hoe de verhaallijn naarmate de weken vorderden zich zou ontwikkelen. Elke dinsdag stipt om 20.30 werd de tv afgestemd op RTL5 en aan het eind van het eerste seizoen was ik ook benieuwd wat het tweede seizoen voor spannende ontwikkelingen zou brengen. Mijn Glee-verslaving was begonnen.

Het duurde niet lang voordat ik via internet op zoek ging naar meer informatie over de personages en verhaallijnen uit de serie. Bij het zoeken stuitte ik op veel Glee-fans die online berichten plaatsten over de karakters en de verhaallijnen van de serie. Berichten zoals: *'I do believe homosexuality is normal'*, *'Glee actually address the issues that real people deal with'* en *'Glee's given our family a lot of joy'* kwamen aan bod op het grootste internetforum van Glee op de FOX fansite. Omdat het mij opviel dat de serie online veel trouwe aanhangers heeft en dat er zoveel berichten over de serie worden geplaatst, leek het mij interessant om mijn masterthesis te schrijven over de fans van Glee en de invloed van de serie op haar fans.

Graag wil ik via deze weg een aantal personen bedanken die me op verschillende manieren hebben geholpen en hebben gezorgd dat deze thesis uiteindelijk is afgerond. Allereerst wil ik Allerd Peeters bedanken voor het begeleiden in het proces van het schrijven van deze thesis en Erik Hitters voor het werpen van een kritische blik op deze thesis als tweede lezer. Alexandra van der Vloed, Judith Al, Kim Christiaanse, Ellen Valckx, Elise van de Velde en Fay Tulling bedankt voor jullie aanmoedigen het afgelopen half jaar. Marcel Haasdijk voor zijn geduld, kritiek en natuurlijk luisterend oor. Daarnaast natuurlijk alle vrienden en familie die hebben meegeleefd de laatste maanden en altijd oprecht hun interesse toonden. Een speciaal woord van dank gaat uit naar mijn ouders Nico en Trudy van Wijk, die mij niet alleen altijd hebben gesteund de afgelopen jaren dat ik studeerde, maar ook kritisch hebben gekeken naar de inhoud van deze scriptie.

Kirsten van Wijk

Augustus 2011

Inhoud

Voorwoord.....	3
Inhoud	4
1. Inleiding	7
1.1 Algemene onderzoeksvraag	7
1.2 Opzet literatuurstudie	8
1.3. Empirisch onderzoek	9
1.4. Belang onderzoek.....	9
2. Literatuurstudie	11
2.1 Glee.....	11
2.2 Fanculturen	13
2.2.1 Populaire cultuur	13
2.2.2 Fans als ‘de ander’	15
2.2.3 De deelfactor	16
2.2.4 De rol van het Internet	18
2.3 De moraal	20
2.3.1 Richtlijnen.....	20
2.3.2 Beginselmoraal	21
2.3.3 Universeel.....	22
2.3.4 Vorming van je moraliteit.....	23
2.3.5 Moraal op tv	24
2.3.6 Morele thema’s	26
3. Probleemstelling.....	28
4. De morele thema’s binnen de afleveringen van Glee.....	30
4.1 Kwalitatieve methode	31
4.1.1 Selectie onderzoekseenheden	33
4.1.2 Operationalisatie	33
4.1.3 Analysemethode.....	35
4.2 Resultaten Programma-onderzoek	36
4.2.1 Over de afleveringen	36
4.2.2 ‘The substitute’	37
4.2.3 ‘Furt’	38
4.2.4 ‘Special education’	39

4.2.5 'The Sue Sylvester shuffle'	40
4.2.6 'Silly love songs'	41
4.2.7 'Comeback'	41
4.2.8 De mate waarin de thema's voorkwamen	43
4.2.9 Positief of negatief	45
4.3 Conclusies Programma-onderzoek.....	46
4.3.1 Conclusie morele thema's die voorkwamen binnen de afleveringen.....	46
4.3.2 Conclusie positieve of negatieve weergave	48
5. De online fantalk over Glee	49
5.1 Kwantitatieve methode.....	49
5.1.1 Selectie onderzoekseenheden	50
5.1.2 Codering	52
5.1.3 Analyse	54
5.1.4 Betrouwbaarheid.....	55
5.2 Keuze van het materiaal.....	55
5.2.1 De topics die geanalyseerd worden	56
5.2.1 De discussielijnen die geanalyseerd worden.....	57
5.3 Resultaten Fantalk-onderzoek.....	59
5.3.1 'Glee' binnen de berichten.....	59
5.3.2 Morele thema's binnen de berichten.....	60
5.3.3 Acceptatie morele kwesties	61
5.3.4 Reden waarom morele kwesties worden beschreven	62
5.3.5 Het doel van de online berichten	64
5.3.6 De context waarin morele kwesties worden beschreven	66
5.3.7 Berichten van mannelijke en vrouwelijke Glee-fans.....	67
5.3.8 Glee binnen de discussielijnen	69
5.3.9 De moraal binnen de discussielijnen.....	70
5.3.10. Acceptatie morele kwesties binnen de discussielijn	71
5.3.11. De morele kwesties binnen de discussielijn.....	72
5.3.12. Doel van de berichten binnen de discussielijn	73
5.3.13. De context waarin de moraal besproken wordt binnen de discussielijn	74
5.4. Conclusies Fantalk-onderzoek.....	75
5.4.1 Glee binnen de online berichten.....	76
5.4.2 Morele thema's als gespreksonderwerp.....	77

5.4.3 De manier waarop de moraal voorkomt binnen online berichten	77
5.4.4 De rol van de morele kwesties binnen online berichten.....	78
6. Discussie en reflectie.....	80
6.1. Kanttekeningen	81
6.2. Mogelijk vervolgonderzoek	81
6.3. Bijdrage.....	82
Literatuur.....	83
Bijlage A: Materiaal Programma-onderzoek	87
Bijlage B: Transcriptieschema Programma-onderzoek	107
Bijlage C: Codeboek.....	108

1. Inleiding

Voor fans spelen programma's, muziek of idolen een belangrijke rol in hun leven. Fans hangen posters op van hun favoriete iconen, willen er hetzelfde uitzien en zijn vaak verliefd op sterren uit de muziek en tv-wereld (Cline, 1992). Het is echter de vraag wat fans met de verkregen inhoud van hun favoriete mediaproducten doen, zoals de verhaallijnen en de thema's die in mediaproducten naar voren komen. Jenkins (1992) gelooft dat fans naast het discussiëren over mediateksten, die ze uit mediaproducten verkrijgen, actief hiermee aan de slag gaan. Zo geven fans hun eigen interpretaties aan mediateksten door ze te herschrijven en te delen met anderen. Tevens reageren fans op deze teksten, door ze te onderwerpen aan een kritische blik en ze te koppelen aan gebeurtenissen uit hun eigen dagelijks leven.

1.1 Algemene onderzoeksvraag

Dat fans actief met de inhoud van een tv-serie zoals Glee bezig zijn, is mede te danken aan de toenemende mate van digitalisering. Volgens Anderson (2006) heeft de toenemende groei in digitalisering en nieuwe webapplicaties geleid tot een democratisering van het internet. Wat inhoudt dat het internet iedereen de mogelijkheid biedt om zelf teksten, video's en audio te publiceren. Door social media, weblogs en fora kunnen fans altijd en overal berichten over hun favoriete serie plaatsen, de inhoud delen met anderen en het gesprek aangaan met fans over de gehele wereld.

Deze online gesprekken van fans, hebben mijn specifieke interesse gewekt. Ik ben benieuwd waar de online gesprekken van Glee-fans over gaan en waartoe deze leiden in hun dagelijks leven. Zijn er verbanden te vinden tussen de inhoud die fans in de serie zien en de manier waarop zij over deze inhoud in online berichten praten? En welke inhoud van de serie is interessant waardoor fans hierover willen schrijven op het internet?

Uit een oppervlakkige analyse blijkt dat er binnen de serie Glee veel verhaallijnen voorkomen met een moraal. Elke aflevering wordt gekenmerkt door één of meerdere morele kwesties zoals 'Moet ik mijn kind afstaan?', 'Is homoseksualiteit geoorloofd?' en 'Wanneer ben je populair?'. Uit onderzoek komt naar voren dat kijkers dit soort morele kwesties kunnen herkennen en interpreteren en dat ze erover na kunnen denken, om zich vervolgens af te vragen hoe ze zelf zouden reageren als ze voor dezelfde morele keuze

komen te staan (Krijnen, 2007, geciteerd in Ronde, 2007). De herkenbaarheid van morele kwesties waar Krijnen (2007) over schrijft, kan een factor zijn waarom fans over de inhoud van Glee schrijven en waardoor een online gesprek op gang kan komen.

Omdat er inhoudelijk binnen de tv-serie Glee morele kwesties aan bod komen ligt de focus van dit onderzoek op deze kwesties en de morele thema's die hieraan ten grondslag liggen. Nadat de morele kwesties uit Glee zijn vastgesteld, kunnen deze worden ingedeeld in een moreel thema. Aan de hand van dit onderzoek hoop ik te achterhalen of de morele thema's uit de tv-serie Glee door fans worden gebruikt als gespreksonderwerp op het internet. En of de gesprekken en geschreven berichten laten zien dat fans de morele kwesties uit de serie gebruiken voor de ontwikkeling van hun moraal in het dagelijks leven. Aan de hand van bovengenoemde waarnemingen en vragen is de volgende onderzoeksvraag opgesteld:

'In hoeverre worden de morele thema's uit de Amerikaanse tv-serie Glee het online gespreksonderwerp onder fans van het programma en hoe gebruiken fans deze online gesprekken om de morele thema's uit de serie te betrekken op hun dagelijks leven?'

1.2 Opzet literatuurstudie

Om de onderzoeksvraag te kunnen beantwoorden, zijn er enkele vragen waar antwoord op wordt verkregen binnen de uitgebreide literatuurstudie. De vragen 'Wat is fandom?', 'Wat doen fans met populaire cultuur?', 'Wat is een moraal?' en 'Wat voor morele thema's komen terug in tv-programma's?' vormen een leidraad om de onderzoeksvraag te kunnen beantwoorden. Gedurende het onderzoek komen er nog meer aspecten aan bod. Aan het eind van dit onderzoek verwacht ik antwoord te kunnen geven op de gestelde onderzoeksvraag.

Binnen de literatuurstudie worden verschillende concepten die voorkomen in de onderzoeksvraag of eraan gerelateerd zijn uitgewerkt. Allereerst is het van belang om meer te weten te komen over de tv-serie Glee zelf. Informatie over de serie en de verhaallijnen kunnen een goed inzicht geven hoe de serie is opgebouwd. Het is hierdoor makkelijker om uitspraken te doen over de inhoud van Glee.

Belangrijke concepten die in deze thesis uitgediept worden, zijn 'populaire cultuur' en 'fans'. Binnen de literatuurstudie wordt er gebruik gemaakt van de literatuur van Van

Zoonen (1999, 2004), Bourdieu (1984) en Fiske (1992). Zij leveren een bijdrage aan het uitdiepen van het concept 'populaire cultuur'. Daarnaast geeft de literatuur van Jenkins (1992) en Hills (1992) een goed beeld wat het begrip 'fans' inhoudt en brengt de literatuur van Baym (2010) fans in verband met nieuwe media. De literatuurstudie zal namelijk inzicht geven hoe het digitale tijdperk bijdraagt aan het vergroten van een fancultuur.

Een ander concept dat uitgediept wordt, is 'moraliteit'. Allereerst wordt er een algemeen begrip van moraliteit gegeven aan de hand van de literatuur van Verplaetse (2008), Baier (1995) en Poole (1991). Daarnaast moet het begrip 'moraliteit' in verband worden gebracht met 'media'. Het academisch proefschrift van Krijnen (2007) over morele thema's, helpt bij het verkrijgen van meer kennis over de moraal in relatie tot media en beïnvloeding. Zij beschrijft de relatie tussen tv en morele verbeelding en vertelt dat televisieprogramma's kijkers stimuleren om een eigen positie tegenover morele kwesties te bepalen. Daarnaast geeft de literatuur van Poole (1991), Kohlberg (1984) en Travener (2000) inzicht in het concept 'moraliteit en media'.

1.3. Empirisch onderzoek

Na de theoretische uiteenzetting komt het empirische onderzoek aan bod. Binnen deze thesis wordt er gebruik gemaakt van twee verschillende onderzoeksmethoden: een kwalitatieve en een kwantitatieve inhoudsanalyse. De kwalitatieve inhoudsanalyse wordt gebruikt om binnen verschillende afleveringen van de serie Glee vast te stellen welke morele thema's naar voren komen. De kwantitatieve inhoudsanalyse wordt ingezet om de online berichten van Glee-fans te analyseren op morele thema's en kwesties. Binnen het vierde en vijfde hoofdstuk worden beide onderzoeken, de resultaten en conclusies beschreven. Aan de hand van de informatie die deze inhoudsanalyses hebben opgeleverd, wordt uiteindelijk antwoord gegeven op de onderzoeksvraag.

1.4. Belang onderzoek

Natuurlijk speelt naast mijn eigen interesse in het onderwerp de wetenschappelijke en maatschappelijke relevantie van het onderzoek mee. Maatschappelijk is dit onderzoek vooral voor de mediasector en programmamakers relevant. Het onderzoek geeft de mediasector meer inzicht in de ontwikkelingen van gesprekken op het internet naar

aanleiding van een tv-serie. Er kan een beeld worden geschetst van de mate waarin fans van tv-series worden beïnvloed in het dagelijks leven door de moraal die in series wordt vertoond. Dit is vooral voor programmamakers interessant, omdat zij kunnen inspelen op deze beïnvloeding door de morele kwesties in tv-programma's uit te lichten. Daarnaast kan dit onderzoek ook van belang zijn om na te gaan of fans morele kwesties uit series overnemen en herkennen in hun dagelijks leven. Er kan gekeken worden wat voor invloed een serie zoals *Glee* bewust of onbewust kan uitoefenen op fans.

De wetenschappelijke relevantie is vooral gelegen in het feit dat er wel onderzoek is gedaan naar fans, maar dat de fans van *Glee* nooit eerder van nabij zijn onderzocht. Door de opkomst van het internet wordt de gemeenschappelijke rol van fans en de relatie met hun idolen en mediaproducten anders. Dit onderzoek richt zich vooral op de manier waarop tv en internet samenkomen en hoe fans, door de toenemende mogelijkheid hiervan, het internet gebruiken om zich te identificeren met personages uit een tv-serie en de gebeurtenissen in die serie te betrekken op hun eigen leven. Dit onderzoek kan zowel het belang van de inhoud van tv-series als het belang van internet als uitlaatklep voor fans aantonen. Als kan worden aangetoond dat de morele thema's uit de serie gemakkelijk worden herkend, doorgegeven en gebruikt in situaties waarin de fans zich bevinden kan het onderzoek een aanvulling vormen op eerdere onderzoeken over de invloed van morele thema's op de tv-kijker.

2. Literatuurstudie

Om de hoofdvraag van het onderzoek – ‘In hoeverre worden de morele thema’s uit de Amerikaanse tv-serie Glee het online gespreksonderwerp onder fans van het programma hoe gebruiken fans deze online gesprekken om de morele thema’s uit de serie te betrekken op hun dagelijks leven?’ – te beantwoorden zijn er verschillende concepten die bestudeerd worden. Deze concepten worden onder andere aan de hand van een literatuurstudie besproken.

Allereerst wordt de Amerikaanse hitserie Glee in kaart gebracht om meer inzicht te geven in de inhoud van de serie en de populariteit hiervan. Hierna worden de concepten ‘populaire cultuur’ en ‘fancultuur’ besproken, zodat er uitspraken gedaan kunnen worden over de fans van Glee. Daarnaast wordt er gekeken wat voor rol het internet speelt voor fans binnen populaire cultuur.

Hierna komt het concept ‘moraliteit’ aan bod. Binnen het onderzoek staan de morele thema’s verkregen uit de tv-serie Glee centraal. Om deze thema’s uit te diepen wordt het begrip ‘moraal’ aan een kritische blik onderworpen.

Als laatste komen eerdere studies naar de moraal op tv en morele thema’s aan bod. Met deze concepten kan verduidelijkt worden wat voor invloed tv heeft op de moraal van het publiek en wat voor morele thema’s er op tv voorbij komen.

2.1 Glee

Sinds de Amerikaanse zender FOX in 2009 begon met de vertoning van het eerste seizoen is de Amerikaanse comedy musicalserie ‘Glee’ uitgegroeid tot een globaal popcultuurfenomeen (Rice, 2010). In Amerika is de serie erg populair, wat resulteerde in hoge kijkcijfers. Zo werd de laatste aflevering van het eerste seizoen door bijna 11 miljoen mensen bekeken en behaalde de eerste aflevering van het tweede seizoen meer dan 15 miljoen kijkers. Het tweede seizoen, dat in Amerika in september 2010 van start ging, was de hoogst gewaardeerde nieuwe serie van de zender FOX in drie jaar tijd onder tieners en volwassenen in de leeftijdsgroep van 18 tot en met 34 jaar en 18 tot en met 49 jaar. (FOX, 2010). Daarnaast staat Glee op de 29^e plaats in de toplijst van best bekeken ‘primetime’ programma’s in Amerika bij de leeftijdsgroep van 18 tot en met 49 jaar (Waytt, 2009). De

serie heeft al meer dan 50 prestigieuze prijzen ontvangen, waaronder drie Emmy Awards en vier Golden Globes (Rice, 2010) en heeft veel bekende fans, zoals Oprah Winfrey, Madonna, Lady Gaga en zelfs de presidentiële Obama's.

De tv-serie Glee draait om 'New Directions', het schoolkoor van de Amerikaanse middelbare school 'McKinley High'. Het schoolkoor wordt ook wel de 'Glee Club' genoemd, omdat de koorleden allemaal buitenbeentjes van de school zijn. De leden van de 'Glee Club' accepteren elkaar zoals ze zijn en mede hierdoor speelt het koor een belangrijke rol in het leven van alle koorleden. De serie brengt de onderlinge relaties van de leden van 'New Directions' in beeld en de problemen waar ze in het dagelijks mee te maken krijgen. Zo is cheerleader Quinn Fabray (Dianna Agron) zwanger terwijl ze voorzitter is van de Christelijke kuisheidvereniging, zit Artie Abrams (Kevin McHale) in een rolstoel na een auto-ongeluk waardoor hij om moet gaan met meerdere beperkingen, en wordt de homoseksuele Kurt Hummel (Chris Colfer) elke dag door de jongens van het footballteam gepest en getreiterd vanwege zijn seksuele geaardheid.

De populariteit van Glee kan verklaard worden door de herkenbaarheid van de morele kwesties waar de hoofdpersonen in de afleveringen mee te maken krijgen. Volgens Krijnen (2007) kunnen tv-kijkers morele kwesties uit series gebruiken om deze te betrekken op hun eigen leven, waardoor kijkers zich sneller identificeren met de hoofdrolspelers. Een ander element dat de populariteit van Glee kan verklaren, is dat Glee voor een grote doelgroep gemaakt is. In een interview met the Hollywood Reporter (2011) zegt Glee-producent Ryan Murphy dat de boodschappen in Glee altijd op twee manieren worden opgevat. Murphy heeft de serie namelijk zo bedacht dat jongeren en volwassenen samen kunnen kijken. Voor kinderen zijn de verhaallijnen, liedjes en karakters vooral belangrijk. Terwijl voor volwassenen de dubbelzinnigheid van thema's binnen Glee interessant is. Dit maakt Glee geschikt voor beide doelgroepen.

In Amerika liggen de gemiddelde kijkcijfers van een aflevering van Glee rond de 8 miljoen kijkers. Deze kijkers zijn vooral tieners en vrouwen in de leeftijd van 18 tot en met 49 jaar (Rice, 2010). In Nederland keken er gemiddeld 468.000 mensen naar het eerste seizoen van Glee en zijn de eerste zeven afleveringen van het tweede seizoen door gemiddeld 482.000 mensen bekeken. Glee heeft in Nederland een marktaandeel van gemiddeld 11,8 over 29 afleveringen in de leeftijdscategorie van 20 tot en met 34 jaar. Dat wil zeggen dat één op de tien tv-kijkers in deze leeftijdsgroep naar Glee kijkt (Annemarie Berkelaar,

persoonlijke communicatie, 16 maart 2011).

Mede doordat Glee via het internet te volgen is en omdat de serie internationaal in verschillende Europese, Aziatische, Zuid-Amerikaanse en oosterse landen wordt uitgezonden, beperkt de populariteit van Glee zich niet alleen tot Amerika. Uit verschillende werelddelen zijn er mensen die naar de serie kijken en hun mening hierover op het internet plaatsen. Glee heeft daarom wereldwijd meer dan 11 miljoen Facebook-fans, meer dan 450 duizend volgers op Twitter en rond de 130 duizend fans op MySpace. Met de uitspraak 'Glee has one of the most active, devoted fan bases I've ever seen' liet de president van Fox Entertainment Kevin Reilly (2010) blijken dat de Glee-fans heel trouw en actief met hun favoriete serie bezig zijn. Dit kan het succes van Glee ook verklaren.

2.2 Fanculturen

Om meer informatie over het concept 'fans' te verkrijgen is het belangrijk om uit te leggen wat 'fandom' inhoudt en hoe dit past binnen de populaire cultuur. Daarnaast wordt er gekeken waarom de fans van Glee zo interessant zijn onderzoeken. Ook wordt er gekeken waarom fans geïnteresseerd zijn in een karakter of mediaproduct en wat voor invloed een populaire tv-serie zoals Glee op hen heeft. Omdat het onderzoek zich richt op online berichtgeving, wordt er verklaard waarom het internet een interessant medium is voor fans om zich te uiten over tv-series als Glee.

2.2.1 Populaire cultuur

Populaire cultuur heeft een grote invloed op de maatschappij. Door Van Zoonen (1999) wordt het begrip ook wel beschreven als 'een bindmiddel binnen de samenleving welke zorgt voor de vorming van individuele, collectieve regionale en nationale identiteiten. Hierdoor heeft het concept populaire cultuur een belangrijke functie voor het opzetten en behouden van de normen en waarden binnen de samenleving' (p. 72). Doordat het concept populaire cultuur belangrijk is voor de collectieve binnen de samenleving. En de bevolking zich aan deze collectieve richtlijnen, idealen en regels vanwege de gezamenlijke identiteit wil houden, worden de cultuurproducten die vallen onder populaire cultuur door veel mensen geconsumeerd. Fiske (1992) duidt mensen die bewust meer interesse hebben in bepaalde cultuurproducten van populaire cultuur dan de rest van de samenleving aan als fan.

Fandom is een gemeenschappelijk kenmerk van populaire cultuur in industriële

samenlevingen. Fandom wordt daarom geassocieerd met culturele vormen als popmuziek, romantische verhalen, strips en Hollywoodsterren (Fiske, 1992, p. 30). Daarnaast wordt de inhoud van mediaproducten van populaire cultuur ook getypeerd door de sterke emotionele onderwerpen, zoals vreugde en lijden, angst en hoop en het verwezenlijken van idealen (Bourdieu, 1984, p. 237-239).

De onderwerpen die Bourdieu (1984) beschrijft komen regelmatig in de serie *Glee* voor. Zo hebben de hoofdrolspelers in *Glee* allemaal hun idealen gesteld. Een gezamenlijk ideaal van de hoofdrolspelers in *Glee* is dat ze met het schoolkoor regionale wedstrijden winnen en dat het footballteam landelijk kampioen wordt. Homoseksuele Kurt lijdt heel erg onder de pesterijen vanwege zijn seksuele geaardheid en Cheerleader Quinn is erg blij wanneer ze hoort dat ze haar baby kan afstaan ter adoptie. De karakters en de verhaallijnen van *Glee* zijn daarnaast allemaal heel herkenbaar, waardoor de kijker zich vrijwel altijd met de karakters of onderwerpen binnen de serie kan identificeren. Dat *Glee* emotionele onderwerpen aansnijdt en kijkers zich met de karakters kunnen identificeren kan verklaren waarom de serie zoveel fans heeft.

Populaire cultuur is volgens Fiske (1992) te vergelijken met een spijkerbroek. Net zoals mensen dagelijks spijkerbroeken dragen, worden mensen ook dagelijks aan populaire cultuur blootgesteld. Door deze dagelijkse blootstelling worden onderdelen van populaire cultuur een object van fandom. Hoewel *Glee* slechts wekelijks wordt uitgezonden, zorgt internet ervoor dat mensen 24 uur per dag blootgesteld kunnen worden aan de serie en karakters. Hoe meer er naar *Glee* wordt gekeken en gezocht, hoe sneller de serie een object van fandom wordt.

Naast de mate van blootstelling aan populaire cultuur en de identificatie met de thema's en karakters binnen een product van populaire cultuur, wordt de interesse in bepaalde populaire culturele producten mede bepaald door het sociale milieu waarin iemand is opgegroeid (Fiske, 1992, p. 36).

Ook de verschillen tussen mannen en vrouwen spelen mee in de interesse in bepaalde populaire culturele producten en de manier waarop deze ontvangen worden. Volgens Jenkins (1992) gebruiken mannen mediaproducten alleen voor zichzelf, terwijl vrouwen media juist gebruiken om hierover met vriendinnen en vrienden te roddelen. Vrouwen zijn overigens veel meer betrokken bij de thema's die in mediaproducten worden aangekaart en voelen zich sterk verbonden met karakters in bijvoorbeeld series, vooral als

een serie gebaseerd is op een fictief en emotioneel verhaal (Sandvoss 2005, p. 18). Mannen daarentegen zijn volgens Hills (2002) meer materialistisch ingesteld en kijken daarom eerder naar de materiële zaken in een serie of een film, waaronder snelle auto's, wapens en de nieuwste gadgets, terwijl hun verbondenheid met de karakters minder sterk is. Daarnaast letten mannen het meest op de karakters binnen een serie of film die hoog in de hiërarchie staan en zijn mannen meer geïnteresseerd in feitelijke inhoud van mediaproducten dan vrouwen (Sandvoss 2005, p. 18). In het algemeen kan gezegd worden dat mannelijke en oudere fans vaak geïnteresseerd in hoge culturele producten, terwijl vrouwelijke en jongere fans geïnteresseerd zijn in lage of populaire culturele producten (Fiske, 1992; Grossberg, 1992).

De interesse van mensen in bepaalde cultuurproducten van populaire cultuur, hangt ook af van de opleiding zij genoten hebben. Volgens Grossberg (1992) zijn mensen die populaire culturele producten consumeren vaak lager opgeleid, waardoor ze makkelijker te manipuleren zijn. Populaire cultuur heeft daarom meer impact op het leven van lager opgeleiden dan op dat van mensen met een hogere opleiding.

Aangezien Glee een product binnen populaire cultuur is, lijkt het aannemelijk dat Glee over het algemeen jonge, lager opgeleiden vrouwelijke fans heeft.

2.2.2 Fans als 'de ander'

In verschillende literatuurstudies worden fans beschreven als een fanatieke, geobsedeerde en afwijkende groep mensen (Jenson, 1992; Fiske, 1992; Gray, Sandvoss & Harrington, 2007). Deze groep mensen heeft een bijzondere interesse in bijvoorbeeld mediaproducten en vertonen uitzonderlijk gedrag wat betreft mediaconsumptie waardoor ze binnen de samenleving als 'anders' worden gezien. Volgens Said (1995) creëren de media het stigmatiserende beeld van 'de ander', waardoor de eigen identiteit, in dit geval de identiteit van de 'normale' samenleving, versterkt wordt. De ander is namelijk altijd inferieur aan jezelf. De samenleving heeft hierdoor een negatief en generaliserend beeld over fans, omdat fans 'anders' zijn dan de rest van de bevolking.

Dat de serie Glee zoveel fans heeft, komt juist omdat ze 'anders' zijn. Glee-fans zijn zo trots op het feit dat ze door de samenleving als een 'andere' groep worden gezien dat de trouwe aanhangers een geuzennaam bedacht hebben, namelijk 'Gleeks', een naam die binnen de American Dialect Organisation (2010) door middel van een stemming werd

verkozen tot het fanwoord van het jaar 2010. De naam is een combinatie van de naam van de serie Glee en 'geek', wat in het Amerikaans ook wel 'niet hip' of 'sociaal ongeschikt' betekent (Oxford Dictionary, 2011). Ondanks deze negatieve bijklank willen de fans van Glee geassocieerd worden met dit woord, omdat dit precies aangeeft waar de serie over gaat en waar de fans voor staan. In Glee zijn de hoofdrolspelers allemaal buitenbeentjes en daarom worden ze als 'anders' gezien.

Morin (1972) beschrijft dat de hoofdrolspelers uit series de grootste invloed hebben op fans. Sommige fans herkennen zichzelf in de hoofdrolspelers, waardoor ze zich hiermee identificeren. Daarnaast bieden de problemen waar hoofdrolspelers in series mee te maken krijgen, fans een basis voor het maken van kritische beslissingen over hun eigen leven op het gebied van voor het herkennen en accepteren van hun eigen problemen (Jenkins, 1992, p. 116). Als de fans van Glee zich identificeren met de hoofdrolspelers van Glee betekent dit, dat zij ook als buitenbeentje en als 'anders' gezien willen worden. Daarom hebben zij er ook geen problemen mee dat de samenleving hen als 'anders' ziet, omdat zij zo een afspiegeling zijn van hun idolen.

2.2.3 De deelfactor

Hoewel fans vaak afgeschilderd worden als antisociaal, naïef en obsessief, waardoor ze als de 'ander' worden gezien, wil Jenkins (1992) met zijn boek 'Textual Poachers' aantonen dat fans gewone mensen zijn met dezelfde interesses voor bepaalde mediaproducten of objecten als de rest van de samenleving. We hebben eerder kunnen lezen dat deze interesse voortkomt uit identificatie, blootstelling en sociale factoren.

Uiterlijk is volgens Fiske (1992) ook een aspect waarom fans geïnteresseerd zijn in bepaalde mediaproducten of karakters. Het uiterlijk van een fanobject is belangrijk bij de identificatie van fans, omdat dit bijdraagt aan het creëren van een sociale identiteit. Deze sociale identiteit zorgt ervoor dat fans bij een groep kunnen horen die deze identiteit uitdraagt. De identiteit van de karakters uit Glee is eerder al beschreven als het buitenbeentje of de 'nerd'. De fans van Glee vinden het niet erg om hiermee geassocieerd te worden, omdat dit bij hem past.

Zelfvertrouwen is een andere factor waarom fans zich interesseren voor bepaalde mediaproducten of karakters. Fiske (1992) beschrijft dat fanobjecten of populaire tv-shows fans zelfvertrouwen geven om voor zichzelf op te komen in verschillende sociale situaties.

Doordat fans zich kunnen identificeren met hun favoriete karakter uit een serie krijgen ze meer zelfvertrouwen en zijn ze zich meer bewust van hun keus, omdat hun idool al eerder voor deze keus heeft gestaan. In het geval van Glee kan het bijvoorbeeld voorkomen dat het personage Emma, die kampt met een neurotische vorm van smetvrees, mensen met deze ziekte meer zelfvertrouwen geeft, waardoor ze eerder openlijk over hun probleem gaan praten. Het personage Quinn, die als tienermoeder haar kind ter adoptie afstaat, kan een voorbeeld zijn voor andere zwangere tienermoeders.

Het lezen en bekijken van mediaproducten met als doel deze te delen met mensen met dezelfde interesses voor bepaalde mediaproducten of objecten is binnen fandom erg belangrijk. De interesses van een fan voor bepaalde mediaproducten ontstaat altijd door de input van andere fans met als doel om verder in contact te komen met een grotere sociale en culturele gemeenschap (Jenkins, 1992, p. 76). Fans zijn daarom sociaal aangelegd, want het delen van verhalen gebeurt altijd binnen een groep mensen. De discussies met andere fans waarin mediateksten gedeeld worden, zorgt er wel voor dat individuele interpretaties gevormd en versterkt worden (Jenkins, 1992, p. 52).

Jenkins (1992) gelooft tevens dat fans niet alleen discussiëren over de teksten die ze verkrijgen van karakters en uit mediaproducten, maar dat fans ook echt iets met deze teksten doen. Naast het herschrijven en delen, reageren fans op mediateksten door deze te onderwerpen aan een kritische blik en deze te koppelen aan gebeurtenissen uit hun eigen leven. Er valt daarom te verwachten dat het onderzoek aan zal tonen dat Glee-fans niet alleen kijken naar de karakters van Glee en de inhoud van het programma, maar dat ze er ook hun eigen verhaal aan hangen.

Het sociale, expressieve en collectieve aspect van fandom draagt eraan bij dat sommige fans zich alleen aansluiten bij een groep om informatie te delen (Jenkins, 2007, p. 360). Het sociale aspect kan net zo belangrijk zijn als de interesse in het programma of de karakters. Hierdoor valt er te verwachten dat het onderzoek laat zien dat de berichten van fans op Glee-fansites vooral gebruikt worden voor het sociale aspect, om informatie met andere fans te delen.

Ook Fiske (1992) erkent het belang van delen voor fans. Hij beschrijft dat de interesses van fans in bepaalde mediaproducten of objecten voor de helft wordt bepaald door de gemeenschap waar zij willen toebehoren. De fangemeenschap heeft dus dezelfde invloed op de fans als de daadwerkelijke mediaproducten of objecten zelf. Als veel mensen

over een bepaald mediaproduct of object praten willen anderen hier graag over meepraten. Hoe groter de fangemeenschap en de interesse die mensen hierin tonen, hoe meer deze groeit. Dat fans over de hele wereld met elkaar informatie delen, verklaart het gegeven dat de Glee-fangemeenschap (inter)nationaal zo groot is.

2.2.4 De rol van het Internet

Het hele idee van identificatie met mediakarakters en het delen van inhoudelijke informatie over mediaproducten maakt fandom tot een geheel. Het internet en nieuwe web-based technologieën hebben er niet alleen voor gezorgd dat het delen van informatie met andere fans gemakkelijker wordt gemaakt, maar ook dat fanactiviteiten meer in het dagelijks leven passen. Technologieën waaronder Blackberries, iPad's, PDA's en Laptops brengen fanobjecten online samen op de plaats waar men zich op dat moment bevindt. Dit zorgt voor een toenemende mate van fanconsumptie binnen de structuur van ons dagelijks leven (Gray, Sandvoss & Harrington, 2007, p. 8).

Naast het gegeven dat nieuwe technologische ontwikkelingen het fans gemakkelijker maken om deel te nemen aan een fangroep, biedt het internet ook meer toegang aan fangroepen. Het internet is volgens Baym (2010) de perfecte plaats om nieuwe relaties aan te gaan, omdat mensen wereldwijd toegang hiertoe hebben. Hierdoor wordt het makkelijker voor fans om andere fans te vinden die dezelfde gezamenlijke interesses hebben. Door het delen van gezamenlijke interesses, wordt binnen online groepen een sterk gevoel van groepslidmaatschap ontwikkeld. Dit lidmaatschap dient als basis voor het opbouwen en verdiepen van relaties, het uitwisselen van informatie, het spelen van rollenspellen, maar ook gewoon het samenzijn met de andere mensen uit de groep (Baym, 2010, p. 72). Dit is dan ook wat er op de fansites van Glee gebeurt. De meeste Glee-fansites bieden, naast nieuws over de serie, een online discussieplatform voor de fans aan.

Ook Hills (2002) ziet dat fandom een nog centralere rol speelt in het leven van de consumenten die opereren in een netwerksamenleving. Er zijn fans die bijvoorbeeld alleen een show kijken, zelf over de thema's en karakters nadenken en hier met niemand over praten. Door de netwerksamenleving zijn er steeds meer fans die voor of na een tv-uitzending meteen op internet of via Twitter en sociale netwerksites kijken wat andere fans over de aflevering en karakters zeggen. Dit gebeurt ook voor en na de uitzendingen van Glee. Voor en tijdens de afleveringen komen Facebook- en Twitterberichten op de fansites

binnen en na de uitzending ontstaan er direct gesprekken en discussies over de thema's en karakters op fora.

Door de komst van internet en ontwikkelingen op het gebied van web-based technologieën verandert ook de culturele status van fans. Omdat fans zich meer kunnen uiten via fora en sociale netwerksites speelt het publiek volgens Gray et al. (2007) een steeds belangrijkere rol in het proces van fandom. Waar fans voorheen op zoek waren naar credits van beroemdheden via fanmail en brieven, gaan beroemdheden in een netwerkgeneratie zelf op zoek naar fans. Via sociale netwerksites, waaronder Twitter en Facebook, proberen ze in contact te komen met hun fans om hierdoor credits op te bouwen bij het publiek. Ook de hoofdrolspelers uit *Glee* besteden aandacht aan hun fans, via social media. Cory Monteith, die in de serie de quarterback Finn Hudson speelt, zei dat *tweetende* fans het gevoel geven dat ze direct toegang krijgen tot de show en de karakters (Stelter, 2009). Leah Michelle, die de hoofdrol Rachel Berry speelt, stuurt regelmatig Twitterberichten naar haar fans, waaronder: *'Reading all of my messages from my twitter family now, and you guys are the best! Thanks for all of your support! Love you all!!'* Chris Colfer, die Kurt Hummel speelt, stuurt berichten als: *'Such an honor! Thank you guys so much for voting!'* en Amber Priley, die Mercedes speelt, laat onder meer het volgende weten: *'So I really love my followers, you totally 'get me' :-).'* Daarnaast gebruikt *Glee* het internet ook om haar fans te motiveren. Zo introduceerde FOX een 'Biggest Gleek' wedstrijd, bedoeld om *Glee*-gerelateerde activiteiten op sociale netwerksites te meten. De fans moesten in de berichten op sociale netwerksites de show noemen om punten te verdienen waar prijzen mee te winnen waren. Joe Earley, de voorzitter van marketing en communicatie afdeling bij Fox, liet weten dat door de wedstrijd de groei van *Glee* op sociale netwerksites als Facebook en MySpace de verwachtingen heeft overtroffen (Stelter, 2009).

Hoewel Jenson (1992) fans beschrijft als geïsoleerde personen, biedt het internet de mogelijkheid om dit generaliserende beeld te doorbreken. Om het voorafgaande samen te vatten: Fans kunnen door nieuwe technologieën overal, snel en gemakkelijk met andere fans in contact komen. Het internet zorgt ook dat fans als groep bij elkaar kunnen komen, interesses kunnen delen en kunnen praten over de karakters en media-inhoud.

2.3 De moraal

In de vorige paragrafen hebben we gezien dat Glee-fans de inhoud van Glee oppakken en dat ze deze inhoud gebruiken als onderwerp binnen de gesprekken met andere fans. De inhoud waar Glee-fans over praten is nog niet aan bod gekomen. Na een oppervlakkige analyse van de serie blijkt dat er binnen Glee veel verhaallijnen voorkomen met een morele component.

Om meer te kunnen zeggen over de morele kwesties en thema's die hieraan ten grondslag liggen, in Glee wordt het begrip moraliteit in kaart gebracht. Tevens is het in het onderzoek van belang om morele thema's aan tv te koppelen, omdat met het onderzoek aangetoond moet worden welke morele thema's binnen de tv-serie Glee naar voren komen. Binnen dit hoofdstuk wordt er daarom ook aandacht besteed aan moraal op tv en eerder onderzoek dat er gedaan is naar moraal en media.

2.3.1 Richtlijnen

Moraliteit is een begrip dat door de eeuwen heen door diverse critici en onderzoekers op verschillende manieren is belicht (Kohlberg, 1971; Kant, 1996; Poole, 1991; Baier, 1995; Verplaetse, 2008). Hierdoor is het een begrip dat moeilijk definieerbaar is.

Om tot een goede definitie te komen, worden verschillende literatuurstudies bekeken. Verschillende onderzoekers stellen dat moraliteit een aantal herkenbare richtlijnen over opvattingen en gedrag aan de samenleving biedt, met als belangrijkste rechtvaardiging dat moraliteit een aantal sociale doeleinden zoals denken, voelen en handelen dient (Poole, 1991; Baier, 1995). Doordat deze richtlijnen nageleefd worden, kunnen mensen op een bepaald sociaal niveau met elkaar in de samenleving leven. Deze richtlijnen zijn echter niet wettelijk vastgelegd. Volgens Baier (1995) is moraliteit een onderdeel van wet, regelgeving, cultuur en traditie, waardoor moraliteit bijdraagt aan de identiteit van de samenleving. De richtlijnen worden volgens Verplaetse (2008) wereldwijd nagestreefd, omdat overal ter wereld mensen het vermogen hebben tot inleving, geweld, morele weerzin en samenwerking. Deze vermogens zijn gebaseerd op natuurlijke intuïties, welke wereldwijd hetzelfde zijn. Moraliteit lijkt een universeel begrip te zijn. Doordat iedere samenleving zijn eigen vormen van moraliteit construeert, kan moraliteit in diverse culturen verschillen (Poole, 1991, p. 4).

2.3.2 Beginselmoraal

Moraliteit berust op het beredeneren van het juist handelen en het onderscheid dat gemaakt wordt tussen morele versus immorele zaken. Hieronder vallen tegenstellingen als goed en kwaad, plichten en rechten, rechtvaardig en onrechtvaardig, verantwoordelijkheid en onverantwoordelijkheid, onschuld en schuld (Baier, 1995, p. 198). Daarnaast vallen onder het begrip moraliteit ook feitelijke vaststellingen die het handelen van morele beginselen rechtvaardigt zoals gelijkheid, waardigheid, privacy, schoonheid, veiligheid en vrijheid in verschillende contexten (Verplaetse, 2008, p. 237-238). Morele beginselen worden gekenmerkt door tegenstellingen, zoals de vraag of iets moreel of immoreel is. Zo kan een moreel beginsel als privacy onderscheiden worden door verantwoordelijkheid en onverantwoordelijkheid. Is het bijvoorbeeld in bepaalde situaties moreel verantwoord om de privacy van mensen te schenden?

Deze en andere vraagstukken over de morele beginselen spelen een fundamentele rol in elk ethisch betoog. Er wordt dan ook wel over de beginselmoraal gesproken, omdat deze moraal gekenmerkt wordt door rationele rechtvaardigheid (Haidt & Joseph, 2004; Blair, 2009). De beginselmoraal vindt zijn oorsprong in het werk van de Duitse idealist en filosoof Kant (1724-1804). Kant probeerde een morele filosofie te ontwikkelen die alleen afhangt van de fundamentele concepten van de rede, als alternatief voor een morele filosofie die afhangt van wat het goddelijke voorschrijft. Dit zou leiden tot een moraal die alleen gebaseerd is op rationele argumentatie en rationeel handelen, niet op godsdienst, en evenmin op emoties, lust en intuïties van mensen. Het concept van rede komt volgens Kant (1996) voort uit vrijheid en plichten van mensen. Moraliteit gaat namelijk over plichten en over wat mensen zouden moeten doen. Mensen zouden vrij moeten zijn van beslissingen die gemaakt zijn vanuit eigenbelang, deze los te laten waardoor ze juist vrij kunnen zijn om op te treden zoals moraliteit vereist (Poole, 1991, p. 18). Dit betekent dat mensen moreel moeten handelen volgens de rede en uit vrijheid en plicht, en niet volgens emotie en eigenbelang.

Bij de filosofie van Kant (1996), die vertelt dat de moraal alleen gebaseerd is op concepten van rede, kan een 'kanttekening' gemaakt worden. 'De beginselmoraal rechtvaardigt ons handelen met morele beginselen, zoals gelijkheid, waardigheid of vrijheid' (Verplaetse, 2008, p. 9). Toch kan een moraal niet alleen op rede gebaseerd zijn. Vaak ligt er een emotie ten grondslag aan een morele kwestie, waarna er pas rationeel gehandeld kan

worden als de kwestie is waargenomen. Zonder emoties zouden rationele argumentaties niet kunnen ontstaan. Emoties zorgen er namelijk voor dat bepaalde zaken aandacht krijgen. Liefde, jaloezie en woede staan vaak aan het begin van een morele kwestie. Zoals morele kwesties over euthanasie, omdat je van iemand houdt die je niet wilt laten lijden. Of morele kwesties over gewelddadige tv-programma's, omdat deze programma's woede oproepen bij ouders. De rationele beginselmoraal heeft daarom vaak een achterliggende emotionele oorzaak.

In het kader van *Glee* betekent dit dat fans morele thema's niet alleen oppikken doordat ze deze beredeneren, maar ook omdat er emoties in meespelen. Zo kan een thema als tienerzwangerschap op basis van een redenering als 'niet goed' worden beschouwd, maar kan de verhaallijn een sterke emotie bevatten waardoor fans het thema tienerzwangerschap vanuit rationele overtuiging wel goedkeuren.

Aan de hand van de bovenstaande literatuur kan een definitie worden gevormd die verschillende begrippen samenvoegt en verwoordt wat moraliteit inhoudt. Deze definitie zal voor dit onderzoek ook worden gebruikt: *Moraliteit biedt handvatten aan de samenleving over de manier waarop iemand zou moeten voelen, denken en handelen zodat het gedrag wordt gerechtvaardigd waardoor mensen op een bepaald sociaal niveau binnen de maatschappij kunnen samenleven.*

2.3.3 Universeel

Volgens Kant (1996) zijn we allemaal rationele wezens die onszelf hebben onderworpen aan de beginselen die een universele toepassing hebben. Dat wil zeggen dat een moraal zoals deze bijvoorbeeld in de verhaallijn van *Glee* voorkomt, universeel is en dat deze wereldwijd wordt erkend. Er is geen verschil tussen de ene morele regel en de andere, maar er is een verschil tussen de mensen die deze morele regels accepteren en interpreteren (Copp, 1995, p. 75).

In *Glee* komen bijvoorbeeld morele thema's als abortus of homoseksualiteit voor, het verschil zit hem in de interpretatie van de kwestie waaraan het morele thema ten grondslag ligt. Voor de ene fan kan een kwestie binnen een thema moreel zijn, terwijl deze voor de ander juist immoreel is. Zo kunnen fans online over dezelfde morele thema's praten, maar het niet eens zijn met de ideeën over bepaalde morele thema's omdat zij hier een andere interpretatie aan geven. Omdat er mensen met verschillende etnische achtergronden in

onze samenleving wonen, zijn er ook steeds meer morele kwesties die in de ene samenleving worden nageleefd en geaccepteerd terwijl in de andere samenleving dit juist tegenovergesteld is.

Volgens Poole (1991) construeert juist de moderne samenleving bepaalde ideeën over kennis en opvattingen. Door deze gezamenlijke ideeën over kennis en opvattingen wordt morele kennis uitgesloten, wat ervoor zorgt dat morele ideeën geen kwestie meer zijn van rationele overtuigingen, maar juist van subjectieve meningen. Een morele kwestie binnen een verhaallijn is wel degelijk universeel. Het is de mening van de mensen die betekenis aan de morele kwestie geven en dit uiteindelijk als moreel of immoreel accepteren.

2.3.4 Vorming van je moraliteit

Hoewel morele kwesties universeel zijn, ligt het er aan waar iemand woonachtig is of bij welke groep van de samenleving iemand hoort om de kwesties binnen een verhaallijn zoals Glee als moreel te accepteren of als immoreel te verwerpen. Ook is leeftijd van belang om een kwestie als moreel of immoreel te beoordelen. ‘Sommige onderzoekers zijn van oordeel dat morele beginselen een eindpunt vormen voor de morele opvoeding van kinderen en jongeren’ (Verplaetse, 2008, p. 253). De opvoeding van kinderen en jongeren zou van cruciaal belang moeten zijn om morele volwassenheid te bereiken. De Amerikaanse psycholoog Lawrence Kohlberg heeft verschillende onderzoeken gedaan naar de morele ontwikkeling van jongeren en kinderen. Volgens Kohlberg (1971) zijn er drie niveaus met elk twee stadia in te delen hoe kinderen en jongeren hun morele volwassenheid bereiken.

Het eerste niveau is het *preconventionele niveau*. Hieronder valt het eerste stadium, straf- en gehoorzaamheidsoriëntatie, en het tweede stadium, instrumentele hedonisme. Tijdens het eerste niveau leren kinderen wat goed en slecht, juist en fout is en welke straffen er geoorloofd zijn wanneer een kind iets doet wat niet mag. Kinderen weten wanneer ze gehoorzaam zijn aan een autoritair persoon dat straf uitblijft. Daarnaast leert een kind regels na te leven, omdat dit een beloning oplevert. Een voorbeeld hiervan kan zijn: ‘Als jij lief bent en stil zit, krijg je een snoepje’.

Het tweede niveau is het *conventionele niveau*. De stadia die hieronder vallen zijn de ‘brave jongen/braaf meisje’-oriëntatie en de wet en ordeoriëntatie. Op dit niveau wordt de familie, de groep of de natie waardevol voor jongeren. Ze gaan beseffen dat ze als individu

bij een groep horen die bepaalde verwachtingen van hen heeft. Daarnaast wordt het ook belangrijk geacht dat jongeren voor de groepswaarden opkomen en de regels van de groep respecteren, omdat dit van essentieel belang is voor de sociale orde van de groep.

Het derde niveau is het *postconventionele niveau*. Hieronder valt het vijfde stadium, de sociale contractoriëntatie, en het zesde, de universele ethische beginselenoriëntatie. Op dit niveau krijgen waarden en principes eindelijk een betekenis. Het wordt duidelijk dat je zelf waarde aan beginselen zoals rechten en vrijheden toekent in plaats van dat een autoritair persoon dit voor je doet. De rationele argumentatie en het rationeel handelen vanuit de beginselmoraal wordt tijdens dit niveau ontwikkeld.

De drie niveaus zijn ook leeftijdsgebonden. Het eerste niveau ontwikkelt zich tot het 10^e jaar, tussen de 10 en 18 jaar ontwikkelt het tweede niveau zich, en het derde en laatste niveau wordt pas vanaf 18 jaar ontwikkeld. Er wordt zelfs gezegd dat niet alle 18-jarigen het laatste niveau kunnen bereiken (Kohlberg, 1971; Colby & Kohlberg, 1986). Het besef van morele kwesties is niet van de ene op de andere dag aanwezig, maar wordt langzamerhand tijdens de opvoeding opgebouwd. Het is een lang proces voordat individuen morele thema's inhoudelijk kunnen bespreken, herkennen en beargumenteren. Het ligt daarom aan de leeftijd op wat voor manier een morele kwestie wordt besproken.

2.3.5 Moraal op tv

Onderzoek van Kohlberg (1971) toonde aan dat moraliteit gevormd wordt in de kinder- en tienerjaren. Omdat deze jaren van cruciaal belang zijn voor het vormen van rationele argumentatie en het rationeel handelen, is er veel onderzoek gedaan naar de invloed die de media hebben op de vorming van moraliteit bij kinderen en jongeren.

Sommige onderzoekers leggen de nadruk op de positieve invloed die tv op jongeren en kinderen kan hebben. Van Zoonen (1999, p. 72) beschrijft dat de media afspiegelingen zijn van gedeelde normen en waarden en de daaruit voortvloeiende morele waarden. Een televisieprogramma kan niet alleen die gedeelde moraal versterken, maar ook nieuwe normen en waarden in omloop brengen en ter discussie stellen. Ook het onderzoek van Rosenkoetter (2001) toont aan dat tv impact heeft op de moraliteit van kinderen, maar het onderzoek laat niet duidelijk zien hoe groot die rol van tv is.

Volgens Ryan (1976) leren en versterken kinderen hun morele domein door naar de tv te kijken. Dit betekent dat naast de opvoeding de tv een rol speelt in het proces van de

ontwikkeling van het morele besef. Ook het onderzoek van Krijnen (2007) toont aan dat televisie een bijdrage levert op de weg naar morele volwassenheid, maar zij benadrukt dat de morele kwesties die in programma's worden gepresenteerd nooit letterlijk wordt overgenomen. Kijkers geven altijd een eigen draai aan morele kwesties en verbinden deze met hun eigen leven, waardoor morele kwesties in tv alleen een indirect effect lijken te hebben op het publiek. Het is ook zo, dat hoe ouder kinderen worden, hoe meer ze tv-programma's met een 'volwassen kijk' observeren. Als kinderen het besef krijgen wat fantasie-programma's zijn, wordt een morele beredenering niet meer toegepast (Rosenkoetter, Huston & Wright, 1990, p. 125). Tv blijkt dus bij te dragen aan het morele besef en heeft bovendien een indirecte invloed op de morele rede.

Omdat tv invloed blijkt te hebben op de ontwikkeling van het morele besef, zijn er ook onderzoekers die kijken naar de negatieve invloed die tv heeft op de moraal. Vooral het publieke debat over de mogelijke effecten van tv op jongeren focust zich op hoge concentratie van geweld in televisieprogramma's (Rosenkoetter et al., 1990, p. 124). Het thema 'Geweld' wordt vaak als boosdoener gezien, omdat het een negatieve invloed heeft op het publiek en de moraal van het publiek. Onderzoek van Krcmar & Valkenburg (1999) toont aan de morele rede lager is naarmate een persoon vaker wordt bootgesteld aan geweld op tv. De groei van de morele rede hangt af daarom van de blootstelling van tv en het geweld dat op tv te zien is.

Volgens Travener (2000) ligt de mate van positieve en negatieve besef van moraliteit in de media niet alleen aan de blootstelling, maar ook aan het type programma.

Programma's met een aanduiding 'hoge cultuur' worden vaak als positief en moreel goed beschouwd, terwijl programma's met aanduiding 'lage cultuur' of 'populaire cultuur' als negatief en immoreel worden beoordeeld. Negatieve morele onderwerpen komen daarom vaak voor in 'lage' populaire cultuurproducten. Travener (2000) vindt dat de dagelijkse talkshows, die hij ook wel 'Trash TV' noemt, een negatieve invloed hebben op de moraal bij het publiek. Talkshows zijn een voorbeeld van een 'lage cultuur' waarin morele tegenstellingen over familiedilemma's, drugproblemen en misdaad aan de orde komen.

Ook Krijnen (2007) ziet een verband tussen moraliteit en verschillende typen programma's. In haar onderzoek kwam ook naar voren dat familiedilemma's veel voorkomen in soaps en films, welke ook onderdeel zijn van populaire cultuur. Tevens toonde het onderzoek aan dat nieuws en actualiteitenprogramma's een hogere dichtheid van

morele thema's kennen dan overige programma's. Dit is opvallend, want deze programma's worden als 'hoge cultuur' aangeduid. Onderzoek toont aan dat morele thema's voorkomen in alle typen programma's. Negatieve morele onderwerpen komen vaker voor in populaire tv-programma's. Omdat Glee een populair tv-programma is, valt er te verwachten dat er meer negatieve morele kwesties in de serie naar voren komen dan positieve morele kwesties. Met als gevolg dat de online gesprekken van fans over de negatieve morele kwesties van Glee zullen gaan.

Het zijn deze negatieve morele kwesties die een grote invloed hebben op de moraal van het publiek. Uit onderzoek van Rosenkoetter et al. (1990) blijkt namelijk dat alleen negatieve morele thema's invloed hebben op het publiek, omdat juist de immorele acties de aandacht trekken en blijven hangen. Dit zou kunnen betekenen dat tv bijdraagt aan het leerproces om negatieve morele kwesties te kunnen herkennen in plaats dat het publiek leert om te gaan met positieve morele kwesties. Hieruit zou gesuggereerd kunnen worden dat tv bijdraagt aan de ontwikkeling van het negatieve morele besef en ook een indirect invloed heeft op de negatieve morele rede.

2.3.6 Morele thema's

Nu we enig zicht hebben op de invloed die tv heeft op de moraal van het publiek, kan er worden gekeken naar wat voor morele thema's er in tv-programma's aan bod komen, die het morele besef en de morele rede van het publiek beïnvloeden. Krijnen (2007) deed een inhoudsanalyse waarin ze aantoonde aan dat in Nederland in een uur tv gemiddeld 1,9 morele thema's naar voren komen. Voordat er gekeken kan worden hoeveel morele thema's in Glee aan bod komen wordt er eerste gekeken wat voor morele thema's er op tv te zien zijn. De thema's liggen ten grondslag aan de morele kwesties die in Glee aan bod komen.

Zo kan het thema 'Familie' (Verplaetse, 2008; Travener, 2000) meerdere morele en immorele kwesties bevatten, zoals goed en kwaad, plichten en rechten, rechtvaardig en onrechtvaardig, verantwoordelijkheid en onverantwoordelijkheid, onschuldigheid en schuld (Baier, 1995, p. 198). Een morele kwestie binnen het thema 'Familie' zou kunnen zijn of het geoorloofd is voor een stiefbroer en -zus een liefdesrelatie met elkaar aan te gaan. Maar ook het voorbeeld van een man om te kiezen voor het leven van zijn vrouw of dat van zijn kind bij een bijzonder zware bevalling, is een morele kwestie binnen het thema 'Familie'.

Naast het thema 'Familie' komen er uit literatuur en andere onderzoeken meerdere

morele thema's naar voren. In zijn onderzoek beschrijft Travener (2000) vooral morele thema's die de 'morele paniek' aanwakkeren. Dit zijn thema's die een negatieve invloed hebben op het publiek, zoals 'Geweld' en 'Misdaad'. Ook Rosenkoetter et al. (1990) beschrijven in hun onderzoek dat het thema 'Geweld' de grootste invloed heeft op morele kwesties bij het publiek.

Het thema 'Liefde' ziet Travener (2000) als negatief thema omdat dit volgens hem uitmondt in seksuele handelingen. Voor dit onderzoek wordt 'Liefde' als thema niet specifiek in verband gebracht met negatieve kwesties en 'morele paniek', omdat liefde ook positieve morele kwesties kan aanwakkeren. Poole (1991) meent dat het thema 'Liefde' net als het thema 'Vriendschap' bijdraagt aan ons morele welzijn. Mensen zoeken namelijk hun plezier in 'Vriendschap' en dat vinden ze doordat ze zelf vanuit eigen rede vrienden kiezen. Tevens kunnen zich binnen een vriendschap meerdere morele kwesties afspelen, zoals 'jaloezie', 'frictie' en 'spanning', wat ervoor zorgt dat vriendschap bijdraagt aan het herkennen en accepteren van morele kwesties.

Ook Krijnen (2007) heeft de relatie tussen televisie en moraal onderzocht. Tijdens het eerste gedeelte van haar onderzoek kwamen verschillende morele thema's naar voren die in tv-programma's aan bod kwamen. Uit haar literatuurstudie kwamen de thema's 'Heldendom' en 'Autoriteit' naar voren als twee van de twaalf morele thema's die ze onderzocht heeft.

Aan de hand van een inhoudsanalyse zal er worden gekeken welke uit de bovenstaande literatuur verkregen thema's voorkomen in Glee. Ook wordt er gekeken of er nog thema's toegevoegd kunnen worden aan de hand van de inhoud van de afleveringen van Glee. In het volgende hoofdstuk worden de thema's besproken die uit de inhoudsanalyse van de afleveringen van Glee naar voren kwamen.

3. Probleemstelling

Aan de hand van de literatuurstudie zijn de concepten binnen deze thesis nader verklaard. Er is aangetoond dat fans graag met elkaar in contact komen om informatie over idolen of mediaproducten te delen. Fans gebruiken media-inhoud om hier met andere fans over te praten of om de inhoud te herschrijven. Internet speelt hierbij een grote rol, omdat het delen van informatie online sneller en gemakkelijker gaat. Fangroepen groeien door de komst van het internet, omdat mensen eenvoudig kunnen deelnemen aan een online fangroep.

Uit de literatuurstudie is ook gebleken wat het begrip moraliteit inhoudt. Namelijk dat het handvatten biedt aan de samenleving over de manier waarop iemand zou moeten voelen, denken en handelen zodat het gedrag wordt gerechtvaardigd waardoor mensen op een bepaald sociaal niveau binnen de maatschappij kunnen samenleven. Daarnaast is gebleken hoe de moraal gevormd wordt bij mensen. En welke morele thema's er binnen een populaire tv-serie naar voren kunnen komen. Uit de literatuurstudie blijkt dat fans morele kwesties uit series gebruiken als gespreksonderwerp tijdens een discussie met andere fans.

Het literatuuronderzoek was de eerste stap in de beantwoording van de algemene onderzoeksvraag, die als volgt was geformuleerd:

'In hoeverre worden de morele thema's uit de Amerikaanse tv-serie Glee het online gespreksonderwerp onder fans van het programma hoe gebruiken fans deze online gesprekken om de morele thema's uit de serie te betrekken op hun dagelijks leven?'

Om een antwoord te kunnen geven op de algemene onderzoeksvraag van deze thesis zijn zes deelvragen opgesteld:

1. *Welke morele kwesties komen in Glee aan bod?*
2. *Welke morele thema's liggen ten grondslag aan de morele kwesties binnen Glee?*
3. *Op wat voor manier komen deze morele thema's in Glee naar voren?*
4. *Welke morele thema's uit Glee worden de online gespreksonderwerpen onder fans?*
5. *Op wat voor manier komen de morele kwesties uit Glee voor in deze online gesprekken?*
6. *Wat voor rol spelen de morele kwesties uit Glee in de online gesprekken?*

Om deze deelvragen en uiteindelijk de algemene onderzoeksvraag te kunnen beantwoorden moet er eerst bepaald worden welke morele thema's binnen de afleveringen van Glee naar voren komen. Wanneer dit is vastgesteld, kan er gekeken worden welke van deze morele thema's voorkomen in de online gesprekken van fans. Als laatste moet er worden gekeken hoe fans deze online gesprekken gebruiken om de morele thema's uit de serie te betrekken op hun dagelijks leven.

4. De morele thema's binnen de afleveringen van Glee

Binnen de onderzoeksvraag speelt de inhoud van de online gesprekken van Glee-fans een belangrijke rol. Er wordt namelijk gekeken welke morele thema's uit de serie Glee het onderwerp van online gesprekken worden. Daarnaast wordt er onderzocht waarom Glee-fans de moraal uit Glee gebruiken als onderwerp voor deze online gesprekken. Binnen het onderzoek wordt er enerzijds naar de inhoud van online gesprekken van Glee-fans gekeken. Anderzijds werpt het onderzoek een blik op de morele thema's die voortkomen uit de inhoud van de tv-serie. Aan de hand van de literatuurstudie zijn er hoofd- en deelvragen geformuleerd door middel van een kwalitatieve en kwantitatieve inhoudsanalyse wordt er antwoord verkregen hierop.

Er is twee keer voor een inhoudsanalyse gekozen omdat binnen de communicatiewetenschap deze methode volgens Pleijter (2006) vooral gebruikt wordt voor het empirisch onderzoeken van mediamateriaal. Om een antwoord te krijgen op de hoofd- en deelvragen moet in beide onderzoeken het mediamateriaal, namelijk de inhoud van programma's en de inhoud van online berichten, empirisch worden onderzocht. Een inhoudsanalyse als onderzoekstype kenmerkt zich door het waarnemingsobject. In tegenstelling tot andere centrale onderzoekstypen in de communicatiewetenschap, bestaat het waarnemingsobject niet uit mensen, maar uit de producten die mensen voortbrengen (Pleijter 2006, p. 9). De studieobjecten in beide onderzoeken zijn beide producten die zijn voortgebracht door mensen. Een inhoudsanalyse is daarom voor beide onderzoeken een goede manier om de onderzoeksvragen te beantwoorden door specifieke waarnemingen te verrichten aan het mediamateriaal (Pleijter, 2006, p. 9).

Het eerste onderzoek bestaat uit een inhoudsanalyse van het programma; dit wordt aangeduid als 'Programma-onderzoek'. Het tweede onderzoek bestaat uit een inhoudsanalyse van de online gesprekken; dit wordt aangeduid als 'Fantalk-onderzoek'. De methoden, conclusies en resultaten van het Programma-onderzoek en het Fantalk-onderzoek worden elk in een apart hoofdstuk besproken. Aan de hand van het eerste onderzoek wordt er gekeken welke morele thema's binnen de serie Glee voorkomen. De resultaten die hieruit voortvloeien zijn een opstap voor het Fantalk-onderzoek, omdat de morele thema's verkregen uit het eerste onderzoek gebruikt worden bij de codering in het

tweede onderzoek. Op basis van de resultaten die worden verkregen uit het Programma-onderzoek kan er binnen het Fantalk-onderzoek worden gekeken of fans de morele thema's uit de serie letterlijk interpreteren en hoe fans de moraal uit de serie Glee gebruiken als onderwerp in de online berichten. Binnen dit hoofdstuk wordt het eerste onderzoek besproken, het volgende hoofdstuk gaat verder in op het tweede onderzoek.

4.1 Kwalitatieve methode

Binnen de onderzoeksvraag van deze thesis wordt er gesproken over de morele thema's uit de serie Glee. De literatuurstudie (paragraaf 2.3.5) laat zien dat er een verband is tussen moraliteit en verschillende typen programma's. Onderzoek toont namelijk aan dat morele thema's voorkomen in alle typen programma's. Welke morele thema's naar voren komen binnen de afleveringen van de serie Glee, moet nader worden bekeken. Bovendien kunnen in de afleveringen andere morele thema's naar voren komen, die niet in de literatuur beschreven zijn. Aan de hand van de opgestelde definitie binnen de literatuurstudie over moraliteit kunnen deze onbeschreven morele thema's worden vastgesteld.

Verder is het interessant om te kijken op welke manier de morele thema's binnen de afleveringen van Glee aan bod komen en op wat voor manier er een moreel thema ten grondslag ligt aan deze morele kwesties. De manier waarop de morele kwesties binnen Glee naar voren komen, vertelt in hoeverre de producenten van Glee de serie gebruiken om de kijkers een moraal bij te brengen. Het onderzoek behandelt naast de morele thema's die voorkomen in de tv-serie, ook de manier waarop de morele thema's ten grondslag liggen aan de morele kwesties binnen Glee. Om dit vast te kunnen stellen, zal er eerst een kwalitatief interpreterende inhoudsanalyse worden uitgevoerd. Het kwalitatieve onderzoek zal een antwoord moeten geven op de eerste drie deelvragen:

1. *Welke morele kwesties komen in Glee aan bod?*
2. *Welke morele thema's liggen ten grondslag aan de morele kwesties binnen Glee?*
3. *Op wat voor manier komen deze morele thema's in Glee naar voren?*

Een inhoudsanalyse staat bekend om het empirisch onderzoeken van mediamateriaal. Binnen dit onderzoek betekent dat de inhoud van zes afleveringen van de serie Glee, empirisch onderzocht wordt. Enerzijds wordt er binnen het onderzoek getoetst of de uit de literatuurstudie verkregen morele thema's voorkomen binnen de zes afleveringen van Glee.

Anderzijds is het onderzoek van explorerende aard omdat nieuwe morele thema's die niet uit de literatuur naar voren zijn gekomen, kunnen worden vastgesteld. Verder is het onderzoek ook van explorerende aard, omdat er wordt gekeken op wat voor manier de morele thema's aan de hand van de morele kwesties uit de afleveringen van Glee verkregen zijn.

De kwalitatieve inhoudsanalyse gaat dieper in op de betekenissen van een tekst. In dit onderzoek is het van belang om deze betekenissen, ingevuld door morele kwesties en -thema's, uit de tv-serie Glee te halen. Volgens Wester & Pleijter (2006) zijn binnen de inhoudsanalyse waarnemingen en betekenissen van belang.

Via drie stappen wordt de inhoud van de tv-serie Glee geanalyseerd. Ten eerste wordt de content geregistreerd. Dat wil zeggen dat er globaal naar zes afleveringen van de tv-serie Glee gekeken wordt. Ten tweede wordt de content geïnterpreteerd. Hier wordt vastgesteld wanneer iets een morele kwestie is binnen de aflevering van Glee. Wordt de morele kwestie binnen Glee uitgesproken, of wordt de kwestie duidelijk aan de hand van de dialogen die afspelen binnen de afleveringen van Glee? Als laatste wordt er geselecteerd. Hier wordt bepaald welke morele thema's ten grondslag liggen aan de morele kwesties die worden weergegeven in de afleveringen van Glee. De relevante betekenisstructuren zijn in dit onderzoek gebaseerd op de morele thema's die in het codeerschema zijn uitgewerkt.

Het is belangrijk om deze morele thema's zodanig te interpreteren dat kan worden aangegeven of een moreel thema binnen Glee naar voren komt en op welke manier de morele kwestie zich uit binnen de verhaallijn. Het selecteren van de categorieën uit de topiclijst en het interpreteren van de tekst zijn belangrijke punten bij het maken en uitvoeren van een kwalitatieve inhoudsanalyse. Binnen een kwalitatief interpreterend onderzoek worden de betekenissen namelijk niet rechtstreeks door het materiaal aangegeven. Volgens Wester & Pleijter (2006) betekent dit, dat de interpretator een grote rol speelt in dit onderzoek. In de context van dit onderzoek betekent dit, dat de morele thema's van de tv-serie Glee worden geïnterpreteerd door de waarnemer zelf. De begrippen uit de topiclijst van de analyse moeten daarom niet voor meerdere interpretaties vatbaar zijn en kan aan de hand van de inhoud van Glee worden vastgesteld of er begrippen uit de topiclijst ontbreken. Ook moeten de verschillende mogelijke categorieën uit de lijst elkaar uitsluiten, zodat er maar één moreel thema aan een morele kwestie kan worden toegekend.

4.1.1 Selectie onderzoekseenheden

Het materiaal dat voor de kwalitatieve inhoudsanalyse geanalyseerd zal worden, zijn zes afleveringen van de tv-serie Glee. De keuze van de steekproef is selectief, omdat het voorkomen van de morele thema's van Glee wordt uitgediept. Het onderzoek heeft niet als doel om generaliseerbare resultaten te realiseren, waarbij geteld wordt hoe vaak morele thema's voorkomen in de geanalyseerde afleveringen. Er wordt slechts gekeken welke uit de literatuur verkregen morele thema's voorkomen binnen de geanalyseerde afleveringen van Glee. Daarnaast wordt er onderzocht of er morele thema's voorkomen die niet in de literatuur beschreven zijn. Tevens ligt de focus van het onderzoek op de manier hoe de morele thema's binnen Glee naar voren komen.

Dat de steekproef selectief is betekent dat er uiteindelijk geen uitspraken gedaan kunnen worden of een moreel thema vaak of juist niet binnen de gehele serie Glee (in totaal 44 afleveringen) voorkomt. De resultaten zijn alleen van toepassing op de zes geanalyseerde afleveringen. Wanneer een moreel thema niet voorkomt binnen de geanalyseerde afleveringen, hoeft dit niet te betekenen dat ze in de hele serie ontbreken.

In het onderzoek is ervoor gekozen om de zeven bij het begin van de analyseperiode (21 april 2011) meest recente afleveringen van het tweede seizoen te analyseren, met uitzondering van uitzending 32, omdat dit een speciale kerstuitzending was met een inhoud die sterk afwijkt van de 'normale' uitzendingen. De online berichten die in het tweede onderzoek aan de orde komen, zullen gemakkelijker te vinden zijn wanneer deze over recente afleveringen gaan dan wanneer ze gaan over afleveringen die al een jaar geleden zijn uitgezonden. Doordat de uitzendingen elkaar opvolgen (afgezien van de afwijkende kerstuitzending), is de verhaallijn beter te begrijpen en daardoor duidelijker te analyseren. De afleveringen die geanalyseerd worden zijn: aflevering 29 'The Substitute', aflevering 30 'Furt', aflevering 31 'Special Education', aflevering 33 'The Sue Sylvester Shuffle', aflevering 34 'Silly Love Songs' en aflevering 35 'Comeback'. De afleveringen werden uitgezonden op RTL5 tussen 8 maart 2011 en 19 april 2011. De afleveringen zijn van te voren allemaal opgenomen, waardoor ze eenvoudig terug te kijken en te analyseren zijn.

4.1.2 Operationalisatie

De kwalitatieve inhoudsanalyse staat enerzijds in het teken van een toetsende analyse en anderzijds in het teken van een explorerende analyse. Er wordt getoetst of de thema's

verkregen uit de literatuurstudie voorkomen als moreel thema binnen de zes afleveringen van Glee. De thema's die uit de literatuur naar voren kwamen zijn: 'Familie' (Verplaetse, 2008; Travener, 2000), 'Geweld' (Travener, 2000; Rosenkoetter, Huston & Wright, 1990; Krmar & Valkenburg, 1999) 'Misdad' (Travener, 2000), 'Liefde' (Poole, 1991; Travener, 2000), 'Vriendschap' (Poole, 1991), 'Heldendom' (Krijnen, 2007) en 'Autoriteit' (Krijnen, 2007). Daarnaast wordt aan de hand van explorierend onderzoek gekeken of er nieuwe thema's voorkomen binnen de tv-serie. De morele thema's worden aan de hand van de morele kwesties uit Glee vastgesteld.

Allereerst is het van belang om te ontdekken wanneer een scène of een dialoog een morele kwestie bevat. Uit het literatuuronderzoek kwam de definitie van moraliteit naar voren: 'Moraliteit biedt handvatten aan de samenleving over de manier waarop iemand zou moeten voelen, denken en handelen zodat het gedrag wordt gerechtvaardigd waardoor mensen op een bepaald sociaal niveau binnen de maatschappij kunnen samenleven'. Om een morele kwestie binnen een scène of dialoog van Glee te ontdekken wordt er daarom gekeken of binnen de verhaallijn van Glee het denken, voelen en handelen van de karakters wordt gerechtvaardigd of juist niet. Tevens kunnen de stadia van Kohlberg (1971) helpen bij het vaststellen van een moraal binnen Glee. Er wordt gekeken of binnen de kwesties van de verhaallijn onderscheid wordt gemaakt tussen goed en fout, groepswaarden worden herkend en of ethische beginselen (zoals rechten en vrijheden) worden benoemd.

Is dit het geval dan wordt er aan de hand van de theorie uit de literatuurstudie bepaald of het een moreel thema betreft. Er wordt vastgesteld of het om een moreel thema gaat dat in de literatuur beschreven is of dat het een ander moreel thema is. Wanneer er uitkomt dat het om een ander moreel thema gaat, moet dit benoemd worden. Valt een thema 'Seksuele geaardheid' bijvoorbeeld onder het thema 'Liefde' of is het thema 'Seksuele geaardheid' een opzichzelfstaand thema? Dit wordt bepaald door de mate waarin het thema naar voren komt. Is het onderwerp van de morele kwestie 'Seksuele geaardheid', dan zal dit als thema worden bestempeld. Is 'Seksuele geaardheid' slechts een van de onderwerpen binnen het thema 'Liefde', dan zal het laatstgenoemde thema volstaan.

Wanneer het morele thema is vastgesteld, moet er geconstateerd worden op wat voor manier het morele thema binnen de tv-serie naar voren komt. Volgens Ryan (1976) leren en versterken kinderen hun morele domein door naar de tv te kijken. Onderzoek van Krijnen (2007) toont aan dat de tv een bijdrage levert op de weg naar morele volwassenheid.

Er wordt daarom gekeken op wat voor manier een moraal voorkomt in het verhaal, omdat tv bijdraagt aan het ontwikkelen van morele volwassenheid. Wordt de morele kwestie uitgesproken of komt de moraal impliciet binnen het verhaal naar voren? Daarnaast wordt vastgesteld of de moraal van het verhaal essentieel is voor de gehele aflevering of dat deze alleen maar een bijzaak is in de verhaallijn. Wanneer een moraal slechts een bijzaak in de tv-serie is en niet vaak terugkeert, zal het publiek minder snel iets leren dan wanneer de gehele verhaallijn om een moreel thema draait.

4.1.3 Analysemethode

Binnen een kwalitatieve inhoudsanalyse is het van waarde om betekenissen, in dit geval de morele thema's, te herkennen en te verwoorden. Volgens Wester & Peters (2004) zijn er op basis van de gefundeerde theoriebenadering drie stappen die doorlopen moeten worden voor de kwalitatieve inhoudsanalyse. Het vaststellen van de morele thema's binnen de tv-serie *Glee* zal gebeuren aan de hand van deze stappen.

Ten eerste wordt er globaal naar een aflevering van *Glee* gekeken en wordt de verhaallijn kort aan de hand van scènes opgeschreven. Daarna wordt er vastgesteld wanneer er een morele kwestie binnen één of meerdere scènes naar voren komt. Het deel van de tv-serie waar de morele kwestie in voorkomt zal vervolgens worden getranscribeerd. Zo worden alleen de relevante delen van de tv-serie uitgewerkt, de delen die iets over moraal van het verhaal vertellen. Er is gekozen voor de transcriptie van tekst in combinatie met die van visuele kenmerken. Omdat een moraal richtlijnen over opvattingen en gedrag aan de samenleving biedt kan dit in de tekst naar voren komen. Visuele kenmerken kunnen de moraal van het verhaal versterken en worden daarom eveneens getranscribeerd.

De transcriptie van de tekst is in het Nederlands uitgevoerd. De Nederlandse ondertiteling van de serie is in zijn geheel overgenomen. Hoewel er soms enig verschil is tussen de originele Amerikaanse tekst en de vertaling ervan in het Nederlands, heeft dit geen effect op de inhoud van de moraal binnen de verhaallijn.

Bijlage A bevat het Materiaal van het Programma-onderzoek. In deze bijlage wordt van elke geanalyseerde aflevering kort vermeldt waar deze inhoudelijk over gaat. Daarnaast zijn alle scènes binnen elke geanalyseerde aflevering aan de hand van één korte zin beschreven. Alleen de scènes die een morele kwestie bevatten zijn in zijn geheel getranscribeerd. Als de morele kwestie getranscribeerd is, kan er vastgesteld worden om

welk moreel thema hieraan ten grondslag ligt. Als laatste wordt er gekeken hoe vaak de moraal tot uiting wordt gebracht binnen de desbetreffende aflevering.

Het vaststellen van de morele thema's binnen Glee en de manier waarop de morele kwestie binnen de verhaallijn tot uiting komt, gebeurt aan de hand van een schema dat is gebaseerd op het schema dat Krijnen (2007) heeft gebruikt om de morele thema's binnen haar onderzoek te ontdekken. Het onderzoeksschema is als bijlage B toegevoegd.

Voor het analyseren en vaststellen van de morele thema's binnen Glee speel ik als onderzoeker een grote rol. Voor het onderzoek is er namelijk geen gebruik gemaakt van andere codeurs die dezelfde afleveringen analyseren. Het onderzoek berust dus voor een groot deel op mijn eigen interpretatie.

4.2 Resultaten Programma-onderzoek

Binnen de zes geanalyseerde afleveringen komt 18 keer een moreel thema voor. Hieruit blijkt dat na het kijken en analyseren van de zes afleveringen van Glee, de lijst met morele thema's die aan de hand van de literatuurstudie is opgesteld, niet uitgebreid hoeft te worden met nieuwe thema's. De morele thema's 'Liefde' en 'Vriendschap' komen het meest voor in de geanalyseerde afleveringen van Glee. De morele thema's 'Familie', 'Heldendom' en 'Misdad' komen het minst vaak voor binnen de zes geanalyseerde afleveringen van Glee.

Er zijn ook verschillen tussen de manier waarop de morele thema's ten grondslag liggen aan de morele kwesties en de rol die de morele kwesties binnen de aflevering spelen. De resultaten brengen deze uitkomsten verder in beeld.

4.2.1 Over de afleveringen

De zes afleveringen die geanalyseerd zijn tijdens deze kwalitatieve analyse bestaan uit gemiddeld 28 scènes. Eén of meerdere scènes binnen Glee staan voor een verhaallijn. Binnen elke afleveringen lopen korte en lange verhaallijnen door elkaar. Ook is er binnen elke aflevering een hoofdverhaallijn, waar de meeste scènes binnen de aflevering over gaan. Zo gaat aflevering 29, The Substitute, over 'Vervanging'. Binnen deze aflevering vervangt Sue de taken van de rector, Will wordt door zijn ziekte vervangen door inval leerkracht Holly Holliday en Kurt ruilt zijn beste vriendin in voor zijn nieuwe vriend Blaine. Aflevering 34, Silly Love Songs, staat geheel in het teken van 'Valentijn' en alle verhaallijnen binnen deze aflevering gaan dan ook over de liefde, Valentijnsdag en liefdesliedjes. Ook aflevering 35,

Comeback, staat in het teken van het thema 'een comeback maken'. Sue wil haar comeback maken als trainer van een nieuw cheerleaderteam en Rachel wil weer populair worden en een comeback maken op school. Binnen een aflevering komen meerdere verhaallijnen voor. Niet elke verhaallijn bevat een morele kwestie. Aan de verhaallijnen die wel een morele kwestie bevatten kan een moreel thema worden toegekend.

De zeven morele thema's die uit de literatuur verkregen zijn, komen binnen de zes geanalyseerde afleveringen van Glee allemaal voor. Dit betekent dat er geen nieuwe thema's zijn toegevoegd aan de lijst van zeven morele thema's die uit de literatuur verkregen is. Binnen de verhaallijnen van de zes geanalyseerde afleveringen van de serie Glee komt 18 keer een morele kwestie voor. Elke morele kwestie binnen een verhaallijn is verbonden aan een moreel thema namelijk, 'Autoriteit', 'Liefde', 'Vriendschap', 'Geweld', 'Familie', 'Heldendom' en 'Misdad'.

4.2.2 'The substitute'

Binnen aflevering 29 komen in totaal 4 morele thema's naar voren die verkregen zijn uit de morele kwesties die vertoond zijn binnen de aflevering. Het eerste morele thema binnen de aflevering is 'Autoriteit'. Binnen de eerste scène is te zien hoe Sue misbruik maakt van de ziekte van de rector om de macht op school te grijpen. Doordat Sue de nieuwe rector op school is geworden gebruikt zij haar autoriteit om scholieren bepaalde dingen te verbieden en zelfs het ontslag van leraren in te dienen. De morele kwestie die hier naar voren komt is: mag iemand zijn situatie misbruiken om zelf de macht te grijpen? De autoriteit die Sue zichzelf heeft toegeëigend en de handelingen die ze door deze machtspositie uitvoert, is de hoofdverhaallijn waar het binnen deze aflevering om draait. Het morele thema 'Autoriteit', dat ten grondslag ligt aan de morele kwestie binnen de verhaallijn, komt dus meerdere malen binnen de aflevering naar voren.

Het tweede morele thema dat binnen aflevering 29 naar voren is gekomen is het thema 'Vriendschap'. Scène 5 laat een dialoog tussen Kurt en Mercedes zien. Kurt vertelt Mercedes dat hij niet meer met haar kan afspreken, omdat hij liever met zijn vriendje Blaine afspreekt. Kurt laat zijn vriendin Mercedes vallen om met iemand anders samen te zijn. De morele kwestie die hier de kern is: laat je je vrienden vallen voor de liefde van je leven? Het morele thema dat hieraan gekoppeld kan worden is 'Vriendschap'. Hoewel de vriendschap tussen Kurt en Mercedes geen hoofdverhaallijn is binnen de aflevering komt het morele

thema 'Vriendschap' naar aanleiding van de morele kwestie tussen Kurt en Mercedes in totaal in 4 scènes naar voren.

In scène 16 probeert Terri, de ex-vrouw van Will, er alles aan te doen om Will terug te krijgen. Dit doet ze door Will te verzorgen op zijn ziekbed. Hoewel Will meerdere malen aangeeft dat hij de hulp van Terri niet nodig heeft, zwicht hij toch voor haar charmes, omdat hij zich zo ziek voelt. Terri maakt misbruik van Will's situatie om zo zijn liefde voor haar terug te winnen. De morele kwestie die uit de verhaallijn naar voren komt is, of je iemands situatie mag misbruiken om te zorgen dat je er zelf beter van wordt, op liefdesgebied. Het morele thema in deze kwestie is dan ook 'Liefde'. Ook de liefde tussen Will en Terri is geen hoofdverhaallijn binnen de aflevering. De kwestie tussen Will en Terri, en daarmee het morele thema 'Liefde' komt in 3 scènes naar voren.

Het laatste morele thema dat in aflevering 29 naar voren komt is 'Geweld'. In scène 25 is te zien dat Karofsky dreigt met fysiek geweld tegen Kurt als hij zou doorvertellen dat Karofsky homo is. De morele kwestie welke hier naar voren komt is, of je geweld tegen iemand mag gebruiken als iemand een geheim van je doorvertelt. Deze kwestie wordt alleen in deze scène behandeld. Dat betekent dat het morele thema 'Geweld' in deze aflevering ook maar 1 keer aan de orde komt.

4.2.3 'Furt'

Binnen aflevering 30 komen wel 5 morele thema's naar voren die ten grondslag liggen aan de morele kwesties die zich binnen de verhaallijnen van aflevering afspelen. Het eerste morele thema dat naar voren komt is 'Vriendschap'. In een dialoog tussen Finn en Sam is te horen dat Sam de populairste jongen op school wil worden. Hij is bereid om Finn's ex-vriendin Quinn te vragen om zijn vriendin te zijn. Bovendien wil hij zijn vriendschap met Finn op het spel zetten om de populairste jongen op school te worden. De morele kwestie die uit de scène gehaald kan worden is, of je een vriendschap op het spel moet zetten om zelf een beter imago te krijgen. Het morele thema 'Vriendschap' komt slechts 1 keer voor binnen de gehele aflevering.

Het tweede thema dat in de aflevering naar voren komt is 'Geweld'. Kurt vertelt in een gesprek met Sue dat hij doodsbang is voor wat Karofsky met hem gaat doen. Hij is fysiek en mentaal bedreigd door Karofsky, omdat hij homo is. Kurt durft nu nergens meer naar toe te gaan, uit angst om hem tegen te komen. De morele kwestie die in deze scène naar voren

komt is, of je geweld tegen iemand mag gebruiken omdat zijn seksuele geaardheid anders is. Het morele thema is dan ook 'Geweld'. Het geweld van Karofsky tegen Kurt vanwege zijn seksuele geaardheid is een hoofdverhaallijn binnen de aflevering, waardoor het morele thema 'Geweld' in totaal 7 keer naar voren komt. In scène 23 komt dit thema naar voren wanneer Kurt in een gesprek met Sue en zijn ouders over de bedreigingen van Karofsky praat. Kurt geeft aan doodsbang te zijn voor wat Karofsky met hem gaat doen als hij hem tegen komt. Naast lichamelijk geweld gebruikt Karofsky ook fysiek geweld tegen Kurt. Niemand heeft gezien of Karofsky echt iets gedaan heeft. Daarom mag hij na zijn schorsing gewoon weer terug naar school komen. De kwestie is dus of andere mensen iemand mogen beschuldigen van geweld terwijl ze het niet gezien hebben.

Een ander moreel thema dat in de aflevering aan de orde komt is 'Familie'. In scène 11 vindt er een dialoog plaats tussen Rachel en Finn, waarin Rachel aan Finn vraagt om op te komen voor zijn stiefbroer Kurt, door Karofsky een lesje te leren. Finn zegt tegen Rachel dat hij Kurt niet wil helpen, omdat dit ten koste gaat van zijn imago. Finn is meer bezig met het winnen van de rugbywedstrijd de stoere bink uithangen op school dan, dat hij zijn stiefbroer helpt te verdedigen tegen Karofsky. De morele kwestie die uit de verhaallijn naar voren ligt bij Finn: moet hij zijn eigen imago boven het lot van zijn familie stellen? Het morele thema 'Familie' komt slechts in 1 scène binnen de aflevering naar voren.

In scène 13 komt naar voren dat Sam het voor Kurt heeft opgenomen en Karofsky heeft getrotseerd zodat hij zich gedeisd houdt tegenover Kurt. Sam is hierdoor de held van de Glee Club. De morele kwestie die hier uitgehaald kan worden is, of je het voor iemand mag opnemen die wordt getreiterd, zodat je zelf hierdoor beter (de held) wordt. Het morele thema dat ten grondslag ligt aan de morele kwestie binnen de verhaallijn is 'Heldendom'. Dit morele thema komt slechts in 1 scène binnen de hele aflevering naar voren.

4.2.4 'Special education'

Waar in aflevering 29 en 30 veel morele thema's voorkomen, komen in aflevering 31 maar twee morele thema's aan de hand van de morele kwesties binnen de aflevering van Glee naar voren. Het eerste morele thema binnen aflevering 31 komt naar voren in scène 4. Uit de dialoog tussen Rachel en Finn blijkt dat Finn is vreemdgegaan en dat hij daar niets tegen Rachel over heeft gezegd. Rachel is boos dat Finn dit al die tijd voor zich heeft gehouden. Finn weet dat hij fout is geweest, maar hij heeft niets gezegd tegen Rachel om haar niet te

kwetsen. Finn beantwoordt de vraag waarom hij niets heeft gezegd met: 'Ik wilde haar niet kwetsen'. De morele kwestie die uit de verhaallijn naar voren komt is, of je niet eerlijk moet zijn, omdat je binnen je relatie iemand waar je van houdt, niet wilt kwetsen. Finn heeft uit liefde gehandeld, omdat hij zijn vriendin niet wilde kwetsen. Het morele thema dat ten grondslag ligt aan de morele kwestie is dan ook 'Liefde'. Binnen aflevering 31 komt dit morele thema aan de hand van de morele kwestie tussen Finn en Rachel 4 keer voor. De kwestie tussen Finn en Rachel is wel een van de hoofdverhaallijnen binnen deze aflevering.

Het tweede morele thema dat voorkomt in aflevering 31 is 'Vriendschap'. In scène 12 vindt er een dialoog plaats tussen Rachel en Kurt. Kurt heeft advies van Rachel nodig ook al vindt hij haar irritant. Ondanks dat, geeft hij toe dat hij Rachel heel goed vindt zingen en geeft hij haar complimentjes. Rachel helpt Kurt daarom bij het oefenen van een solo. De morele kwestie die uit de verhaallijn naar voren komt is of je iemand die geen vriend van je is om hulp durft te vragen. De kwestie tussen Kurt en Rachel, en daarmee het thema 'Vriendschap', komt slechts in 2 scènes binnen de aflevering naar voren.

4.2.5 'The Sue Sylvester shuffle'

Binnen aflevering 33 komen ook maar 2 morele thema's naar voren. Het eerste morele thema dat binnen de aflevering naar voren komt, is 'Misdad'. In scène 5 wil Sue een kanon kopen, om haar cheerleader show tot een groot succes te maken. Sue weet dat wanneer ze het kanon gebruikt met haar cheerleaders erin, dit een grote ramp kan worden. Sue denkt niet aan de catastrofale gevolgen, maar alleen aan het succesnummer dat ze met het kanon zal boeken. Het morele thema dat hier uitgehaald kan worden is 'Misdad'. Wanneer Sue het kanon koopt en een van haar cheerleaders hierdoor bewust in gevaar brengt, begaat ze een misdad. De morele kwestie die binnen de scène naar voren komt is, of je voor je eigen succes, bewust het leven van iemand anders op het spel mag zetten. De keus van Sue om haar cheerleaders op te offeren voor haar succesnummer is de hoofdverhaallijn binnen de aflevering. De morele kwestie en het morele thema 'Misdad' dat daaraan gekoppeld is komen in de aflevering 6 keer naar voren.

Het tweede morele thema binnen deze aflevering is 'Vriendschap'. Uit een dialoog tussen Puck en Finn in scène 9 blijkt dat Puck, hoe erg hij Finn ook gekwetst heeft, toch weer vrienden met hem wil worden. Puck zegt daarom tegen Finn: 'Ik vind dat we weer vrienden moeten worden, net als Marverick en Iceman aan het eind van 'Topgun'. Uit de dialoog blijkt

dat ze niet alleen omwille van hun eigen vriendschap weer bij elkaar moeten komen, maar ook om beter rugby te spelen, zodat ze kampioen worden. Het morele thema dat naar voren komt is 'Vriendschap'. De morele kwestie ligt bij Finn. Moet hij weer vrienden worden met iemand die hem heel erg gekwetst heeft? Het morele thema 'Vriendschap' komt alleen in deze scène naar voren.

4.2.6 'Silly love songs'

Aflevering 34 staat in het teken van 'Valentijnsdag'. In deze aflevering komt 'Liefde' als enig thema meerdere malen voor. Liefde tussen de groepsleden van de Glee Club is dan ook de hoofdverhaallijn binnen aflevering 34. De eerste keer dat het morele thema 'Liefde' voorkomt, is in scène 1. Puck is een van de stoerste jongens op school en hij kan elk meisje krijgen. Hij is verliefd op Zeises, een meisje dat totaal niet aan de schoonheidsidealen van tieners voldoet. Ze is dik, groot, sterk en agressief, maar dat is wat Puck leuk aan haar vindt. Zeises vindt Puck helemaal niet leuk. De morele kwestie die binnen de scène speelt is dat liefde niet te sturen is. Het morele thema dat hieraan ten grondslag ligt is daarom 'Liefde'.

Ook in scène 9 komt het morele thema 'Liefde' voor. Quinn staat in deze scène voor een keus. Moet ze Finn, die ze stiekem leuk vindt kussen of niet. Wanneer Quinn, Finn wel kust zal ze haar vriendje Sam bedriegen en hem heel erg kwetsen. Wanneer ze Finn niet kust zal ze zelf heel erg spijt hiervan hebben. De morele kwestie die hier naar voren komt: is het geoorloofd om iemand waarvan je houdt te kwetsen, omwille van je eigen geluk? Ook scène 19 gaat over de keus die Quinn moet maken, tussen Finn en haar vriendje Sam. Finn vindt dat Quinn hem moet kussen, maar Quinn is er van bewust dat ze Sam heel erg kwetst als ze vreemdgaat met Finn. Finn zegt ook tegen Quinn dat ze niet echt van Sam houdt, want als je van iemand houdt ga je niet vreemd. De morele kwestie die uit de scène naar voren komt is daarom, wanneer je van iemand houdt, ga je niet vreemd. Het morele thema dat hieraan ten grondslag ligt is 'Liefde'.

4.2.7 'Comeback'

Binnen aflevering 35 komen 2 morele thema's naar voren. In scène 5 komt het morele thema 'Vriendschap' naar voren. Rachel is niet meer zo populair, daarom ze vraagt aan haar Glee-vriendin Brittany of ze haar wil helpen weer populair te worden. Ze doet dit door Brittany haar kleding te laten dragen. Wanneer iemand dan vraagt wie de kleding trend

begonnen is moet Brittany zeggen dat ze het van Rachel heeft. Rachel gebruikt de vriendschap met Brittany om er zelf beter van te worden. Dit is de morele kwestie die voortvloeit uit deze scène. Is het geoorloofd om je vriendschap voor je eigen populariteit op het spel te zetten? Het morele thema dat hier naar voren komt is dan ook 'Vriendschap'. Dit thema komt maar 2 keer binnen de aflevering naar voren.

Het tweede morele thema dat binnen aflevering 25 naar voren komt is 'Heldendom'. In scène 20 brengt Sue met Will een bezoek aan de kinderleukemieafdeling van het plaatselijke ziekenhuis. Sue is zo van streek dat ze niet met haar cheerleaderteam heeft gewonnen dat ze zichzelf heel zielig vindt. Wanneer ze in het ziekenhuis is, ziet ze in dat haar leed niets is in vergelijking met dat van de zieke kinderen. Ze zegt dan ook: 'Ik ben egoïstisch, ik heb verloren, maar dat is niets in vergelijking bij het leed van andere mensen. Ik moet dankbaar zijn en ik heb hiervan mijn les geleerd'. Omdat ze het leed van anderen ziet, zet ze zich in voor de kinderen en helpt ze bij de muzikles die Will aan de zieke kinderen doceert. Het vergt veel moed om je eigen leed onder ogen te zien en te begrijpen dat andere het nog slechter hebben dan jij. De moraal van het verhaal is dat je, je eigen leed onder ogen moet zien voordat je andere kunt helpen. Omdat dit veel moed vergt, is het morele thema dat hieraan ten grondslag ligt 'Heldendom'. Sue overwint haar eigen leed en zet zich vervolgens in voor de maatschappij. Het morele thema komt maar in 2 scènes van de gehele aflevering voor. In tabel 1 worden de morele kwesties binnen de geanalyseerde afleveringen van Glee en de morele thema's die per aflevering in Glee voorkomen getoond.

Tabel 1. De achttien morele kwesties en de morele thema's binnen de geanalyseerde afleveringen van Glee

Aflevering	Moreel thema	Morele kwestie
The Substitute (29)	Autoriteit	Iemands situatie misbruiken om zelf de macht te grijpen.
	Vriendschap	Je vrienden laten vallen, om bij de liefde van je leven te zijn.
	Liefde	Iemand zijn situatie misbruiken om de liefde van je leven terug te winnen.
	Geweld	Geweld tegen iemand gebruiken om te zorgen dat je geheim veilig blijft.
Furt (30)	Vriendschap	Vriendschap op het spel zetten, om zelf een beter imago te krijgen.
	Geweld	Geweld tegen iemand gebruiken omdat zijn seksuele geaardheid anders is.

	Familie	Je eigen imago boven het tragisch lot van je familie stellen
	Heldendom	Opnemen voor iemand die wordt getreiterd, zodat je eigen imago beter wordt
	Geweld	Iemand beschuldigen van geweld, terwijl je het niet gezien hebt.
Special Education (31)	Liefde	Niet eerlijk zijn, omdat je iemand waarvan je houdt niet wilt kwetsen
	Vriendschap	Iemand die je niet mag, om hulp durven vragen.
The Sue Sylvester Shuffle (33)	Misdaad	Iemand's leven op het spel zetten voor je eigen succes.
	Vriendschap	Vrienden worden met iemand die je in het verleden gekwetst heeft.
Silly Love Songs (34)	Liefde	Liefde is niet te sturen
	Liefde	Iemand kwetsen waar je van houdt, omwille van je eigen geluk.
	Liefde	Wanneer je van iemand houdt, ga je niet vreemd.
Comeback	Vriendschap	Je vriendschap, voor je eigen populariteit op het spel te zetten.
	Heldendom	Je eigen leed onder ogen moet zien voordat je andere kunt helpen.

4.2.8 De mate waarin de thema's voorkwamen

In de eerste twee geanalyseerde afleveringen komen de meeste morele thema's naar voren. In aflevering 29 komen 4 morele thema's voor en in aflevering 30, 5 morele thema's. In de overige geanalyseerde afleveringen komen steeds 2 of 3 morele thema's binnen de verhaallijnen naar voren.

Hoewel er 18 morele thema's uit de geanalyseerde afleveringen naar voren komen, scoort het ene morele thema vaker dan het andere. De morele thema's 'Vriendschap' en 'Liefde' komen vaker voor dan de thema's 'Misdaad' en 'Familie'. Binnen de zes geanalyseerde afleveringen komen de thema's 'Liefde' en 'Vriendschap' het meest voor (beide 5 keer). 'Vriendschap' komt in 5 afleveringen voor terwijl 'Liefde' in 3 afleveringen voor komt.

Dat het thema 'Liefde' zo vaak voorkomt binnen de verhaallijn van de serie Glee, komt doordat aflevering 34 (Silly Love Songs) geheel in het teken stond van Valentijn en daarom ook in de liefde. Ook het thema 'Geweld' komt vaak voor, namelijk 3 keer. Aflevering 30 (Furt) gaat voor een groot deel over fysiek en mentaal geweld, dat door

Karofsky tegen Kurt gebruikt wordt, vandaar dat het morele thema in deze aflevering ook meerder malen voorkomt. Het morele thema 'Heldendom' komt in 2 afleveringen naar voren. Daarnaast komen de 3 thema's 'Familie', 'Misdaad' en 'Autoriteit' slechts 1 keer als moreel thema binnen de geanalyseerde afleveringen van Glee naar voren.

Sommige morele thema's zoals 'Liefde' en 'Vriendschap' komen juist vaak voor binnen de geanalyseerde afleveringen en niet binnen de verhaallijn. Terwijl andere morele thema's zoals 'Geweld' juist weer vaak voorkomen binnen de verhaallijnen van de geanalyseerde afleveringen. Wanneer een moreel thema vaak voorkomt in verschillende afleveringen, komt deze niet vaak terug binnen de verhaallijnen van de geanalyseerde afleveringen.

Van de afleveringen waar deze thema's in voorkomen gaan slechts een of enkele scènes steeds over de morele thema's 'Liefde' en 'Vriendschap'. De morele thema's 'Autoriteit' en 'Misdaad' die juist het minst voorkomen als moreel thema binnen de zes geanalyseerde afleveringen komen wel het langst binnen de desbetreffende verhaallijnen van een bepaalde aflevering voor. De autoriteit die Sue in aflevering 29 zichzelf heeft toegeëigend en de handelingen die ze door deze machtspositie uitvoert, is de hoofdverhaallijn waar het binnen deze aflevering om draait. In acht van de achtentwintig scènes komt het morele thema 'Autoriteit' naar voren. Daarnaast is de keus van Sue om haar cheerleaders op te offeren voor haar succesnummer ook een hoofdverhaallijn binnen aflevering 33. Van de 32 scènes gaan er 6 over het morele thema 'Misdaad'. Tabel 2 laat zien hoe vaak het morele thema terug komt binnen de scènes van de geanalyseerde afleveringen van Glee. En welke thema's daarom een grote rol binnen de verhaallijnen van Glee innemen.

Tabel 2. Aantal scènes waarin de morele thema's voorkomen.

Aflevering	Moreel thema	In hoeveel scènes
The Substitute (29)	Autoriteit	8
	Vriendschap	4
	Liefde	3
	Geweld	1
Furt (30)	Vriendschap	1
	Geweld	7
	Familie	1
	Heldendom	1

	Geweld	7
Special Education (31)	Liefde	4
	Vriendschap	2
The Sue Sylvester Shuffle (33)	Misdaad	6
	Vriendschap	1
Silly Love Songs (34)	Liefde	6
	Liefde	6
	Liefde	6
Comeback	Vriendschap	2
	Heldendom	2

4.2.9 Positief of negatief

Binnen de geanalyseerde afleveringen komt een moreel thema 12 keer op een negatieve manier naar voren. De overige 6 morele thema's zijn op een positievere manier belicht. Dit betekent dat twee derde van de morele thema's een negatieve morele kwestie bevat.

Het thema 'Geweld' komt altijd negatief binnen de afleveringen naar voren. In aflevering 29 wil Karofsky Kurt vermoorden als hij iemand zou doorvertellen dat hij homo is. Aflevering 30 laat zien dat Karofsky naast lichamelijk geweld ook fysiek geweld tegen Kurt gebruikt en Kurt is doodsbang voor wat Karofsky met hem gaat doen als hij hem tegen komt.

Het thema 'Liefde' komt 4 keer negatief binnen de afleveringen naar voren. Binnen de afleveringen wordt het thema steeds in verband gebracht met vreemdgaan en overspel. In aflevering 31 is Rachel boos op Finn omdat hij is vreemdgegaan binnen hun relatie en niets heeft verteld. Ook in aflevering 34 staat Quinn voor een keus, moet ze de jongen die ze heimelijk leuk vindt kussen of niet? Als ze dit namelijk zou doen zou ze haar vriendje Sam kwetsen en haar geheime liefde Finn valse hoop geven.

'Vriendschap' komt als thema slechts 2 keer negatief voor binnen de afleveringen en 3 keer positief. In aflevering 30 wil Sam de populairste en beste leerling op school worden, ook al gaat dit ten koste van zijn vriendschap met Finn. Hij stelt zijn eigen belangen boven die van een vriendschap, waardoor dit thema negatief naar voren komt. Het morele thema 'Vriendschap' komt ook positief in de serie naar voren zoals in de derde aflevering waarin Kurt advies wil van Rachel ook al vindt hij haar irritant. Ondanks dat, geeft hij toe dat hij Rachel heel goed vindt zingen en geeft hij haar complimentjes. Hierdoor helpt Rachel, Kurt bij het oefenen van een solo.

Het thema 'Heldendom' komt alleen maar positief binnen de afleveringen naar voren. In aflevering 30 heeft Sam het voor Kurt opgenomen en Karofsky getrotseerd, zodat hij zich gedeisd houdt tegenover Kurt. Sam is hierdoor de held van de Glee Club. Ook in aflevering 35 komt het thema 'Heldendom' positief naar voren wanneer Sue zich realiseert dat haar leed niets is in vergelijking met anderen. Ze zet zich daarom in voor de maatschappij, wat gezien haar reputatie ook een heldendaad is.

De negatieve morele kwesties die voorkomen in Glee zijn onder andere 'Moord', 'Vreemdgaan', 'Misbruik maken van machtspositie', 'Angst' en 'Eigenbelang'. De positieve morele kwesties zijn onder te verdelen in onder andere 'Opkomen voor elkaar' en 'Iets goed doen voor de maatschappij'.

4.3 Conclusies Programma-onderzoek

Op de eerste deelvragen van het onderzoek: 'Welke morele thema's komen in Glee aan bod? En welke morele thema's liggen ten grondslag aan de morele kwesties binnen Glee?' Kan aan de hand van het uitgevoerde kwalitatieve onderzoek een duidelijk antwoord worden gegeven. Daarnaast heeft de kwalitatieve analyse ook een antwoord gegeven op de derde deelvraag van het onderzoek namelijk: 'Op wat voor manier komen deze morele thema's in Glee naar voren?'

De morele thema's die verkregen zijn uit de literatuur kwamen allemaal aan bod. Enerzijds kwam een moreel thema meerdere keren in verschillende afleveringen naar voren, terwijl anderzijds een moreel thema ook meerdere malen binnen één aflevering naar voren kwam. De morele thema's 'Liefde', 'Geweld' en 'Vriendschap' zijn de belangrijkste morele thema's die binnen de geanalyseerde afleveringen van Glee naar voren kwamen. Deze morele thema's kwam het meest in verschillende afleveringen naar voren.

Het merendeel van de morele thema's die voorkwamen in Glee, zijn verkregen uit morele kwesties die negatief uit de verhaallijn van Glee naar voren kwamen. Glee zou daarom bij kunnen dragen aan de ontwikkeling van het negatieve morele besef. Hierdoor zou de serie een indirect de negatieve morele rede beïnvloeden.

4.3.1 Conclusie morele thema's die voorkwamen binnen de afleveringen

Binnen de zes afleveringen van Glee kwamen over het algemeen veel morele thema's voor. Uit de literatuurstudie bleek dat het onderzoek van Krijnen (2007) aantoonde dat binnen

een analyse van een uur tv kijken, gemiddelde 1,9 morele thema's naar voren komen. Binnen de zes geanalyseerde afleveringen van Glee kwamen gemiddeld 3 morele thema's per aflevering naar voren. Dit betekent dat de afleveringen van Glee meer morele thema's bevatten dan een ander tv-programma.

Daarnaast zijn alle in de literatuur benoemde morele thema's teruggekomen binnen de verhaallijnen van de afleveringen van Glee. Dit betekent dat binnen de geanalyseerde uitzendingen van Glee alle zeven morele thema's zijn voorgekomen, waarvan de één in een grotere mate dan de ander. Sommige thema's kwamen namelijk slechts 1 keer voor, maar had het morele thema wel een grote rol binnen de aflevering, terwijl andere thema's meerdere malen voorkwamen, maar slechts een kleine rol binnen de aflevering speelden.

De morele thema's die het meest voorkwamen in de geanalyseerde afleveringen waren 'Geweld', 'Liefde' en 'Vriendschap'. Dat deze morele thema's veelvuldig voorkwamen kan verklaard worden aan de hand van de literatuurstudie in paragraaf 2.3.6. Zowel het thema 'Liefde' als het thema 'Vriendschap' draagt bij aan ons morele welzijn. Mensen zoeken hun plezier in thema's zoals 'Vriendschap' en deze thema's dragen dan ook bij aan het herkennen en accepteren van morele kwesties. Uit de literatuurstudie bleek ook dat het thema 'Geweld' direct de morele kwesties bij het publiek beïnvloedt. Dit kan verklaren waarom dit thema meerdere malen binnen de geanalyseerde afleveringen van Glee naar voren kwam.

De makers van Glee willen het morele besef over 'Geweld' en deels over 'Liefde' en 'Vriendschap' waarschijnlijk stimuleren bij de kijkers. Kijkers herkennen en accepteren deze kwesties die ten grondslag liggen aan deze thema's en laten hun gedrag hierdoor beïnvloeden. De makers van Glee spelen hierop in door veel van deze morele thema's binnen de afleveringen te tonen.

De morele thema's 'Familie', 'Misdaad' en 'Autoriteit' kwamen allemaal minder vaak naar voren binnen de afleveringen van Glee. De makers van Glee willen waarschijnlijk geen moreel besef over deze thema's bij het publiek aanwakkeren.

Uit de literatuurstudie (paragraaf 2.3.5) kwam naar voren dat de groei van de morele rede hangt af van de blootstelling van tv en wat hierop te zien is. Omdat de morele thema's 'Geweld', 'Liefde' en 'Vriendschap' vaak voorkomen in de afleveringen en fans daarom vaker aan deze thema's worden blootgesteld, valt er te verwachten dat deze thema's het meest worden gebruikt in de online berichtgeving over Glee.

4.3.2 Conclusie positieve of negatieve weergave

Aan de hand van de analyse van de resultaten is gebleken dat het merendeel van de morele thema's binnen Glee voortkomen uit negatieve morele kwesties. Tweederde van de morele thema's bevatten een negatieve morele kwestie, zoals 'Vreemdgaan', 'Eigenbelang', 'Moord' en 'Angst'. Dat er over het algemeen meer morele thema's voorkwamen die een negatieve kwestie bevatten, valt te verklaren dat Glee een onderdeel is van populaire tv. De literatuurstudie toonde al aan dat negatieve morele kwesties vaker voorkomen in populaire tv-programma's.

5. De online fantalk over Glee

Het vorige hoofdstuk heeft een antwoord gegeven op de vraag welke morele thema's voortkomen uit de verhaallijnen van de tv-serie Glee. De resultaten uit het Programma-onderzoek laten zien dat alle uit de literatuur verkregen thema's voorkwamen binnen de geanalyseerde afleveringen van Glee. De morele thema's 'Liefde', 'Geweld' en 'Vriendschap' kwamen het meest voor in de geanalyseerde afleveringen. Daarnaast kwam de moraal van het verhaal over het algemeen negatief binnen de verhaallijn naar voren. Sommige morele thema's waren erg belangrijk binnen geanalyseerde afleveringen, terwijl andere juist slechts enkele keren genoemd werden.

Via de literatuurstudie is er gekeken naar de manier waarop de tv het morele besef van kijkers beïnvloedt. Daarnaast heeft het Programma-onderzoek laten zien welke morele thema's er voorkomen in de tv-serie Glee. Binnen het Fantalk-onderzoek wordt er enerzijds gekeken welke van de morele thema's uit de geanalyseerde afleveringen van Glee door fans als online gespreksonderwerp worden gebruikt, en anderzijds hoe fans deze morele thema's gebruiken als gespreksonderwerp en wat voor rol ze spelen binnen hun gesprekken. Dit hoofdstuk tracht daarom antwoord te geven op het tweede deel van de onderzoeksvraag, namelijk 'In hoeverre worden de morele thema's uit Glee het gespreksonderwerp op internet onder fans en hoe gebruiken zij deze online gesprekken om de morele thema's uit de serie te betrekken op hun dagelijks leven?'

Om te kijken hoe fans de uit het eerste onderzoek verkregen morele thema's als gespreksonderwerp gebruiken en wat voor rol deze morele thema's voor fans spelen, wordt er gebruik gemaakt van een kwantitatieve inhoudsanalyse. Binnen dit hoofdstuk wordt deze methode uitvoerig besproken en komen ook de resultaten en conclusies van dit onderzoek aan bod.

5.1 Kwantitatieve methode

Het Fantalk-onderzoek richt zich op de vraag welke morele thema's en kwesties uit de serie Glee terugkomen binnen de online gesprekken van Glee-fans. Uit de literatuurstudie bleek dat het morele domein versterkt wordt door tv-programma's. Daarnaast kan een tv-programma niet alleen een gedeelde moraal versterken, maar ook nieuwe normen en

waarden in omloop brengen en ter discussie stellen (Van Zoonen, 2004). Een tv-programma heeft daarom invloed op de moraal van de tv-kijkers. Het onderzoek moet daarom inzicht geven in de manier waarop de moraal uit de serie Glee terugkomt binnen de online berichtgeving van fans.

Allereerst wordt er gekeken welke morele thema's uit de serie Glee in de online berichten voorkomen. Ook is het wetenswaardig om te kijken of fans deze morele thema's binnen een online discussie alleen noemen, of dat het morele thema juist het onderwerp van de online discussie is. Daarna kan er gekeken worden over welke morele thema's het meest binnen online gesprekken wordt gesproken. En is het goed om te kijken hoe fans over deze morele thema's praten. Gebruiken fans de morele thema's als leidraad om onderwerpen uit het dagelijks leven aan te kaarten of worden de morele thema's juist betrokken op maatschappelijke problemen? Het kan ook zo zijn dat fans juist alleen over de morele thema's praten in de context van de tv-serie en verder niets met deze morele thema's doen. Er wordt daarom niet alleen onderzocht welke morele thema's en kwesties het online gespreksonderwerp worden, maar ook welke rol deze binnen de berichten spelen. Het Fantalk-onderzoek zal daarom antwoord moeten geven op de laatste drie deelvragen:

4. *Welke morele thema's uit Glee worden de online gespreksonderwerpen onder fans?*
5. *Op wat voor manier komen de morele kwesties uit Glee voor in deze online gesprekken?*
6. *Wat voor rol spelen de morele kwesties uit Glee voor fans in de online gesprekken?*

Voor het Fantalk-onderzoek is er gekozen voor kwantitatieve inhoudsanalyse, omdat voor deze onderzoeksvragen een grote hoeveelheid materiaal noodzakelijk is die statistisch moet worden geanalyseerd (Wester & Van Selm, 2006). Dat betekent niet dat er geen interpretatie nodig is, zeker niet wanneer het gaat om de rol die de morele kwesties binnen de berichten spelen.

5.1.1 Selectie onderzoekseenheden

Het materiaal dat voor de inhoudsanalyse geanalyseerd zal worden, is de inhoud van de online berichten van Glee-fans. Hoewel er meerdere verschillende nationale en internationale Glee websites bestaan, is er gekozen om dit onderzoek te verrichten op de online berichten van twee internationaal erkende Glee-websites. De Fox Community is de officiële website van de serie Glee. Het Gleeforum is het meest bekend onder fans en wordt

door de officiële website van Glee ook aangeraden. Er is voor deze websites gekozen, omdat deze het makkelijkst voor fans te vinden zijn. Ook hoeft je als fan niet ingelogd te zijn, waardoor er meer berichten op worden geplaatst dan op websites die alleen toegankelijk zijn voor leden.

Allereerst wordt er gekeken welke berichten relevant zijn om te analyseren. Omdat beide websites veel berichten bevatten, zullen de berichten die geanalyseerd moeten worden systematisch worden uitgekozen. Binnen de analyse wordt eerst een selectie gemaakt van de hoofdtokens binnen de site. Onder het hoofdtoken vallen namelijk de discussielijnen waar fans hun berichten onder plaatsen. Binnen de hoofdtokens wordt gekeken welke topics relevant zijn voor de analyse en welke niet. Sommige topics zullen meer over de inhoud van karakters gaan dan over de inhoud van de verhaallijn. Voor de analyse is het van belang om te kijken naar de inhoud van de verhaallijn, omdat de moraal van het verhaal en het morele thema hieruit voortkomt en niet uit de persoonlijke kenmerken van de karakters zoals de kleding die zij dragen. Topics die geen informatie over de inhoud van de afleveringen geven, zijn daarom niet geschikt voor de kwantitatieve analyse.

Het is interessant om te onderzoeken of fans naar aanleiding van de aflevering over de morele thema's praten. Daarom zijn de topics die over de afleveringen van Glee gaan wel geschikt voor de kwantitatieve analyse. Ook de topics over de invloed die Glee heeft op het dagelijks leven van fans zijn geschikt voor de kwantitatieve analyse, omdat er binnen het onderzoek wordt gekeken naar de mate waarin Glee invloed heeft op haar fans.

Als uit de analyse blijkt hoeveel topics van belang zijn voor de analyse, kan daarna gekeken worden hoeveel discussielijnen hieronder vallen. Omdat er bij fora altijd meerdere discussielijnen onder topics vallen, valt aan te nemen dat binnen de twee geanalyseerde fora ook meerder discussielijnen vallen. Als is onderzocht hoeveel discussielijnen er onder de topics zijn, kunnen deze systematisch gecodeerd worden.

Onder de discussielijnen vallen gemiddeld ook meerdere berichten die vanwege het grote aantal ook niet allemaal gecodeerd kunnen worden. Als er gekeken is naar het totaal aantal berichten dat onder de discussielijnen valt, kan er vastgesteld worden welke en hoeveel berichten systematisch geanalyseerd worden. Het systematisch analyseren van de discussielijnen en de berichten kan iets vertellen over de mate waarin Glee hierin genoemd wordt naarmate een discussielijn zich ontwikkelt.

De berichten die geanalyseerd worden zijn geraadpleegd tot 12 mei 2011. Berichten die na deze sluitingsdatum zijn geschreven worden in de analyse niet meegenomen. De startdatum varieert, aangezien een discussielijn aangemaakt kan zijn naar aanleiding van verschillende afleveringen. De geanalyseerde discussielijnen kunnen dus in verschillende weken of maanden opgezet zijn.

5.1.2 Codering

Om de inhoudsanalyse van de berichten uit te voeren wordt er gebruik gemaakt van een waarnemingsinstrument in de vorm van een codeboek. Dit codeboek telt 13 vragen. De vragen komen overeen met variabelen, die in drie groepen ingedeeld kunnen worden.

De eerste zes vragen vallen onder de noemer *algemene berichtkenmerken*. Deze vragen zijn opgesteld ter identificatie van het bericht. De eerste vragen geven een antwoord op de website, het topic en de discussielijn waar het bericht op geplaatst is. Daarna wordt er gekeken wat het berichtnummer binnen de discussielijn is en op welke datum het bericht geplaatst is. Aan de hand van een systematische analyse van de discussielijnen en berichtnummers kan een antwoord gegeven worden op de manier waarop een discussie over een moreel thema zich ontwikkelt. Binnen de analyse wordt er ook gekeken of de berichten door mannelijke of vrouwelijke Glee-fans zijn geschreven. Doordat er onderscheid van het geslacht wordt gemaakt, kunnen er uitspraken worden gedaan over welke morele thema's uit Glee het gespreksonderwerp worden in berichten van mannen en vrouwen. Als volgt wordt er gekeken of er verschillen zijn tussen mannen en vrouwen en de rol die de morele thema's uit Glee binnen hun berichten spelen. Aan de hand van de profielen die Glee-fans op de websites hebben aangemaakt kan worden vastgesteld wat het geslacht is van de schrijver of schrijfster van het bericht.

De volgende drie vragen vallen onder de noemer *inhoudelijke berichtkenmerken*. Ze gaan over de manier waarop Glee en de morele thema's, die ten grondslag liggen aan de morele kwesties, in het bericht worden genoemd.

De vraag over de naam 'Glee' geeft een antwoord op de manier waarop Glee binnen het bericht wordt genoemd en of Glee een grote rol speelt voor de fans om online berichten over te schrijven. Zo kan de titel 'Glee' in het bericht naar voren komen, maar het kan ook zo zijn dat de titel 'Glee' niet wordt genoemd. Er kan dan wel een impliciete of expliciete verwijzing naar Glee is doordat bijvoorbeeld de hoofdpersonen genoemd worden, of de

namen van de afleveringen, of er wordt verwezen naar een eerder bericht.

De twee andere vragen in deze categorie gaan over de morele thema's die in de online berichten worden genoemd. Aan de hand van deze vragen kan worden gekeken welke morele thema's uit Glee het gespreksonderwerp worden binnen de online berichten van fans. In de startvraag kan gekozen worden uit de zeven morele thema's die via het Programma-onderzoek zijn verkregen. Hier kan ook aangegeven worden dat er een moreel thema genoemd wordt dat niet uit de bekeken afleveringen naar voren is gekomen. Wat dat thema is kan worden aangegeven in de vervolgvraag (een open vraag). Dit andere morele thema moet uit de context van het online bericht wel duidelijk naar voren komen. Dit kan doordat de schrijver van het bericht de morele kwestie expliciet benoemt, waarna er een thema aan gekoppeld kan worden. Het is ook mogelijk dat helemaal geen morele kwesties in het bericht worden besproken. Ook dat kan worden aangegeven.

Vragen van de laatste categorie vallen onder noemer *morele kwestie in het bericht*. Deze vragen kunnen alleen beantwoord worden wanneer er een morele kwestie in het online bericht voorkomt. De vragen moeten antwoord geven waarom fans gebruik maken van de morele kwesties en de morele thema's uit Glee binnen de online berichten die zij schrijven.

De eerste vraag binnen deze groep gaat over acceptatie. Deze vraag geeft weer of de schrijver het met de morele kwestie zoals die in het bericht voorkomt eens is of niet. Een morele kwestie in de serie zoals 'Liefde overwint alles' kan door de schrijver geaccepteerd worden doordat deze bijvoorbeeld zegt: 'Ik heb meegemaakt dat mijn vriend en ik altijd weer bij elkaar komen ongeacht de slechte tijden die we hebben meegemaakt'.

De tweede vraag binnen deze groep gaat over de reden waarom fans de morele kwesties uit Glee gebruiken als onderwerp voor het online bericht. Uit de literatuurstudie blijkt dat mensen fan van iets of iemand worden omdat ze zichzelf kunnen identificeren met het mediaproduct of het karakter. Daarnaast blijkt dat fans het delen van fanobjecten met andere fans belangrijk vinden. Het is daarom interessant om te kijken wat de reden is voor Glee-fans om online berichten te schrijven over de morele kwesties uit hun favoriete serie.

Uit de literatuurstudie kwam naar voren dat morele kwesties die in programma's wordt gepresenteerd nooit letterlijk wordt overgenomen (Krijnen, 2007). Het is daarom interessant om te kijken wat het doel is van fans om over de morele kwesties uit Glee te schrijven. De derde vraag binnen de groep *morele kwestie in het bericht* gaat hier dan ook

over. Fans kunnen door middel van de online berichten hun eigen moraal en de maatschappelijke moraal versterken. Daarnaast kunnen fans ook de moraal uit Glee ter discussie stellen. Dit betekent dat na het zien van de morele kwesties in Glee de schrijver de moraal die verteld is ter discussie wil stellen, omdat er bijvoorbeeld onbegrip over bestaat of omdat er een taboe op rust. Tevens kan de schrijver de moraal uit Glee binnen het bericht ook louter in de context van Glee bespreken. Dit betekent dat de schrijver door de moraal uit Glee in het online bericht te noemen, verder niets op persoonlijk of maatschappelijk moreel vlak duidelijk wil maken met het bericht. De schrijver kan er ook voor kiezen om alleen de moraal te noemen, zonder deze in de context van Glee te bespreken.

De laatste vraag gaat over de context waarin de morele kwestie binnen het bericht besproken wordt. Schrijvers kunnen de moraal uit Glee betrekken op hun eigen leven, maar ook op mensen uit hun sociale omgeving, zoals vrienden, familieleden en geliefden. Ze kunnen de moraal ook in een bredere context bespreken en betrekken op maatschappelijke problemen, maar het is ook mogelijk dat ze de moraal louter bespreken in de context van Glee zelf, zonder deze te betrekken op hun eigen leven of dat van anderen.

Bijlage C bevat het codeboek dat is gebruikt voor de inhoudsanalyse van de online berichten van de Glee-fans, bestaande uit een codeerschema en een toelichting per vraag, waarin de antwoordmogelijkheden zijn uitgelegd. De antwoordmogelijkheden hebben codes gekregen om de verwerking en analyse binnen het statistische programma SPSS te vergemakkelijken.

5.1.3 Analyse

Alle gegevens zijn ingevoerd in een SPSS-databestand. Er is gekozen voor het statistische programma SPSS omdat de gegevens dan makkelijk in een overzicht geplaatst kunnen worden en omdat het programma geschikt is om relaties tussen variabelen te beschrijven en statistisch te toetsen.

Om antwoord te krijgen op de vragen welke morele thema's terugkomen in de online berichten van fans, welke rol de morele kwesties uit Glee voor fans spelen en op wat voor manier de moraal uit Glee terugkomt in de online berichten, moeten verschillende gegevens met elkaar in verband gebracht worden. Een verband tussen de berichtnummers en de morele thema's vertelt of de morele thema's het onderwerp zijn van een levendige discussie of dat de morele thema's uit Glee juist af en toe in een bericht naar voren komen. Door het

verband tussen de berichtnummers en Glee te onderzoeken kan nagegaan worden of Glee in alle berichten een grote rol speelt of dat de serie juist een opstap is om over ander zaken te praten. Door een verband aan te tonen tussen de morele thema's en de reden waarom fans over de moraal schrijven kan achterhaald worden welke thema's om wat voor reden gebruikt worden.

Om te kijken of er significante verbanden zijn tussen verschillende variabelen wordt er in SPSS gebruik gemaakt van een statistische toetsing. Binnen dit onderzoek wordt een significantieniveau (α) gesteld op 0,05. Bij een p-waarde tussen 0,05 en 0,10 wordt gesproken van een tendens.

5.1.4 Betrouwbaarheid

Het is daarom belangrijk dat het waarnemingsinstrument zo is opgesteld dat iedere onderzoeker het zou kunnen lezen en gebruiken voor het onderzoek. Om de betrouwbaarheid van het waarnemingsinstrument te controleren wordt er vooraf eerst getoetst of het waarnemingsinstrument voldoet. Mochten er nog zaken naar voren komen waardoor de betrouwbaarheid van het meetinstrument niet voldoet, worden deze voor het coderen aangepast. Het is daarnaast belangrijk dat de codeur afziet van zijn eigen meningen en opvattingen. De codeur moet het instrument juist en steeds op dezelfde manier toepassen (Wester & Van Selm, 2006, p. 135). Om achteraf vast te kunnen stellen of het onderzoek kwaliteit garandeert, wordt er gekeken naar de reproduceerbaarheid van de resultaten: de mate waarin andere onderzoekers die dezelfde werkwijze hanteren op hetzelfde materiaal, dezelfde resultaten verkrijgen (Wester & van Selm, 2006, p. 137). In dit onderzoek is de codering door mijzelf uitgevoerd en was er geen tweede codeur.

5.2 Keuze van het materiaal

De Glee Community van Fox telt 7 verschillende hoofdtopics op het forum. Deze hoofdtopics zijn: 'General discussion', 'Cast discussion', 'Episode discussion', 'In real life', 'Music and Performances', 'The Sub-Basement' en 'Off topic discussions'. Onder deze hoofdtopics vallen verschillende discussielijnen, in het Engels ook wel 'threads' genoemd. Onder deze 'threads' kunnen fans hun berichten schrijven.

Het Gleeforum heeft verschillende onderwerpen waarover gepraat kan worden, zoals 'Glee downloads' en 'Glee spoilers'. Het enige onderwerp op de site waar over de inhoud

van Glee wordt gesproken is het onderwerp 'Glee on television'. Dit telt 7 verschillende hoofdtopics: 'General Glee Discussion', 'Glee Season 2: Episode Discussions', 'Glee Season 1: Episode Discussions', 'Glee Characters', 'Glee Cast & Crew', 'Mature Discussion (18+ Older)' en 'Glee International'. Anders dan de Glee Community heeft het GleeForum onder de hoofdtopics ook verschillende subtopics. Onder deze subtopics vallen de discussielijnen waar fans hun berichten kunnen plaatsen.

5.2.1 De topics die geanalyseerd worden

De hoofdtopics van beide sites kunnen onderverdeeld worden in drie verschillende groepen als het gaat om verhaallijnen waar fans over schrijven. Ten eerste de 'algemene topics'. Binnen deze topics worden de afleveringen van Glee in het algemeen besproken. Fans bespreken binnen deze topics hoe erg ze van Glee houden, welke hoofdrolspelers ze leuk vinden, welke commercials tussen de uitzending voorbij komen etc. Onder deze topics kunnen fans berichten plaatsen over de karakters die in Glee spelen, de hoofdrolspelers, de muziek die in de afleveringen wordt gespeeld, de kleding die de karakters aanhadden etc. Deze topics geven geen informatie over de inhoud van de afleveringen en worden daarom niet geanalyseerd.

De tweede groep topics gaat over de inhoud van de afleveringen. De afleveringen die binnen het Programma-onderzoek bekeken zijn, worden binnen deze topics besproken. Deze topics geven informatie over de inhoud van de afleveringen en het is daarom niet duidelijk wat fans met deze inhoud doen. Het is wel interessant om te onderzoeken of fans naar aanleiding van de aflevering over de morele thema's praten. Hoewel er eerst gekeken moet worden welke discussielijnen over de afleveringen gaan, zijn deze topics qua inhoud wel geschikt voor de analyse.

De derde groep topics gaat over de mate waarin Glee invloed heeft op het dagelijks leven van fans. De verhaallijnen uit de afleveringen van Glee worden gekoppeld aan het leven van fans. Binnen dit onderzoek wordt er gekeken of de serie Glee invloed heeft op haar fans. Daarom zijn deze topics zeer geschikt voor de kwantitatieve analyse. In tabel 3 wordt weergegeven welke hoofdtopics voor de kwantitatieve inhoudsanalyse worden gebruikt.

Tabel 3. Topics op het Glee forum en Glee Community.

Algemene topics	Topics per aflevering	Topics dagelijks leven
Glee Community		
General Discussion	Episode discussion	In real life
Cast Discussion		The Sub-Basement
Music and Performances		
Off topic Discussions		
Gleeforum		
General Glee Discussion'	Glee Season 2: Episode Discussions: 'The Substitute' 'Furt' 'Special Education' 'The Sue Sylvester Shuffle' 'Silly Love Songs' 'Comeback'	
	Glee Season 1: Episode Discussions	
Glee Characters		
Glee Cast & Crew		
Discussion (18+ Older)		
Glee International		

5.2.1 De discussielijnen die geanalyseerd worden

De topics die in zijn geheel geanalyseerd worden zijn: 'In real life' en 'The Sub-Basement' van de Glee Community van Fox. De topics 'Episode discussion' van de Glee Community van Fox en 'Glee Season 2: Episode discussion' van het Glee forum worden geselecteerd op de afleveringen die bekeken zijn. De topics die geanalyseerd zullen worden, zijn in tabel 3 rood aangegeven.

Nu de topics gekozen zijn, kan er gekeken worden hoeveel discussies onder de topics vallen. Tabel 4 geeft aan hoeveel discussielijnen (threads) er onder het topic vallen. Als voorbeeld wordt het topic 'in real life' beschreven. Het topic 'in real life' heeft bij het begin van de analyse op 12 mei 2011, 116 discussielijnen. Onder deze 116 discussielijnen vallen de berichten van de fans (replies). De eerste discussielijn (thread) kan daarom meerdere berichten (replies) bevatten. Een topic zoals 'in real life' heeft binnen de 116 discussielijnen

daarom ook 556 berichten. Dit betekent dat er een groot aantal berichten onder elk topic vallen. Uit tabel 4 blijkt dat er in totaal 1253 discussielijnen vallen onder de te analyseren topics. Gezien de hoeveelheid discussielijnen moeten deze systematisch gecodeerd worden. Vanaf de eerste discussielijn wordt steeds opvolgend de tiende discussielijn gekozen totdat de laatste discussielijn van het topic is geanalyseerd.

Onder elke discussielijn vallen een aantal berichten van fans. Tabel 4 laat zien dat er 29.357 berichten onder de te analyseren discussielijnen vallen. Ook deze berichten moeten gezien de grote hoeveelheid systematisch gecodeerd worden. Wanneer een discussielijn 6 of meer berichten bevat wordt het eerste, het vijfde en het laatste bericht geanalyseerd. Mocht een discussielijn slechts één bericht bevatten wordt alleen dit geanalyseerd. Wanneer een discussielijn 2 tot 5 berichten bevat, dan worden alleen het eerste en het laatste bericht geanalyseerd. Het systematisch analyseren van de discussielijnen kan iets vertellen over de mate waarin Glee nog in berichten genoemd wordt naarmate een discussielijn zich ontwikkelt. Tabel 4 geeft weer hoeveel discussielijnen de topics op Glee Community van Fox en het Gleeforum hadden bij aanvang van de analyse op 12 mei 2011, en hoeveel berichten die discussielijnen bevatten.

Tabel 4. Aantal discussielijnen en berichten binnen de topics

Naam Topic	Aantal threads	Aantal replies
'In real life'	116	566
'The sub-basement'	16	104
'Episode discussion'	342	4540
'The Substitute'	103	3346
'Furt'	122	3311
'Special Education'	191	6770
'The Sue Sylvester Shuffle'	189	5081
'Silly Love Songs'	101	3378
'Comeback'	73	2261
Totaal	1253	29357

5.3 Resultaten Fantalk-onderzoek

Van de 9 hoofdtopics die onderzocht zijn, zijn er in totaal 116 discussielijnen geanalyseerd. Binnen deze 116 discussielijnen zijn in totaal 316 berichten geanalyseerd. 92 berichten zijn afkomstig van de Fox Community website en 224 berichten zijn via het Glee Forum verkregen. De meeste berichten (65) zijn afkomstig uit het topic 'Episode Discussion' van de Fox Community website. Daarnaast komen ook veel berichten (55) binnen het topic 'Special Education' van het Glee Forum voor. De minste berichten (4) zijn afkomstig van het topic 'The Sub-basement' van de Fox Community website.

5.3.1 'Glee' binnen de berichten

In 164 berichten wordt Glee expliciet genoemd. Dit betekent dat er in meer dan de helft van de geanalyseerde berichten een directe verwijzing wordt gemaakt naar de serie aan de hand van het noemen van de hoofdpersonen, de verhaallijn of de aflevering. Voorbeelden van berichten die expliciet naar de hoofdpersonen en afleveringen van Glee verwijzen zijn: *'I did like the Will and Terri storyline though'*, *'Finn embracing Kurt literally and figuratively as a brother'* en *'In Furt we saw the progression from that to unconditional acceptance and support of Kurt by Finn'*. De hoofdpersonen worden genoemd, maar ook de aflevering 'Furt' die in het Programma-onderzoek is geanalyseerd.

In slechts 48 van de geanalyseerde berichten wordt de titel van 'Glee' direct genoemd, zoals in de zinnen: *'He was mad at Finn for joining Glee'* en in *'I totally loved that episode of Glee'*.

Fans gebruiken vaker een expliciete verwijzing naar de serie in hun berichten, dan ze de naam 'Glee' gebruiken. Daarnaast wordt in 59 berichten Glee impliciet genoemd, dat wil zeggen dat de schrijver van het bericht een impliciete verwijzing maakt naar de serie door bijvoorbeeld te reageren op het bericht van de voorganger binnen de discussielijn, zoals: *'I can definately relate. I love Broadway musicals, so much I want to be a part of a local Community theater production!'* en *'That's right, gold stars FTW :D'*. Deze berichten verwijzen naar vorige berichten waar Glee wel in werd genoemd. Daarnaast blijkt dat in 45 van de geanalyseerde berichten Glee op geen enkele manier wordt genoemd.

5.3.2 Morele thema's binnen de berichten

Van de 316 geanalyseerde berichten kwamen in 109 berichten een moreel thema voor. Dit betekent dat er gemiddeld 1 op de 3 geanalyseerde berichten een moreel thema bevat.

Tabel 5 laat de morele thema's zien die voorkwamen in de online berichten.

Het morele thema 'Liefde' kwam het meest voor binnen de geanalyseerde berichten (46 keer). Daarnaast werden de morele thema's 'Vriendschap' (10 keer) en 'Geweld' (13 keer) het meest beschreven in de online berichten. Het morele thema 'Misdad' kwam slechts in 2 berichten voor en het morele thema 'Autoriteit' slechts in 3 berichten.

De geanalyseerde morele thema's zijn op te delen in 2 groepen namelijk sociale morele thema's en overige morele thema's. De groep sociale morele thema's bevat de 3 morele thema's 'Liefde', 'Vriendschap' en 'Familie'. Deze morele thema's vallen in de groep sociale morele thema's, omdat deze thema's iets zeggen over de manier waarop mensen in een groep met elkaar omgaan, en de relaties die zij met elkaar hebben. De sociale morele thema's kunnen niet individueel bestaan. De groep overige morele thema's bevat de overige morele thema's die geanalyseerd zijn namelijk 'Geweld', 'Autoriteit', 'Heldendom', 'Misdad', 'Pesten', 'Discriminatie', 'Imago', 'Seksuele geaardheid'. Deze morele thema's zeggen iets over de manier waarop mensen met zichzelf omgaan en de keuze die ze zelf maken. De overige morele thema's kunnen wel op zichzelf staand zijn.

Over de sociale morele thema's: 'Liefde', 'Vriendschap' en 'Familie' werd binnen de online berichten het meest geschreven. De 3 sociale morele thema's kwamen 67 keer in de online berichten voor. De overige acht morele thema's die geanalyseerd zijn: 'Geweld', 'Autoriteit', 'Heldendom', 'Misdad', 'Pesten', 'Discriminatie', 'Imago' en 'Seksuele geaardheid' kwamen in totaal maar 42 keer in alle online berichten voor. Binnen de geanalyseerde berichten schrijven fans het meest over sociale morele thema's.

Daarnaast komen er 4 andere morele thema's voor dan de 7 vooraf opgestelde morele thema's die uit 'de programma-analyse' naar voren zijn gekomen ('Geweld', 'Autoriteit', 'Heldendom', 'Misdad', 'Liefde', 'Vriendschap' en 'Familie'). Hoewel de 4 andere morele thema's niet in de geanalyseerde afleveringen van Glee naar voren kwamen, kwamen ze wel in totaal 16 keer binnen de geanalyseerde online berichten naar voren. Dit betekent dat er online ook over andere morele thema's wordt gesproken, dan alleen over de morele thema's die genoemd worden in de afleveringen van Glee.

De thema's die uit de online berichten naar voren kwamen zijn: 'Pesten', 'Discriminatie', 'Imago' en 'Seksuele geaardheid'. Het morele thema 'Pesten' kwam in totaal 8 keer voor binnen de geanalyseerde berichten. Daarnaast kwam het morele thema 'Seksuele geaardheid' 5 keer voor binnen de geanalyseerde berichten.

Tabel 5. Het aantal keer dat de morele thema's voorkwamen in de online berichten

Moreel thema	Totaal
Liefde	46
Vriendschap	10
Geweld	13
Autoriteit	3
Familie	11
Heldendom	8
Misdaad	2
Pesten	8
Discriminatie	1
Imago	2
Seksuele geaardheid	5

5.3.3 Acceptatie morele kwesties

Uit de resultaten blijkt dat de morele kwesties zoals deze in het bericht worden beschreven, voor het merendeel worden geaccepteerd door de schrijvers (in 65 berichten). Dit betekent dat de schrijvers van de online berichten het vaker eens zijn met de morele kwesties binnen de berichten dan dat ze de morele kwesties verwerpen. Zoals in het bericht waar de schrijfster zegt: *'If they are true i hope it will make him relize that he loves RACHEL and is ready to forgive her'*. De schrijfster hoopt dat Finn, Rachel wil vergeven omdat ze vreemd is gegaan. De schrijfster accepteert dat Rachel is vreemdgegaan, om Finn een lesje te leren. Ze is het daarom eens met de morele kwestie of vreemdgaan is geoorloofd om iemand een lesje te leren.

In 38 van de geanalyseerde berichten wordt de morele kwestie niet geaccepteerd en zijn de schrijvers het daarom niet met de morele kwesties eens. Zoals bijvoorbeeld in een bericht: *'I'm ready to see Sue get another suspension. I love her to death, but her messing with Beiste is NOT cool. She couldn't just 'step-in' as principal'*. De schrijfster van het bericht

van het 'niet cool' dat Sue misbruik maakt van haar autoriteit en Beist wil schorsen. Zij is het niet eens met de morele kwestie dat iemand misbruik maakt van iemand zijn situatie. In 6 berichten is het onduidelijk of de morele kwestie binnen het bericht wordt geaccepteerd of niet.

Er is een significant verband ($\chi^2=49.83$, $df=20$, $p=0,00$) tussen de acceptatie van de morele kwesties en de morele thema's die aan de morele kwesties gekoppeld zijn. Tabel 6 laat zien in welke online berichten met de verschillende morele thema's, de kwestie wordt geaccepteerd of niet. In de berichten met het morele thema 'Liefde' worden de morele kwesties 26 keer geaccepteerd, maar ook 19 keer niet geaccepteerd. In de berichten met het morele thema 'Vriendschap' worden de morele kwesties 8 keer geaccepteerd en slechts 1 keer niet geaccepteerd. In de berichten over het morele thema 'Misdad' is het onduidelijk of de morele kwesties worden geaccepteerd of niet.

Tabel 6. Acceptatie morele kwesties die ten grondslag liggen aan de morele thema's

Moreel thema	Totaal aantal keer verschenen in bericht	Totaal aantal keer Geaccepteerd binnen bericht	Totaal aantal keer niet geaccepteerd binnen bericht	Onduidelijk
Liefde	46	26	19	1
Vriendschap	10	8	1	1
Geweld	13	11	1	1
Autoriteit	3	1	2	
Familie	11	6	5	
Heldendom	8	5	2	1
Misdad	2	0	0	2
Pesten	8	4	4	
Discriminatie	1	0	1	
Imago	2	1	1	
Seksuele geaardheid	5	3	2	

5.3.4 Reden waarom morele kwesties worden beschreven

Binnen het onderzoek was er een vraag die antwoord moest geven op de reden waarom fans de morele kwesties uit Glee gebruiken als onderwerp voor het online berichten. De meeste online berichten worden geschreven om de morele kwesties met andere te delen (in 67 berichten). Dit blijkt dus de belangrijkste reden om over de morele kwesties uit Glee te

schrijven. Een voorbeeld is van een schrijver die met andere fans zijn mening wil delen over de morele kwestie of je geweld tegen iemand mag gebruiken om te zorgen dat je geheim veilig blijft: *'Because yeah, no gay kid should be forced to come out of the closet, but at the same time nobody should have to remain silent about sexual harassment'*. Een andere schrijfster wil met fans haar mening delen over Finn, die een vriendschap op het spel zet, om zelf een beter imago te krijgen: *'Finn seems like a kid who cares too much what popular jock crowd think of him'*.

In 27 berichten worden de morele kwesties beschreven omdat de schrijvers zich hiermee identificeren. Bijvoorbeeld een schrijver die vindt, dat je iemand niet mag dwingen om voor je seksuele voorkeur uit te komen, terwijl je er zelf eigenlijk nog niet klaar voor bent om het te vertellen: *'Coming out is something that a person needs to do on their own time when they are ready to not have someone else do it for you. I am gay myself and I'm 28 years old, While I have come out to most everyone there are just some people that I'm not comfortable to tell them even yet'*. De schrijver identificeert zich met de morele kwestie doordat hij uitspreekt dat hij zelf homoseksueel is en dat hij ook niet klaar is om open te zijn over zijn seksuele geaardheid.

In slechts 15 berichten wordt de morele kwestie beschreven omdat de schrijvers het herkennen. Herkenning blijkt de minst belangrijkste reden waarom fans, online berichten schrijven over de morele kwesties uit Glee. Een voorbeeld van een schrijver die de morele kwestie 'Vriendschap op het spel zetten, om zelf een beter imago te krijgen' herkent: *'First he got Quinn to cheat on Sam and now he's insulting Sam. Sam is being a loyal boyfriend'*. De schrijver herkent de morele kwestie, maar doet er verder niets mee.

Naast de vraag wat de reden is waarom fans over morele kwesties uit Glee schrijven, is er gekeken of er een verband is tussen de reden waarom de morele kwesties in online berichten worden beschreven en de morele thema's die worden genoemd in de online berichten. Er is echter geen significant verband aan te tonen ($\chi^2=27,25$, $df=20$, $p=0,128$) tussen de reden waarom de morele kwesties in online berichten beschreven worden en de morele thema's die worden genoemd in de online berichten.

Omdat er maar 316 berichten zijn geanalyseerd valt er te verwachten dat sommige verbanden niet significant zijn. Daarom worden er wel uitspraken gedaan over de reden waarom de morele thema's zijn genoemd. Over het morele thema 'Liefde' wordt het meest geschreven om dit te delen met anderen (28 keer). Ook over het morele thema 'Geweld' (9

keer) en het morele thema 'Familie' (10 keer) wordt het meest geschreven met als hoofdreden 'Delen'. De drie morele thema's 'Liefde', 'Geweld' en 'Familie' worden door fans het meest gebruikt binnen de online berichten om deze met andere fans te delen.

Het morele thema 'Familie' wordt net als de thema's 'Autoriteit', 'Misdaad', 'Imago' en 'Discriminatie' door geen enkele fan gebruikt ter identificatie.

Wanneer we naar het morele thema 'Pesten' kijken, zien we dat dit thema het meest in verband wordt gebracht met de reden 'Identificatie'. Waarschijnlijk identificeren fans zich met dit thema, omdat ze zelf in hun leven wel eens gepest zijn of zelf gepest hebben.

Het morele thema 'Liefde' wordt het meest ter herkenning gebruikt binnen de online berichten (6 keer). De morele thema's 'Autoriteit', 'Misdaad', 'Pesten', 'Imago' en 'Discriminatie' wordt geen enkele keer door fans gebruikt ter herkenning in de online berichten. Tabel 7 laat zien welke morele thema's om wat voor reden door de fans gebruikt worden in de online berichten.

Tabel 7. Reden waarom fans de morele thema's gebruiken

Moreel thema	Herkenning	Identificatie	Delen	Totaal
Liefde	6	12	28	46
Vriendschap	4	2	4	10
Geweld	1	3	9	13
Autoriteit	0	0	3	3
Familie	1	0	10	11
Heldendom	2	2	4	8
Misdaad	0	0	2	2
Pesten	0	5	3	8
Discriminatie	0	0	1	1
Imago	0	0	2	2
Seksuele geaardheid	1	3	1	5

5.3.5 Het doel van de online berichten

De moraal in de context van Glee bespreken, is het voornaamste doel van de online berichten over de morele kwesties van Glee. In 53 van de geanalyseerde berichten wordt de moraal op deze manier besproken. Fans gebruiken de morele kwesties uit Glee het meest

om deze in de context van hun favoriete programma te bespreken. Zoals in het bericht van een schrijfster die de morele kwestie ‘Wanneer je van iemand houdt, ga je niet vreemd’ herkent. De schrijfster vindt het niet kunnen dat Quinn haar vriendje bedriegt, terwijl hij zo loyaal tegen haar is. Ze bespreekt deze kwestie in de context van Glee: *‘She is cheating on a boyfriend who stands up for her all the time’*.

In 27 berichten wordt de moraal besproken, met als doel deze ter discussie te stellen. Fans gebruiken de morele kwesties uit Glee, als onderwerp voor het starten van een discussie met andere fans. Bijvoorbeeld in het bericht van een schrijver die de morele kwestie ‘Je vrienden laten vallen, om bij de liefde van je leven te zijn’ in een online bericht bespreekt: *‘Kurt's met another gay guy for the first time in his life and said gay guy is friendly with him, at a point in his life where he's miserable due to the bullying he receives for being gay. Why is he expected to blow Blaine off just to hang out with Mercedes?’* Aan het eind van het bericht stelt de schrijver een vraag aan de andere mensen binnen de discussielijn, die hier weer op kunnen reageren. Een ander voorbeeld van een bericht, met als doel de moraal ter discussie te stellen, laat zien dat een schrijfster ingaat op een discussiepunt van een andere schrijfster: *‘When you're a hateful and spiteful person like Ann Coulter, Laura, I think everyone has the right to poke fun with you’*. De schrijfster reageert op een bericht van ene Laura. Daarnaast geeft de schrijfster haar mening en vindt dat het moreel verantwoord is om iemand te pesten, die zelf ook erg gemeen is.

In 15 berichten wordt de moraal besproken met het versterken van de maatschappelijke moraal als doel. In 7 berichten wordt de moraal besproken met het versterken van de eigen moraal als doel. Het versterken van de moraal in algemene zin wordt totaal in 22 berichten besproken. De moraal alleen noemen en er verder niets mee doen, wordt 7 keer als voornaamste doel in de online berichten besproken.

Er is een significant verband waar te nemen tussen het gebruik van de morele thema's en het doel van de online berichten ($\chi^2=10,70$, $df=3$, $p=0,013$). De sociale morele thema's ('Liefde', 'Vriendschap' en 'Familie') worden het meest gebruikt in de berichten met als doel deze louter in de context van Glee te bespreken. Daarnaast worden de sociale morele thema's 15 keer beschreven, om hier een discussie over te starten. Over de sociale morele thema's wordt het minst geschreven om de moraal (maatschappelijk en persoonlijk) te versterken. Fans gebruiken de sociale morele thema's bijna niet om de moraal op persoonlijk en maatschappelijk niveau te versterken.

Met de overige zeven morele thema's is dit juist het tegenovergestelde. Deze worden het meest gebruikt in de berichten om de eigen en maatschappelijke moraal te versterken. Fans gebruiken de andere morele thema's vooral om de moraal op persoonlijk en maatschappelijk niveau te versterken. De overige morele thema's worden allemaal ook gebruikt om een discussie te starten. In tabel 8 is te zien wat het doel is van het online berichten over de twee groepen morele thema's.

Tabel 8. Doel waarom fans over de morele thema's in online berichten schrijven

Morele thema's in groepen	Versterken moraal	Moraal ter discussie stellen	Moraal in context van Glee bespreken	Moraal alleen noemen niets mee doen
Sociale thema's	8	15	40	4
Andere thema's	14	12	13	3
Totaal	22	27	53	7

5.3.6 De context waarin morele kwesties worden beschreven

De morele kwesties binnen de berichten van fans, worden het meest in de context van Glee besproken (49 berichten). Dit betekent dat de moraal in de online berichten voornamelijk in verband wordt gebracht met de serie Glee zelf. Als voorbeeld de morele kwestie 'iemand anders zijn leven op het spel zetten voor je eigen succes.' Een schrijfster van één van de online berichten bespreekt dat het niet verantwoord is dat ze in Glee laten zien dat Sue, het leven van Brittany op het spel zet voor haar eigen succes: *'There is more to Sue than plans to shoot Brittany out of a cannon. They could have made those points with stuff relating to the Glee Club, but went heavy-handed instead'*.

Daarnaast wordt in 38 berichten de morele kwestie in de persoonlijke context besproken. Dit betekent dat fans de moraal in het bericht in verband brengen met persoonlijke ervaringen en dit op hun persoonlijk leven betrekken. Zoals een schrijver die zelf gepest is om dat hij homoseksueel is en wat voor impact dat op zijn leven heeft gehad: *'Being scared of being outed can make you do some really stupid things'*.

22 van de berichten over de morele kwesties uit Glee worden in de maatschappelijke en sociale context besproken. Dit wil zeggen dat fans de moraal in het bericht vooral baseren op ervaringen uit het leven van vrienden en familie, maar ook op de maatschappij. Een

voorbeeld is van een schrijfster die iemand kent in haar omgeving die moest omgaan met tienerzwangerschap. De morele kwestie die hier naar voren komt is, of je het kind moet afstaan vanwege je leeftijd: *'I like that they are showing Quinn's feelings of loss that comes with teenage pregnancy'*

Er is ook een significant verband aan te tonen tussen de context waarin de morele kwesties worden beschreven en de morele thema's die uit de analyse verkregen zijn ($\chi^2=13,97$, $df=2$, $p=0,001$). Zowel de sociale morele thema's als de ander morele thema's worden beide het meest in de context van Glee besproken. De sociale thema's ('Liefde', 'Vriendschap' en 'Familie') worden voor een groot gedeelte ook in de persoonlijke context besproken (28 keer). De andere morele thema's ('Geweld', 'Autoriteit', 'Heldendom', 'Misdad', 'Pesten', 'Discriminatie', 'Imago' en 'Seksuele geaardheid') worden het minst in de persoonlijke context besproken (10 keer). De sociale morele thema's worden daarom sneller in verband gebracht met het persoonlijke leven van de fan, dan de andere morele thema's.

Daarnaast worden de sociale morele thema's het minst vaak (6 keer) in de maatschappelijke en sociale context besproken. De andere morele thema's worden juist wel in de maatschappelijke- en sociale context besproken (16 keer). De andere morele thema's worden daarom het meest in verband gebracht met het sociale leven van de fan en de maatschappij. Tabel 9 laat de verschillen zien tussen de morele thema's en de context waarin de morele thema's worden besproken.

Tabel 9. Context waarin de morele thema's binnen de berichten besproken worden

Morele thema's in groepen	Persoonlijke context	Maatschappelijke en Sociale context	Context van Glee
Sociale thema's	28	6	33
Ander thema's	10	16	16
Totaal	38	22	49

5.3.7 Berichten van mannelijke en vrouwelijke Glee-fans

Naar verhouding schrijven relatief veel mannelijke Glee-fans online berichten over de serie. 131 van de geschreven online berichten is afkomstig van hen. 185 berichten zijn door vrouwen geschreven.

Er is ook een significant verband aan te tonen tussen mannelijke en vrouwelijke Glee-fans en de morele thema's waar over wordt geschreven ($\chi^2=36,33$, $df=11$, $p=0,00$). Vooral de vrouwelijke Glee-fans schrijven over het morele thema 'Liefde' (36 berichten). Daarnaast komt het bij vrouwen vaker voor dat ze over het morele thema 'Geweld' schrijven. 11 van de 13 berichten die over het morele thema 'Geweld' gingen, zijn geschreven door vrouwen.

Mannen schrijven daarentegen vooral over de morele thema's 'Heldendom' en de nieuwe morele thema's 'Pesten' en 'Seksuele geaardheid'. In totaal zijn 7 berichten over het morele thema 'Pesten' geschreven door mannen. Daarnaast zijn alle berichten over het morele thema 'Seksuele geaardheid' geschreven door mannen. Opvallend is dat mannen in alle berichten over seksuele geaardheid, aangeven zelf homoseksueel te zijn of iemand te kennen die dit is. Eén van de schrijvers zegt: *'I am gay myself', 'I know that, no gay kid should be forced to come out of the closet'*. Tabel 10 laat zien welke morele thema's vaker door mannen werden beschreven en welke vaker door vrouwen werden beschreven.

Tabel 10. Het aantal keer dat de morele thema's voorkwamen in de online berichten en de verschillen tussen mannen en vrouwen

Moreel thema	Totaal	Berichten van mannen	Berichten van vrouwen
Liefde	46	10	36
Vriendschap	10	5	5
Geweld	13	2	11
Autoriteit	3	1	2
Familie	11	7	4
Heldendom	8	6	2
Misdaad	2	2	0
Pesten	8	7	1
Discriminatie	1	0	1
Imago	2	0	2
Seksuele geaardheid	5	5	0

Er is ook gekeken over er een verband is tussen de reden waarom mannen en vrouwen online over de morele kwesties schrijven. Er is echter geen significant verband aan te tonen tussen de reden waarom mannen en vrouwen online over morele kwesties schrijven ($\chi^2=3,10$, $df=2$, $p=0,213$) de resultaten worden toch genoemd, omdat steekproef van

dusdanige omvang is dat het kan voorkomen dat een verband niet significant is.

Mannen en vrouwen schrijven beiden online berichten met als hoofdreden om te delen. Mannen gebruiken de morele kwesties uit Glee vaker dan vrouwen ter identificatie (15 keer van de mannen tegen 12 keer van de vrouwen). Terwijl vrouwen de morele kwesties uit Glee vaker gebruiken ter herkenning (10 keer van de vrouwen tegen 5 keer van de mannen).

Wanneer we kijken naar het doel waarom mannelijke en vrouwelijke Glee-fans online berichten plaatsen zien we dat er een significant verband is aan te tonen tussen mannen en vrouwen en het doel waarom ze online berichten schrijven ($\chi^2=9,38$, $df=4$, $p=0,052$).

Als we dan kijken naar de verschillen tussen mannen en vrouwen en het doel waarom de morele kwesties uit Glee worden besproken zien we dat alleen de vrouwen de morele kwesties bespreken om de eigen moraal te versterken (7 keer). Mannen bespreken de morele kwesties uit Glee vaker om de maatschappelijke moraal te versterken (10 keer voor de mannen tegen 5 keer voor de vrouwen). Vrouwen bespreken moraal vaker voor zichzelf, terwijl mannen de moraal vaker op maatschappelijk vlak bespreken.

5.3.8 Glee binnen de discussielijnen

Binnen de analyse is er gekeken hoe lang en op wat voor manier fans gedurende de discussies praten over 'Glee' zelf. 'Glee' wordt het meest impliciet, expliciet en als titel genoemd binnen de startberichten. Naarmate de discussies vorderen neemt het noemen van 'Glee' binnen de berichten af. Aan het eind van de discussies neemt het noemen van 'Glee', weer met lichte mate toe. We zien dus dat aan het begin van de discussies het meest over 'Glee' zelf wordt gepraat. In tabel 11 is te zien hoe vaak en op wat voor manier Glee binnen de discussielijnen wordt genoemd.

Tabel 11. Aantal keer dat Glee op verschillende manieren wordt genoemd binnen de discussielijnen.

Noemen van Glee	Startbericht*	Vijfde bericht*	Eindbericht	Totaal
Glee als titel genoemd	29	9	10	48
Glee expliciet genoemd	66	42	56	164
Glee impliciet genoemd	22	14	23	59

Glee niet genoemd	10	18	17	45
Totaal	127	83	106	316

*inclusief de laatste berichten

5.3.9 De moraal binnen de discussielijnen

Om meer te kunnen zeggen over hoe lang en op wat voor manier een moreel thema of morele kwestie binnen de discussies van Glee-fans voorkomen is er ook gekeken naar de resultaten over de moraal binnen de discussielijnen.

Allereerst is er gekeken naar de morele thema's binnen de discussielijnen. In totaal kwam 47 keer een moreel thema binnen het startbericht naar voren. In het vijfde bericht kwam een moreel thema 23 keer naar voren. In het eindbericht kwam het morele thema 39 keer voor. Dit betekent dat van alle geanalyseerde discussielijnen, 47 discussies starten met het noemen van het morele thema. Naarmate deze discussies verlopen (bij het 5^e bericht) wordt een moreel thema minder vaak genoemd. Waarneer de discussies sluiten wordt er weer vaker een moreel thema genoemd (39 keer). In het midden van de discussielijnen wordt het minst gesproken over de morele thema's. Omdat een discussie vaak begint met morele thema's en het vijfde bericht de helft minder morele thema's bevat kan er in een opzicht gezegd worden dat naarmate een discussie vordert de morele thema's niet meer worden genoemd. Aan de andere kant kan er gezegd worden dat naarmate een discussie zich ontwikkelt een moreel thema wordt genoemd binnen de berichten. Het staat wel vast dat het minder vaak voorkomt dat een moreel thema het onderwerp is van de gehele discussielijn, omdat het morele thema steeds bij het vijfde bericht afneemt.

In tabel 12 is weergegeven over welke morele thema's het langst wordt gediscussieerd. Over de sociale morele thema's ('Liefde', 'Vriendschap' en 'Familie') wordt het meest binnen de eindberichten gesproken. Discussies eindigen meestal met het noemen van een sociaal moreel thema. Daarnaast worden de sociale morele thema's binnen de startberichten minder vaak genoemd dan in de eindberichten. Dit betekent dat discussies over sociale morele thema's aan het eind het meest actief zijn. De overige morele thema's ('Geweld', 'Autoriteit', 'Heldendom', 'Misdad', 'Pesten', 'Discriminatie', 'Imago' en 'Seksuele geaardheid') worden binnen de startberichten vaker genoemd dan binnen de eindberichten. Dit betekent dat discussies over de sociale morele thema's toenemen

naarmate deze vorderen, terwijl discussies over de overige morele thema's juist afnemen naarmate deze vorderen. Over de sociale morele thema's wordt dan ook het langst gesproken binnen de online discussies.

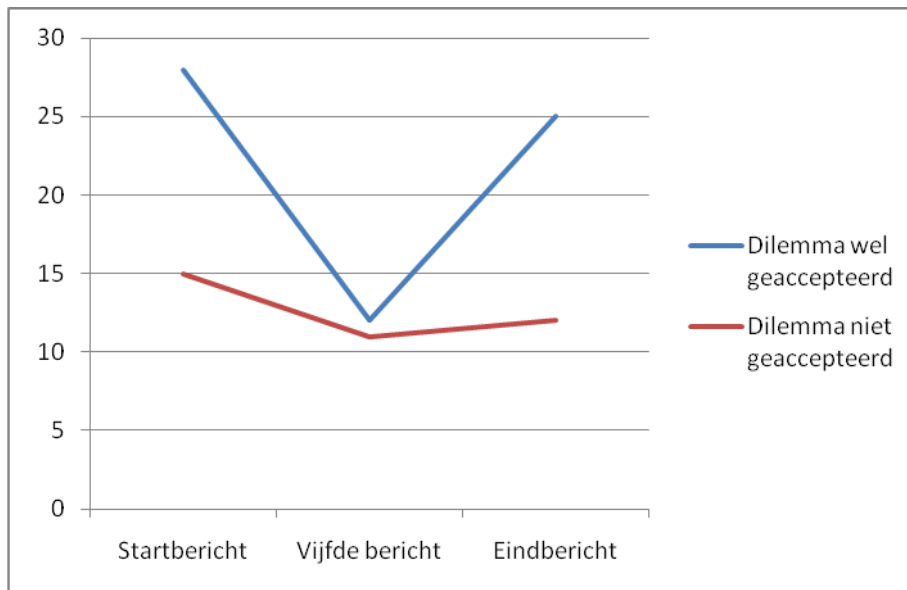
Tabel 12. Aantal keer dat de morele thema's genoemd worden binnen de discussielijnen.

Morele thema's	Eerste bericht*	Vijfde bericht*	Eindbericht
Sociale morele thema's	26	14	27
Overige morele thema's	21	9	12
Totaal aantal morele thema's	47	23	39

*inclusief laatste bericht

5.3.10. Acceptatie morele kwesties binnen de discussielijn

Wanneer een moreel thema voorkomt binnen de discussielijnen, is het de vraag of naarmate de discussies vorderen een morele kwestie wordt geaccepteerd of niet. Binnen 28 startberichten wordt de morele kwestie wel geaccepteerd en binnen 15 startberichten wordt de morele kwestie afgewezen. Gedurende de discussies (tijdens het vijfde bericht) zien we dat de acceptatie van morele kwesties gehalveerd is en dat ook de afgewezen morele kwesties afnemen. Wanneer de discussies ten einde lopen, valt het op dat de morele kwesties in 25 eindberichten weer worden geaccepteerd en dat in 12 eindberichten de morele kwesties niet worden geaccepteerd. In grafiek 1 is deze ontwikkeling waar te nemen. Net als bij de discussies over de morele thema's nemen we een daling van acceptatie tijdens het vijfde bericht binnen de discussies waar. Enerzijds kan er daarom gezegd worden dat, naarmate een discussie vordert, de morele kwesties minder vaak worden geaccepteerd. Anderzijds kan er gezegd worden dat naarmate een discussie zich ontwikkelt een morele kwestie wel weer wordt geaccepteerd binnen de berichten.

Grafiek 1. Acceptatie morele kwesties tijdens verloop discussie

5.3.11. De morele kwesties binnen de discussielijn

Binnen 7 startberichten schrijven Glee-fans over morele kwesties omdat ze deze herkennen. Naarmate deze discussies vorderen (bij het vijfde bericht) neemt de reden 'herkenning' af en komt het nog maar in 3 berichten voor. Wanneer de discussies sluiten met het laatste bericht, komt de reden 'herkenning' weer in 5 eindberichten voor. Hieruit valt te concluderen dat fans de morele kwestie als herkenning binnen het online bericht gebruiken, in het begin van de discussies het sterkst is en dat deze 'reden' vooral in het midden van de discussies afneemt.

Bij de reden 'identificatie' is dit omgekeerd. 9 discussies beginnen met het noemen van de reden 'identificatie'. Naarmate de discussies vorderen, bij het vijfde bericht, neemt 'identificatie' als reden in de berichten af en komt het maar 7 keer voor. Wanneer de discussies sluiten komt de reden 'identificatie' in 11 eindberichten voor. Dit betekent dat identificatie, als reden waarom de fans de morele kwestie als onderwerp voor het online bericht gebruiken, aan het eind van de discussie het meest voorkomt. Binnen de discussies wordt dan ook het langst over de reden 'identificatie' gesproken.

Het delen als doel binnen de online berichten van Glee-fans neemt het meest af en toe gedurende de discussies hierover. 31 startberichten beginnen met de reden 'delen'. Naarmate de discussies vorderen nemen de gesprekken over 'delen' met 2/3 af. In het vijfde

bericht wordt nog maar 13 keer gesproken over de reden 'delen'. Naarmate de discussies sluiten, wordt er weer vaker over de reden 'delen' gesproken, maar dat dit nog een stuk minder is dan in de startberichten, namelijk maar 23 keer. Tabel 13 geeft weer hoe de discussies van Glee-fans over de verschillende redenen verlopen.

We kunnen stellen dat er in totaal 3 volledige discussies over de reden 'herkennen' gaan. 7 volledige discussies gaan over de reden 'identificatie' en 13 volledige discussies over de reden 'delen'.

Tabel 13. Redenen waarom er over de morele kwesties in de discussielijnen wordt gesproken.

Reden	Eerste bericht*	Vijfde bericht*	Eindbericht
Herkenning	7	3	5
Identificatie	9	7	11
Delen	31	13	23

*inclusief laatste bericht

5.3.12. Doel van de berichten binnen de discussielijn

Binnen de discussielijnen wordt het doel het meest beschreven in de startberichten van de discussies (47 keer). Wanneer de discussies vorderen wordt het doel slechts 23 keer besproken. Aan het eind van de discussies neemt het noemen van het doel weer toe, zodat in de eindberichten het doel 39 keer wordt besproken.

De discussies met als doel het versterken van de eigen moraal, de maatschappelijke moraal en de moraal in de context van Glee laten zijn aan het begin van de discussies het sterkst. Naarmate de discussies vorderen zien we dat bij het vijfde bericht het aantal mensen dat over het doel binnen de discussie praat afneemt. Wanneer de discussies eindigen wordt er weer vaker over het doel gesproken. Tabel 14 toont aan hoe het doel wordt besproken binnen de discussielijnen.

In 6 volledige discussielijnen is het doel 'versterken van de moraal'. Ook in 6 volledige discussielijnen is het doel 'de moraal ter discussie stellen'. In 10 volledige discussielijnen

wordt de moraal louter in de context van Glee besproken. Er wordt daarom het langst over de morele kwesties met als doel dit in de context van Glee bespreken, doorgepraat.

Tabel 14. Doel waarom de morele kwesties binnen de discussielijnen worden besproken. *inclusief laatste bericht

Doel	Eerste bericht*	Vijfde bericht*	Eindbericht
Versterken moraal	9	6	7
Moraal ter discussie stellen	11	6	10
Moraal in de context van Glee bespreken	23	10	20
Moraal alleen noemen	4	1	2

*inclusief laatste bericht

5.3.13. De context waarin de moraal besproken wordt binnen de discussielijn

Er is ook gekeken in welke context de morele kwesties binnen de discussielijnen worden besproken. Sommige schrijvers betrekken de morele kwestie op zichzelf, andere juist op de maatschappij of bespreken de morele kwestie slechts in de context van Glee.

De moraal die in de persoonlijke context wordt besproken, wordt binnen de eindberichten van de discussies het meest beschreven (17 keer). In 14 startberichten betrekken de schrijvers de morele kwesties op hun persoonlijke ervaringen. Daarnaast zien we dat, wanneer de discussies vorderen, slechts 7 schrijvers de morele kwesties op zichzelf betrekken. Dit betekent dat discussies over de moraal in de persoonlijke context, toenemen naarmate de discussies vorderen.

De discussies over de moraal in de maatschappelijk context, nemen juist af wanneer de discussies vorderen. In 10 startberichten wordt de moraal in de maatschappelijke context besproken. Bij het vijfde bericht wordt er nog maar 8 keer over de moraal in de maatschappelijke context gesproken en wanneer de discussies eindigen wordt er slechts 4 keer over de moraal in de maatschappelijke context gesproken. Er wordt weinig over de moraal in de maatschappelijke context doorgepraat.

In 23 startberichten wordt er over de moraal in de context van Glee gesproken.

Naarmate de discussies vorderen neemt dit aantal met tweederde af en worden in maar 8 berichten de moraal in de context van Glee besproken. Wanneer de discussies eindigen worden in 18 eindberichten, de moraal in de context van Glee besproken. Enerzijds kan er gezegd worden dat naarmate een discussie vordert er minder over de moraal in de context van Glee wordt gesproken. Anderzijds kan er gezegd worden dat naarmate een discussie zich ontwikkelt de moraal juist weer vaker in de context van Glee wordt besproken. Tabel 15 toont aan hoe de discussielijnen verlopen, die over de context waarin de morele kwestie wordt besproken gaan

Tabel 15. De context waarin de morele kwesties binnen de discussielijnen worden besproken.

Context	Eerste bericht*	Vijfde bericht*	Eindbericht
Persoonlijke context	14	7	17
Maatschappelijke context	10	8	4
Context van Glee	23	8	18

*inclusief laatste bericht

5.4. Conclusies Fantalk-onderzoek

Uit de resultaten van het Fantalk-onderzoek kunnen conclusies worden getrokken. Op de vierde deelvraag van het onderzoek: ‘Welke morele thema’s uit Glee worden de online gespreksonderwerpen onder fans?’ kan aan de hand van het uitgevoerde kwantitatieve onderzoek een duidelijk antwoord worden gegeven. Daarnaast heeft de kwantitatieve analyse ook een antwoord gegeven op de vijfde en zesde deelvraag van het onderzoek namelijk: ‘Op wat voor manier komen de morele kwesties uit Glee voor in deze online gesprekken? En wat voor rol spelen de morele kwesties uit Glee voor fans in de online gesprekken?’

Een opmerkelijke conclusie is dat de morele thema’s die het meest voorkomen in de geanalyseerde afleveringen, ook het meest voorkomen binnen de online berichten van Glee-fans. Het zijn de sociale morele thema’s (‘Liefde’, ‘Vriendschap’ en ‘Familie’) die over het

algemeen het gespreksonderwerp vormen in de online berichten. Fans baseren de inhoud van de online berichten daarom op de inhoud van de afleveringen van Glee die ze gezien hebben. Daarnaast komen er morele thema's binnen de online berichten voor die wel het gespreksonderwerp worden, maar niet voorkomen binnen de geanalyseerde afleveringen. Binnen de online gesprekken van fans komen meer morele thema's naar voren dan in de afleveringen van Glee.

Binnen de online gesprekken wordt er wel gediscussieerd over de morele thema's en morele kwesties uit Glee, maar vaak duurt een discussie niet langer dan een paar berichten. In de meeste gevallen begint een discussie met een moreel thema en is deze bij het vijfde bericht al afgenomen. In andere gevallen begint een discussie juist in het midden van een discussielijn en eindigt een discussie met het noemen van een moreel thema. Het zelfde geldt voor het doel, de reden en de context waarin de morele kwesties besproken worden. Op een paar uitzonderingen na, zien we dat fans vooral in de startberichten veel over deze onderwerpen praten en naarmate de discussie zich verder ontwikkelt, wordt er minder over het doel, de reden en de context van de morele kwesties gesproken. Fans gebruiken de online gesprekken over Glee wel om te discussiëren over de morele thema's en kwesties, maar deze discussie zijn niet heel levendig en duren niet heel lang.

Daarnaast worden de morele thema's het meest door de fans in de context van Glee besproken, dan in de persoonlijke, sociale en maatschappelijke context. Glee blijkt het belangrijkste gespreksonderwerp in de online berichten van fans.

5.4.1 Glee binnen de online berichten

Glee speelt een grote rol in de online berichten die fans schrijven over de serie. Van de 316 berichten die geplaatst zijn, wordt in 45 berichten Glee nooit genoemd. Fans schrijven de online berichten voor het merendeel om werkelijk over de serie te praten, dan dat ze iets aanklaart dat niets hiermee te maken heeft. Ook zien we dat wanneer Glee genoemd wordt, dit niet de gehele discussielijn het geval is. Een discussie start of eindigt juist met het noemen van Glee.

Hoewel er meer vrouwen berichten schrijven, zijn er ook een groot aantal mannelijke fans die online berichten plaatsen over Glee. Meer dan een derde van de berichten is geschreven door mannen. Uit de literatuurstudie in paragraaf 2.2.1 is gebleken dat een product van populaire cultuur, vooral bij vrouwen erg populair is. Omdat Glee een product

binnen populaire cultuur is, is het aannemelijk dat Glee over het algemeen vrouwelijke fans heeft. Glee heeft ondanks dat het onder populaire cultuur valt, veel mannelijke fans, die online berichten plaatsen.

5.4.2 Morele thema's als gespreksonderwerp

Uit de resultaten van het Programma-onderzoek kwam naar voren dat de morele thema's 'Liefde', 'Geweld' en 'Vriendschap' de belangrijkste morele thema's waren. Juist deze morele thema's komen ook het meest als gespreksonderwerp binnen de online berichten die fans over Glee schrijven voor. Aan de hand van de literatuurstudie (paragraaf 2.2.2) werd het duidelijk dat de kwesties waar hoofdrolspelers in series mee te maken krijgen, fans een basis bieden voor het herkennen en accepteren van kwesties. De morele thema's uit de afleveringen van Glee lijken dus invloed te hebben op de berichtgeving die fans over Glee schrijven.

Uit de literatuurstudie in paragraaf 2.3.5 is gebleken dat familiekwesties veel voorkomen in populaire tv-programma's. Hoewel het morele thema 'Familie' niet voorkomt binnen de geanalyseerde afleveringen van de populaire tv-serie Glee, komt het wel veel voor in de berichtgeving over de populaire tv-serie Glee.

Het zijn vooral de sociale thema's ('Liefde', 'Vriendschap' en 'Familie') die het meest voorkomen als gespreksonderwerp binnen de online berichten van Glee-fans. Uit de literatuur bleek dat fans vooral voor het sociale aspect bij een fangemeenschap gaan. Het ligt dan ook voor de hand dat fans online vooral over sociale morele thema's praten met andere fans.

Ook komen er nieuwe morele thema's voor binnen de online berichten, die zich niet voordeden binnen de geanalyseerde afleveringen van het Programma-onderzoek. Vooral de morele thema's 'Pesten' en 'Seksuele geaardheid' komen geregeld voor als online gespreksonderwerp binnen de berichten van fans, terwijl deze binnen de geanalyseerde afleveringen van de serie niet naar voren kwamen. Het is duidelijk dat er online over ander morele thema's wordt gesproken dan de serie Glee alleen laat zien.

5.4.3 De manier waarop de moraal voorkomt binnen online berichten

De morele thema's en kwesties zijn in slechts weinig gevallen het onderwerp van een langlopende discussie. De resultaten laten zien dat een discussie vooral start of juist eindigt

met het noemen van een moreel thema en kwestie. Maar dat gedurende de discussie er minder over het morele thema en kwestie wordt gesproken. Dat een televisieprogramma zoals Glee de gedeelde moraal online ter discussie stelt zoals in de literatuur studie wordt besproken in paragraaf 2.3.5 is daarom niet van toepassing op de online berichten van Glee.

Rekening houdend met de manier waarop de moraal voorkomt binnen de online berichten van fans, is er gekeken in welke context dit wordt besproken. De morele thema's worden binnen de berichten het meest in de context van Glee besproken. De schrijvers gebruiken de online berichten om de moraal uit Glee alleen op Glee zelf te betrekken. Het minst worden de online berichten gebruikt om de moraal in de sociale en maatschappelijke context te bespreken. Dit is opmerkelijk, omdat in de literatuurstudie is beschreven dat fans zich aansluiten bij een fangroep voor het sociale aspect in plaats dat zij bij een fangroep gaan, omdat ze gemeenschappelijke interesse in het programma of de karakters hebben. Uit het onderzoek wordt duidelijk dat Glee-fans juist bij een fangroep gaan om over morele thema's in de context van het programma te communiceren, in plaats van het over morele thema's in de persoonlijke, sociale of maatschappelijke context te hebben.

5.4.4 De rol van de morele kwesties binnen online berichten

Het delen van mediaproducten is voor fans bijzonder belangrijk. Uit de literatuurstudie in paragraaf 2.2.3 is gebleken dat het lezen of bekijken van mediaproducten belangrijk is voor fans. Daarnaast delen fans, verhalen over de mediaproducten met anderen die dezelfde interesses voor bepaalde mediaproducten of objecten hebben. Binnen de online berichten van Glee-fans speelt het delen ook een grote rol. Meer dan de helft van de berichten over morele kwesties wordt geschreven om met andere te delen. Het blijkt dat ook voor Glee-fans het delen van media-inhoud van Glee, de belangrijkste factor is om online berichten over morele kwesties te plaatsen. De verwachting die op basis van de literatuurstudie is gedaan, dat de berichten van fans op Glee-fansites vooral gebruikt worden voor het sociale aspect, om informatie met elkaar te delen, is door het uitgevoerde onderzoek bevestigd.

Glee-fans gebruiken de morele kwesties uit de serie ook als identificatie. Ze zien dat de morele kwestie bestaat en identificeren zich met deze kwesties. Uit de literatuurstudie (paragraaf 2.2.2) blijkt dat fans reageren op de mediaproducten, door deze te onderwerpen aan een kritische blik en deze te associëren met gebeurtenissen uit hun eigen dagelijks leven. Bij Glee-fans klopt deze situatie, want in ongeveer een vierde van de berichten

identificeren de fans zich aan de morele kwesties uit Glee. De verwachting die op basis van de literatuurstudie is gedaan, dat de morele thema's binnen Glee door fans worden herkend en deze thema's door hen worden gebruikt ter identificatie door deze te koppelen aan gebeurtenissen uit hun eigen dagelijks leven, is door het uitgevoerde onderzoek bevestigd.

Daarnaast laat het onderzoek zien dat Glee-fans de morele kwesties ook gebruiken om hun eigen en maatschappelijke moraal te versterken en deze ter discussie te stellen. Het is opmerkelijk dat de meerderheid van de Glee-fans de moraal meestal in de context van Glee bespreekt met als gevolg dat de morele kwesties zoals deze in Glee worden gepresenteerd door de meerderheid letterlijk wordt besproken. Uit de literatuurstudie (paragraaf 2.3.5) blijkt dat morele kwesties die in programma's wordt gepresenteerd, nooit letterlijk wordt overgenomen. Kijkers geven altijd een eigen interpretatie aan morele verhalen en verbinden deze met hun eigen leven. Dit is bij de Glee-fans niet het geval, zij gebruiken juist de letterlijke morele kwestie, zoals deze in Glee is gepresenteerd worden binnen de online berichten.

Er zijn ook verschillen tussen berichten van vrouwelijke en mannelijke fans waar te nemen en de rol die de morele kwesties in hun online berichtgeving speelt. Binnen de literatuurstudie kwam naar voren dat mannen uitsluitend mediaproducten voor zichzelf consumeren, terwijl vrouwen media juist consumeren om met anderen over te praten. Het onderzoek toont aan dat vrouwen vaker de morele kwesties als onderwerp van het online bericht gebruiken ter herkenning terwijl mannen de morele kwesties als onderwerp gebruiken ter identificatie. Daarnaast schrijven vrouwen vaker over de morele kwesties om hun eigen moraal te versterken, terwijl mannen de maatschappelijke moraal vaker willen versterken. Het blijkt daarom dat mannen de online berichten juist gebruiken om met anderen over te praten en dat vrouwen de online berichten vaker gebruiken voor zichzelf. Rekening houdend met de resultaten uit het onderzoek geldt de bovengenoemde waarneming uit de literatuurstudie niet.

6. Discussie en reflectie

Het onderzoek dat uitgevoerd is, moest een antwoord geven op de vraag: 'In hoeverre worden de morele thema's uit de Amerikaanse tv-serie Glee het online gespreksonderwerp onder fans van het programma hoe gebruiken fans deze online gesprekken om de morele thema's uit de serie te betrekken op hun dagelijks leven?' De resultaten en conclusies van het onderzoek laten zien dat de morele thema's uit de geanalyseerde afleveringen van Glee ook binnen de online gesprekken van Glee-fans op internet voorkomen. De morele thema's die het meest binnen de afleveringen voorkomen, komen ook het meest binnen de online berichten voor. Daarnaast is er gebleken dat de morele thema's uit Glee meestal in de context van Glee worden besproken. Het onderzoek toont ook aan dat Glee-fans de morele kwesties vooral gebruiken om onderwerpen te delen met elkaar. De functie van de online berichten is de morele kwesties van Glee samen te bespreken om zo de maatschappelijke moraal te versterken.

Maatschappelijk gezien is van belang te weten welke invloed de inhoud van een populaire tv-serie heeft op de berichten die fans online plaatsen. Fans blijken de media-inhoud wel op hun eigen leven te betrekken, maar bespreken deze toch vooral in de context van de populaire tv-serie zelf.

Wetenschappelijk gezien is van belang dat in dit onderzoek informatie geeft over de manier waarop tv en internet samenkomen en hoe fans online berichten gebruiken als uitlaatklep om hun dagelijks leven te associëren met de inhoud van een tv-serie. Naar aanleiding van de uiteenlopende resultaten kunnen verschillende theorieën die in de literatuurstudie besproken zijn genuanceerd worden. Uit de literatuurstudie (2.3.5) blijkt dat de morele kwesties die in programma's worden gepresenteerd nooit letterlijk wordt overgenomen. De resultaten tonen echter aan dat Glee-fans de meerderheid van de online berichten gebruiken om de morele kwesties, zoals deze in Glee gepresenteerd worden, te reproduceren. Daarnaast kwam in de literatuurstudie naar voren dat een televisieprogramma zoals Glee de gedeelde moraal versterkt en online ter discussie stelt. Uit het onderzoek blijkt echter dat Glee-fans het versterken van de moraal het minst noemden als doel van de online berichten. Daarnaast praten Glee-fans nooit een hele discussielijn over de morele thema's.

6.1. Kanttekeningen

Over het algemeen verliep het onderzoek voorspoedig. Verschillende theorieën uit de literatuurstudie zijn getoetst en er zijn verrassende conclusies uit het kwalitatieve en kwantitatieve onderzoek naar voren gekomen, waaronder bijvoorbeeld het resultaat dat de inhoud van een tv-serie invloed heeft op de online berichten die fans schrijven. En dat fans vooral de programma-inhoud gebruiken om deze in de context van een tv-serie te bespreken en dit te delen met andere fans.

Er zijn ook nog wat kanttekeningen die gemaakt kunnen worden na het afronden van het onderzoek. Hoewel er vier maanden aan de masterthesis gewerkt kon worden, is de tijd erg snel voorbij gegaan. In het begin tijdens het opstellen van de literatuurstudie waren er wat opstartproblemen, waardoor er op een gegeven moment tijdsdruk ontstond. Hierdoor heb ik ervoor gekozen om slechts zes afleveringen van Glee te analyseren. Graag had ik meer afleveringen willen analyseren, omdat de resultaten over de afleveringen alleen betrekking hebben op de geanalyseerde afleveringen en niet op de gehele serie Glee. Daarnaast had ik ook meerdere websites en berichten willen analyseren om een nauwkeuriger beeld te krijgen van de morele thema's en kwesties waar Glee-fans online over schrijven.

Een andere kanttekening die gemaakt kan worden is dat er in de thesis niets gezegd is over de betrouwbaarheid van het onderzoek, omdat de gegevens van de tweede codeur ontbraken. Er is geen overeenstemming met een tweede codeur geweest die heeft getest in hoeverre de gecodeerde data betrouwbaar zijn.

6.2. Mogelijk vervolgonderzoek

Het onderzoek geeft veel inzicht in de manier waarop de morele thema's uit Glee invloed hebben op de online berichten van Glee-fans. Voor een volgend onderzoek is het interessant om dieper in te gaan op de fans van Glee. Waarom zijn ze fan geworden en wat zijn de motieven waarom ze over specifieke morele thema's schrijven? Om hierover meer te weten te komen zou een kwalitatieve inhoudsanalyse van het Fantalk-onderzoek uitgevoerd moeten worden, naast de kwantitatieve inhoudsanalyse die in hoofdstuk 5 is beschreven. Interviews met verschillende Glee-fans zou een nog completer beeld geven van deze groep en de manier waarom zij online berichten schrijven. Verder zou het interessant kunnen zijn om aandacht te besteden aan verschillen tussen fans uit verschillende landen – de Verenigde

Staten, Nederland en andere landen – in de manier waarop zij de morele thema's uit Glee gebruiken als online gespreksonderwerp, vooral omdat een morele kwestie in de ene cultuur kan worden geaccepteerd, terwijl deze in een andere cultuur verworpen kan worden.

6.3. Bijdrage

Door middel van dit onderzoek ben ik meer te weten gekomen over Glee en fans die de inhoud van Glee gebruiken binnen hun online berichtgeving. Ik ben tot de conclusie gekomen dat morele kwesties, die binnen een populaire tv-serie worden uitgezonden, door fans worden opgepikt waarna discussies en gesprekken ontstaan. Daarnaast ben ik te weten gekomen dat internet een grote rol speelt in de stem die fans van een populaire serie zoals Glee hebben. Ik verwacht met het onderzoek duidelijk te hebben gemaakt, dat fans niet alleen naar een serie kijken, maar dat er actief op de inhoud van een serie gereageerd wordt. Met deze thesis hoop ik dan ook meer mensen aan te sporen om onderzoek te doen naar de effecten van tv op fans en de rol die internet speelt bij het geven van een stem aan trouwe fans.

Literatuur

American Dialect Society. (2011, Januari 7). Word of the Year. Op de website van American Dialect Society, <http://www.americandialect.org/American-Dialect-Society-2010-Word-of-the-Year-PRESS-RELEASE.pdf>

Baier, K. (1995). *The rational and the moral order: The social roots of reason and morality*. Illinois: Open Court Publishing Company.

Blair, J. (2004). Neuro-cognitive systems involved in moral reasoning. In J. Verplaetse, J. de Schrijver, S. Vanneste & J. Breackman (Red.), *The moral brain: Essays on the evolutionary and neuroscientific aspects of morality* (pp. 87-108). New York: Springer.

Bourdieu, P. (1984). *Distinction: a social critique of the judgement of taste*. Harvard: University Press.

Byam, N. (2010). *Personal connections in the digital age*. Cambridge: Polity Press

Colby, A & Kohlberg, L. (1987). *The measurement of moral judgment Vol. 2: Standard issue scoring manual*. Cambridge: University Press.

Copp, D. (1995). *Morality, normativity & society*. Oxford: University Press

Ehrenreich, B., Hess, E., & Jacobs, G. (1992). Beatlemania: Girls just want to have fun. In L. A. Lewis (Red.), *The adoring audience* (pp. 84-106). Londen: Routledge.

Fiske, J. (1992). The Culture Economy of Fandom. In L. A. Lewis (Red.), *The adoring audience* (pp. 30-49). Londen: Routledge.

FOX Original Glee Site. (g.d.) Geraadpleegd 16 maart 2011, op de website van Fox, <http://www.fox.com/glee/about/>

Gray, J., Sandvoss, C. & Harrington C.L. (2007). Introduction: Why study fans? In J. Gray, C. Sandvoss & C. L. Harrington (Red.), *Fandom: Identities and communities in a mediated world* (pp. 1-18). New York: University Press.

Grossberg, L. (1992). Is there a fan in the house? The affective sensibility of fandom. In L. A. Lewis (Red.), *The adoring audience* (pp. 50-68). Londen: Routledge.

Haidt, J. & Joseph, C. (2004). Intuitive ethics: How innately prepared intuitions generate culturally variable virtues. *Daedalus*, Fall 2004, 55-66.

Hills, M. (2002). *Fan cultures*. Londen: Routledge.

Jenkins, H. (1992). *Textual poachers: Television fans & participatory culture*. New York: Routledge.

Jenkins, H. (2007). Afterword: the future of fandom. In J. Gray, C. Sandvoss & C. L. Harrington (Red.), *Fandom: Identities and communities in a mediated world* (pp. 357-364). New York: University Press.

Jenson, J. (1992). Fandom as Pathology: The consequences of characterization. In L. A. Lewis (Red.), *The adoring audience* (pp. 9-29) Londen: Routledge.

Kant, I. & Gregor, M (Red.) (1996). *The metaphysics of morals*. Cambridge: University Press

Kohlberg, L. (1971). From is to ought: How to commit the naturalistic fallacy and get away with it in the study of moral development. In T. Mischel (Red.), *Cognitive development and epistemology* (pp. 151-235). New York: Academic Press.

Krcmar, M., & Valkenburg, P. (1999). A scale to assess children's moral interpretations of justified and unjustified violence and its relationship to television viewing. *Communication Research*, 26.5, 608-634. doi: 10.1177/009365099026005004

Krijnen, T. (2007). There is more(s) in television: Studying the relationship between television and moral imagination (Dissertatie, University of Amsterdam). Te verkrijgen via UvA-DARE, the Institutional Repository of the University of Amsterdam (File ID. 46792).

Morin, E. (1972). *Les Stars*. Parijs: Seuil.

Oxford Dictionary (g.d.) Geraadpleegd 27 maart 2011, via de website Oxford dictionaries, <http://oxforddictionaries.com/search?searchType=dictionary&isWritersAndEditors=true&searchUri=All&q=geek&contentVersion=WORLD>

Pleijter, A. (2006). Typen en logica van kwalitatieve inhoudsanalyse in de communicatiewetenschap (Dissertatie, University of Nijmegen). Te verkrijgen via <http://dare.ubn.kun.nl/dspace/bitstream/2066/56967/1/56967.pdf>

Poole, R.(1991). *Morality and Modernity*. London/New York: Routledge.

Rice, L. (2010, Mei 23). 'Glee' earns season 3 pickup from Fox. *Entertainment Weekly*.

Geraadpleegd op <http://insidetv.ew.com/2010/05/23/glee-season-3-pickup/>

Ronde, K. (2007, April 27). Televisie leidt niet tot moreel verval. *Kennislink.nl*. Geraadpleegd

op <http://www.kennislink.nl/publicaties/televisie-leidt-niet-tot-moreel-verval>

Rosenkoetter, L. (2001). Television and morality. In G. Singer & J. Singer (Red.), *Handbook of children and the media* (pp. 463-472). Londen: Sage Publications.

Rosenkoetter, L., Huston, A. & Wright, J. (1990). Television and the moral judgment of the young child. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 11, 123-137.

Ryan, K. (1976). Television as a moral educator. In R. Adler & D. Cater (Red.), *Television as a cultural force* (pp. 111-127). Stanford: University Press.

Said, E. W. (1995). *Orientalism: Western conceptions of the orient*. Londen: Penguin Books.

Sandvoss, C. (2005). *Fans: the mirror of consumption*. Cambridge: Polity Press

Stelter, B. (2009, September 1). A Long Wait Stirs Enthusiasm for Fox Show 'Glee'. *New York Times*. Geraadpleegd op

<http://www.nytimes.com/2009/09/02/business/media/02adco.html>

Tavener, J. (2000). Media, morality, and madness: The case against sleaze TV. *Critical Studies in Media Communication*, 17(1), 63-85. doi: 10.1080/15295030009388376

The Hollywood Reporter. (2011, Januari 27). Inside the hot business of 'Glee'. Geraadpleegd op 16 maart 2011, op de *Glee Blog*: <http://glee-fan.blogspot.com/2011/01/exclusive-inside-hot-business-of-glee.html>

Verplaetse, J. (2008). *Het morele instinct: Over de natuurlijke oorsprong van onze moraal*. Amsterdam: Nieuwezijds.

Waytt, E. (2009, Oktober 11). From 'Cabaret' to Kanye, songs of 'Glee' are a hit. *New York Times*. Geraadpleegd op

<http://www.nytimes.com/2009/10/12/business/media/12glee.html? r=1>

Wester, F. & Peters, V. (2004). *Kwalitatieve Analyse: uitgangspunten en procedures*. Bossum: Coutinho.

Wester, F. & Pleijter, A. (2006). Inhoudsanalyse als kwalitatief-intrepreterende werkwijze. In F. Wester, K. Renckstorf & P. Scheepers (Red.), *Onderzoekstypen in de communicatiewetenschap* (pp. 575-599). Alphen aan den Rijn: Kluwer.

Wester, F. & Selm, van, M. (2006). Inhoudsanalyse als systematisch-kwantificerende werkwijze. In F. Wester, K. Renckstorf & P. Scheepers (Red.), *Onderzoekstypen in de communicatiewetenschap* (pp. 121-150). Alphen aan den Rijn: Kluwer.

Wikipedia Lijst met afleveringen van Glee (g.d.) Geraadpleegd 10 april 2011, via de website Wikipedia, http://nl.wikipedia.org/wiki/Lijst_van_afleveringen_van_Glee

Zoonen, L. van (1999). De maatschappelijke betekenis van populaire cultuur. In J. van Cuilenburg, P. Neijens & O. Scholten (Red). *Media in overvloed, Boeknummer bij Mens & Maatschappij 1999* (pp. 67-82). Amsterdam: University Press.

Zoonen, L. van (2004). *Media, cultuur & burgerschap: Een inleiding* (3^e druk). Amsterdam/Antwerpen: Het Spinhuis.

Bijlage A: Materiaal Programma-onderzoek

Glee aflevering 29 seizoen 2

titel: The Substitute

in Nederland uitgezonden op: 8 maart 2011

Korte samenvatting uitzending: Wanneer Will ziek wordt, wordt hij vervangen door Holly Holiday. Dat bevalt Rachel niet, zeker als blijkt dat zij ook de leiding over 'New Directions' op zich neemt. Ondertussen wordt ook de directeur ziek en wordt hij vervangen door Sue. Die ziet haar kans schoon om Will te ontslaan en enkele veranderingen door te drijven op school (Wikipedia, 2011).

Beschrijving scènes:

1. Sue komt Will tegen op de gang en vertelt hem het nieuws dat ze schoolhoofd is geworden.
2. In het lokaal van 'New Directions' wordt er bedacht wat voor liedjes ze deze week gaan opvoeren.
3. Will is ziek en zijn vrouw Terri komt lang om hem te verzorgen.
4. New Directions heeft nu geen docent die de Glee Club kan begeleiden.
5. Mercedes en Kurt praten in de schoolkantine over hun afspraakje.
6. Holly neemt Will's taken als docent Spaans over.
7. Kurt zoekt een vervanger voor Will omdat hij ziek is. Hij vraagt Holly Holiday om deze taak op zich te nemen.
8. Holly stelt zich voor als invaldocent voor de Glee Club.
9. Sue verbiedt als nieuw schoolhoofd het rugbyteam.
10. Sue verbiedt als nieuw schoolhoofd ook het fast food dat in de kantine wordt geserveerd.
11. New Directions oefent nieuwe liedjes in het lokaal.
12. Will is ziek en Rachel komt bij hem thuis om te vertellen dat Holly veel te populair wordt en Will hierdoor zijn baan kan verliezen.
13. Mercedes en Kurt praten in de schoolkantine over een afspraak.

14. Mercedes verklaart Sue de eetoorlog, omdat fast food in de schoolkantine verboden wordt.
15. Holly praat met Rachel over haar favoriete optreden voor de Glee Club.
16. Will is nog steeds ziek en zijn vrouw Terri komt weer langs om hem te verzorgen.
17. Kurt heeft een date voor Mercedes geregeld. Mercedes begint met de opstand voor het terugbrengen van fast food in de schoolkantine.
18. Will is weer beter en komt terug naar school, maar wordt door Sue ontslagen.
19. Mercedes gaat met Kurt en Blaine uit eten, ze kan alleen maar aan fast food denken.
20. Rachel en Holly doen samen een optreden voor de Glee Club.
21. Mercedes heeft fast food in de uitlaat van Sue gestopt. Sue spreekt haar en Holly hierop aan.
22. Holly gaat naar Will zijn huis om uit te huilen, omdat ze zichzelf een slechte docent vindt.
23. Holly praat met Will over haar vorige baantjes als invalster en hoe het fout is gegaan.
24. Terri komt binnen als Will en Holly aan het praten zijn. Ze wordt boos en stelt hem voor een keuze om haar terug te nemen. Will weigert dit echter.
25. Kurt en Mercedes staan te kletsen bij de kluisjes, dan komt Karofsky Kurt intimideren.
26. Will wordt door Sue weer als docent aangesteld.
27. De Glee Club vindt Will zijn ideeën ouderwets.
28. Will vraagt Holly om hulp, om van zijn ouderwetse ideeën nieuwe ideeën te maken.

Morele thema's die voorkomen in aflevering 29:

Scène 1:

Will: Goedemorgen, Sue.

Sue: Stop, het is rector Sue.

Will: Wat?

Sue: Je hoorde het goed. Na jaren knokken heb ik hier eindelijk de macht.

Will: Wat is er met Figgins gebeurd?

Sue: Volg het nieuws toch eens. Een heftig griep virus is overgewaaid uit Borneo. Daar etterde het in een kleine groep luidruchtige biseksuele primaten. Een beetje zoals jouw Glee Club.

Will: Hoe kreeg Figgins het?

(flashback in beeld, Sue gebruikt een zieke leerling om Figgins express de griep te geven. Ze laat de leerling die zelf de griep heeft express in Figgins gezicht niessen.)

Will: Dus Figgins is ziek. Hoe ben jij dan rector geworden?

Sue: Door chantage van politici staan bepaalde clausules in mijn contract. Mijn eerste zaak is dan ook de Glee Club om zeep helpen.

Will: We waren toch vrienden?

Sue: Dat werd saai.

Moreel thema: Sue maakt misbruik van de situatie om de macht op school te grijpen. Het morele thema dat hier uitgehaald kan worden is 'Autoriteit'. Het morele thema zit impliciet in de tekst.

Het morele thema 'Autoriteit' komt totaal 8 keer voor in de uitzending. Het thema komt ook voor in de scènes 9, 10, 14, 17, 18, 21 en 26.

Scène 5:

Mercedes: We bowlen vanavond alles eruit.

Kurt: Ik kan niet. Ik ga met Blaine uit.

Mercedes: Ik verheug me al de hele week hierop. Hebben jullie wat samen?

Kurt: Nee, ik wil geen Jessie/Rachel-gedoe. Toe Mercedes, niets zeggen tegen de Glee Club...

Mercedes: Maar ze zouden het juist heel leuk voor je vinden. We weten allemaal hoe eenzaam je was.

Kurt: We hebben het alleen over de Glee Club. Het is gewoon fijn om met iemand te kunnen praten.

Mercedes: Waar slaat dat op?

Kurt: Ik bedoel met iemand praten zoals 'Ik'. Maar ik maak het goed met je, vrijdagavond oké?

Moreel thema: Kurt laat zijn beste vriendin Mercedes vallen voor een afspraakje met zijn geliefde Blaine. Het morele thema dat hier uitgehaald kan worden is 'Vriendschap'. Het morele thema zit impliciet in de tekst.

Het morele thema 'Vriendschap' komt totaal 4 keer voor in de uitzending. Het thema komt ook voor in de scènes 13, 17 en 25.

Scène 16:

Will: Wat voor pillen gebruik je?
Terri: Antidepressiva
Will: Ben je gelukkig?
Terri: Ik denk dat ik het wel kan zijn, en jij?
Will: Gelukkig? Euhm, nee. Ik heb het gevoel dat ik nog iets zoek
Terri: Nog een beetje soep (voert Will zijn soep)
Will: Bedankt, Terri, kindje vindt de soep lekker.
Terri: Ik weet nog iets wat hij lekker vindt (buigt voorover over Will heen).
Will: Mentholbalsem, daar ben ik dol op.
Terri: Dat weet ik. Doe je shirt uit en ga op je buik liggen.
Will: (knikt nee)
Terri: Je gaat er niet dood aan. Dan voel je je juist beter.
Will: (gaat liggen en terri kust hem) niet doen Terri anders word je ook zien
Terri: Het maakt mij niet uit.

Moreel thema: Terri maakt misbruik van de zieke situatie waarin Will verkeerd. Ze probeert zijn liefde voor hem te winnen door haar best voor hem te doen. Het morele thema dat hier uitgehaald kan worden is 'Liefde'. Het morele thema zit impliciet in de tekst.

Het morele thema 'Liefde' komt totaal 3 keer voor in de uitzending. Het thema komt ook voor in scènes 3 en 24.

Scène 25:

Kurt en Mercedes staan bij de kluisjes als Karofsky langs komt en naar Kurt toevliedt.
Karofsky: Vraagje, heb je het aan iemand verteld? Hoe je mij kuste?
Kurt: Jij kuste mijn Karofsky. Ik snap dat het moeilijk voor je is, dus heb ik het aan niemand verteld.
Karofsky: Goed, want als je het wel doet vermoord ik je.

Moreel thema: Karofsky wil Kurt vermoorden als hij tegen iemand vertelt dat hij homo is. Het morele thema dat hier uitgehaald kan worden is 'Geweld'. Iemand vermoorden is grof geweld gebruiken. Het morele thema zit daarom expliciet in de tekst.

Het morele thema 'Geweld' komt echter in geen een andere scène meer voor.

Glee aflevering 30 seizoen 2

titel: Furt

in Nederland uitgezonden op: 15 maart 2011

Korte samenvatting uitzending: De relatie van Rachel en Finn neemt een nieuwe wending. Ondertussen bereidt Kurt zich voor op de trouwdag van zijn vader met de moeder van Finn. Sue is jaloers omdat haar ex gaat trouwen en besluit ook te trouwen met zichzelf. Maar daardoor krijgt ze nu wel bezoek van haar moeder Doris, een notoire Nazi-jager (Wikipedia, 2011).

Beschrijving scènes:

1. De ouders van Finn en Kurt vertellen dat ze gaan trouwen.
2. Sue schrijft op haar kantoor uitnodigingen voor haar eigen bruiloft.
3. Sue haar ex gaat trouwen waardoor ze besluit ook te trouwen.
4. Sue zoekt op haar computer naar de perfecte match voor haar. Ze komt erachter dat ze zelf de perfecte match voor zichzelf is.
5. Sam en Finn praten in de kleedkamers van het rugbyteam.
6. Sam wil dat Quinn zijn vriendinnetje wordt en biedt haar een ring aan.
7. Finn en Kurt praten samen bij de kluisjes over de bruiloft van hun ouders.
8. Kurt is bij Sue in haar kantoor en praat over de bedreigingen van Karofsky
9. De meiden van de Glee Club praten over hoe ze Kurt kunnen beschermen tegen Karofsky, ze besluiten hun vriendjes om te praten om hem te intimideren.
10. Sue heeft een weddingplanner in handen genomen om haar bruiloft te plannen. Haar moeder komt onverwachts langs.
11. Rachel probeert Finn over te halen om Karofsky tegen te houden.
12. De jongens van de Glee Club gaan in gevecht met Karofsky.
13. In het Glee lokaal likken de jongens hun wonden die ze over hebben gehouden aan het gevecht met Karofsky.
14. Sue en haar moeder oefenen een liedje voor de bruiloft.
15. Kurt oefent met zijn vader en met Finn voor een dans voor de bruiloft.

16. Sue heeft een gesprek met Karofsky en zijn vader en Kurt en zijn vader.
17. Santana stelt Finn voor een ultieme keus.
18. In de kerk gaan Finn en Kurt zijn ouders trouwen.
19. 's avonds is er een feest ter ere van de bruiloft van Finn en Kurt zijn ouders.
20. Finn geeft een speciale speech op de bruiloft.
21. Sue trouwt met zichzelf.
22. Quinn vertelt Sam dat ze zijn vriendinnetje wilt zijn.
23. Sue vertelt Kurt en zijn ouders dat ze niets aan Karofsky kan doen.
24. De ouders van Kurt vertellen in de schoolgang dat ze met hun spaargeld de exclusieve school voor Kurt willen betalen.
25. Kurt gaat naar de Glee Club om te vertellen dat hij van school af gaat.

Morele thema's die voorkomen in aflevering 30:

Scène 5:

Finn: Kan dat wel met die schouder?

Sam: Het voelt prima en ik wil mijn baan terug.

Finn: Ik mag blijven nu we steeds winnen.

Sam: Nu nog wel. Ik wil wel vrienden blijven, maar ik ben bijna de populairste jongen van de school.

Finn: Ik dacht dat het jou niets kon schelen.

Sam: Het kan iedereen wat schelen. Aan de top wordt je niet getreiterd en je krijgt geen slushmaskers.

Finn: Als quarterback ben je niet meteen aan de top. Je kunt Quinn niet eens krijgen!

Sam: Daar werk ik ook aan.

Moreel thema: Sam wil de populairste en beste jongen op school worden, ook al gaat dit ten koste van zijn vriendschap met Finn. Het morele thema dat hier uitgehaald kan worden is dan ook 'Vriendschap'. Het morele thema zit expliciet in de tekst.

Het morele thema 'Vriendschap' komt totaal 1 keer voor in de uitzending.

Scène 8:

Sue: Heeft hij je pijn gedaan?

Kurt: Nee.

Will: Hij heeft je toch tegen de kluisjes geduwd?

Sue: Daar kan ik niets mee. Hij zegt vast dat hij struikelde. Dat zou ik ook zeggen.

Kurt: Hij duwde me dit keer niet, maar hij maakte me doodsbang

Sue: Ik schors een leerling niet omdat hij je bang maakt. School stoomt je klaar voor de rest van je leven en mensen kunnen gemeen zijn.

Will: Dat is het enige wat je te zeggen hebt?

Sue: Ik ben mijn hele leven getreiterd. Mijn zus heeft het syndroom van down. Ik weet hoe gemeen mensen kunnen zijn. Was het moeilijk? Ja. Heeft het mij sterker gemaakt? Zeker weten!

Kurt: De angst is het ergst. Ik weet niet wanneer het komt. Ik kan me niet concentreren. Het voelt alsof ik in een horrorfilm speel met een monster dat me achtervolgt, terwijl ik niets kan doen. Ik weet niet waar hij toe in staat is.

Will: Wat bedoel je?

Kurt: Misschien overdrijf ik

Sue: Dame, als hij een vinger naar je uitsteekt wordt hij van school getrap, maar tot die tijd is er niets legaals wat ik kan doen.

Moreel thema: Kurt is doodsbang voor wat Karofsky met hem gaat doen als hij hem tegen komt. Naast lichamelijk geweld gebruikt Karofsky ook fysiek geweld tegen Kurt. Het morele thema dat hier uitgehaald kan worden is dan ook 'Geweld'. Het morele thema zit expliciet in de tekst. Kurt geeft aan doodsbang te zijn, maar er kan weinig tegen het geweld gedaan worden.

Het morele thema 'Geweld' komt totaal 7 keer voor in de uitzending. Ook in scène 9, 11, 12, 13, 16 en 23.

Scène 11:

Rachel: Waarom?

Finn: Karofsky speelt rechts. Als ik hem kwaad maak krijg ik de zak en gaan we verliezen. Wat betekent dat Sam weer quarterback wordt.

Rachel: En dat is belangrijker dan je stiefbroer helpen?

Finn: Ik help hem meer als ik aan de top blijf. Het komt wel goed met Kurt. Rachel: Het spijt me, maar ik kan het niet.

Rachel: Je hebt me nog nooit zo teleurgesteld.

Moreel thema: Finn is meer bezig met het winnen van de wedstrijd en het blijven van de stoere bink op school dan dat hij zijn stiefbroer helpt verdedigen tegen Karofsky. Het morele thema dat hier uitgehaald kan worden is dan ook 'familie'. Wel in een negatieve zin. Finn wil zelf de held van de school zijn in plaats dat hij een held wordt door zijn broer te helpen. Het morele thema zit impliciet in de tekst.

Het morele thema 'familie' komt totaal 1 keer voor in de uitzending.

Scène 13:

Sam: Waar was jij, Finn?

Finn: Ik was nog op het veld, maar als ik er geweest was had ik hem een klap gegeven.

Mercedes: Je had er moeten zijn. Jij had de aanval moeten leiden.

Kurt: Laat Finn met rust. Het is niet zijn probleem, het is allemaal niet jullie probleem, maar toch bedankt, en vooral Sam.

Mercedes: Echt een leider, ten voeten uit.

Will: Wat is er met Sams oog?

Quinn: Hij heeft Karofsky getrotseerd, alle jongens, behalve Finn dan.

Will: Is iedereen oké?

Sam: We staan quitte. Misschien houdt Karofsky zich nu gedeisd.

Will: Gaat het Kurt?

Moreel thema: Sam heeft het voor Kurt opgenomen en Karofsky getrotseerd zodat hij zich gedeisd houdt tegenover Kurt. Sam is de held van de Glee Club. Het morele thema dat hier uitgehaald kan worden is dan ook 'Heldendom'. Het morele thema zit expliciet in de tekst: door de woorden 'leider' en 'getrotseerd' wordt duidelijk gemaakt dat Sam een heldendaad heeft verricht.

Het morele thema 'Heldendom' komt totaal 1 keer voor in de uitzending.

Scène 23:

Kurt's stiefmoeder: Dit is onacceptabel.

Kurt's vader: Die gek heeft mijn zoon bedreigd en dan zegt de schoolraad dat ze niets kunnen doen!

Sue: Ze kunnen wat doen, maar willen het niet. Niemand heeft het gezien dat hij je duwde en een bedreiging voor je is. Je kunt het niet bewijzen. De schoolraad heeft Karofsky mondeling gewaarschuwd.

Kurt: Ik wil niet steeds bang zijn. Ik schrik van als de kluisjes dichtslaan en ik durf de gang niet op. Ik voel me hier niet meer veilig.

Sue: Kinderen die treiteren worden zelf ook vaak getreiterd en ik ben bang dat het gedrag niet verandert. Die Karofsky zal niet ineens aardig tegen je zijn, maar ik zal niet toekijken. Ik zal de gangen bewaken.

Moreel thema: Kurt is doodsbang voor wat Karofsky met hem gaat doen als hij hem tegen komt. Naast lichamelijk geweld gebruikt Karofsky ook fysiek geweld tegen Kurt. Niemand heeft echter gezien wat voor geweld Karofsky gebruikt wordt waardoor hij gewoon terug naar school mag komen en verder gaan met geweld gebruiken tegen Kurt. Het morele thema dat hier uitgehaald kan worden is dan ook 'Geweld'. Het morele thema zit expliciet in de tekst. Kurt geeft aan zich bedreigd te voelen, maar de schoolraad doet niets.

Het morele thema 'Geweld' komt totaal 7 keer voor in de uitzending. Ook in scène 8, 9, 11, 12, 13 en 16.

Glee aflevering 31 seizoen 2

titel: Special Education

In Nederland uitgezonden op: 22 maart 2011

Korte samenvatting uitzending: New Directions, The Warblers & The Hipsters nemen deel aan de lokale koor-kampioenschappen. Emma en Carl gaan voor een weekendje naar Las Vegas en komen terug als getrouwd koppel – tot grote ontzetting van Will. Om Brittany wat meer zelfvertrouwen te geven, geeft Artie haar een 'magische kam'. Ondertussen maakt Kurt kennis met de leden van het Warblers-koor en krijgen Rachel & Finn slaande ruzie (Wikipedia, 2011).

Beschrijving scènes:

1. Emma en Will zitten samen in de kantine.
2. Will zegt dat New Directions met een nieuw repertoire moet komen.

3. Kurt is voor het eerst op zijn nieuwe school en gaat voegt zich bij zijn Glee Club 'The Warblers'.
4. Rachel en Finn gaan in relatietherapie bij Emma.
5. Brittany is bang voor de regionale kampioenschappen, Artie geeft haar een magische kam om haar meer zelfvertrouwen te geven.
6. Will vraagt Puck een nieuw lid voor de Glee Club voor te dragen nu Kurt weg is.
7. Kurt komt met verfrissende liedjes voor 'The Warblers'. Helaas worden alle ideeën van tafel geveegd.
8. Puck gaat nieuwe leden voor de Glee Club werven.
9. Bij de Glee Club zijn ze bang voor de regionale repetities.
10. Op de gang spreekt Rachel met Finn over haar ideeën voor een optreden van de Glee Club.
11. Artie wordt aangesproken op vreemd gedrag van Britney en Mike Chang.
12. Kurt komt Rachel om hulp vragen hoe hij indruk kan maken bij 'The Warblers'.
13. Kurt heeft de solo helaas niet gekregen, maar Blaine heeft alle vertrouwen in Kurt.
14. Britney ontloopt Artie. Ze geeft als reden dat ze veel moet oefenen, waardoor ze niet met hem kan samenzijn.
15. De Glee Club verzamelt zich in de bus op weg naar de kampioenschappen, Emma vertelt Will dat ze niet meegaat.
16. Kurt en Rachel hebben een goed gesprek over de solo die Kurt niet heeft gekregen.
17. De eerste groep treedt op bij de regionale.
18. The Warblers treden op bij de regionale.
19. Backstage heeft niemand van Glee zin in het optreden.
20. Artie is boos op Britney omdat zij dingen achter houdt Britney zegt sorry tegen Artie.
21. De groep gaat optreden.
22. De Glee Club doet nog een tweede liedje.
23. De uitreiking van de beker. The Warblers en New Directions eindigen op een gedeelde eerste plaats.
24. Op school laat Will trots de beker aan Emma zien, ze vertelt Will dat ze is getrouwd met Carl.
25. Finn en Rachel willen het weer samen proberen.
26. Blaine vertelt Kurt dat hij veel vertrouwen in hem heeft.

27. Finn komt erachter dat Rachel hem iets ergs heeft geflikt, waardoor hij het definitief uitmaakt.

Morele thema's die voorkomen in aflevering 31:

Scène 4:

Rachel: Zeg me of het waar is.

Finn: Sorry, ik dacht dat je razend zou worden als ik je de waarheid vertelde en je bent best eng.

Rachel: Maar nu is het veel erger. Waarom zij? Quinn zou ik nog snappen, maar zij? Vind je haar mooier dan mij?

Emma: Geen antwoord op geven!

Rachel: We hebben uw hulp nodig. Vandaar deze therapie.

Emma: Jullie zitten beiden in Glee. Zing er een leuk liedje over. Er zijn mooie liedjes over bedrog? Plan

B: Finn waarom loog jij tegen Rachel?

Finn: Ik wilde haar niet kwetsen.

Rachel: Waarom heb je het met háár gedaan?

Finn: Wat maakt het uit met wie?

Rachel: Omdat ze zo sexy is

Finn: Ja, ze is wel erg sexy, ja.

Rachel: Zal ik hem slaan?

Emma: Ik ben geen echte therapeut, maar ik zou nu boos naar buiten stormen.

Moreel thema: Rachel is boos dat Finn is vreemdgegaan in hun relatie en niets heeft verteld. Finn weet dat hij fout is geweest, maar heeft niets gezegd om Rachel niet te kwetsen. Het morele thema dat hieruit blijkt is 'Liefde'. Het morele thema 'Liefde' zit expliciet in de tekst. Finn geeft aan dat hij niets heeft gezegd omdat hij Rachel niet wilde kwetsen.

Het morele thema 'Liefde' komt totaal 4 keer voor in de uitzending. Ook in scène 10, 25 en 27.

Scène 12:

Kurt: Ik zocht je al.

Rachel: Spioneren heeft geen zin. De enige solo die ik krijg zit in mijn hoofd.

Kurt: Ik hoopte dat je me kon helpen. Ik ben gevraagd om een solo te zingen.

Rachel: Waarom zou ik je helpen?

Kurt: Hoewel we elkaar haten was het wel altijd leuk om samen te zingen. Je weet tenminste wat je met een ballade moet doen. Je bent net zo briljant talentvol als je irritant bent.

Rachel: Aangezien dit de enige keer is dat ik kan zingen geef ik je een aantal tips.

Moreel thema: Kurt heeft advies van Rachel nodig, ook al vind hij haar irritant. Ondanks dat, geeft hij toe dat hij Rachel heel goed vindt zingen en geeft hij haar complimentjes. Rachel helpt Kurt daarom bij het oefenen van een solo. Het morele thema dat hier uitgehaald kan worden is 'Vriendschap'. Het morele thema zit impliciet in de tekst.

Het morele thema 'Vriendschap' komt totaal 2 keer voor in de uitzending. Ook in scène 16.

Glee aflevering 32 seizoen 2

titel: The Sue Sylvester Shuffle

in Nederland uitgezonden op: 5 april 2011

Korte samenvatting uitzending: Omdat ze haar menselijke kanon niet mag gebruiken van de directie tijdens het optreden van de Cheerios, besluit Sue Will en coach Beiste te dwarsbomen en haar cheerleaderwedstrijd te verplaatsen naar de dag van de lokale Super Bowl. Maar dat plan loopt verkeerd wanneer Quinn, Santana en Brittany (onder druk van Finn) kiezen voor de Glee Club. Om de Glee Club en de sterren van het footballteam wat dichterbij elkaar te brengen, besluiten Will en coach Beiste ook om de 2 groepen samen een nummer te laten brengen tijdens de rust van de wedstrijd, iets wat niet bij iedereen in goede aarde valt (Wikipedia, 2011).

Beschrijving scènes:

1. De Cheerios doen een optreden voor Sue.
2. Iedereen is aan het kijken bij een rugbywedstrijd.
3. In de kleedkamers wordt er feedback gegeven op de gespeelde wedstrijd van het rugbyteam.
4. Sue denkt na over het spectaculairste optreden ooit.

5. Sue koopt een menselijk kanon voor het optreden met de Cheerios.
6. In de wandelgangen krijgen leden van de Glee Club een slush masker.
7. Coach Beiste van het rugbyteam praat met Will hoe Glee en het rugbyteam kunnen samenwerken.
8. Will vertelt de Glee Club en het rugbyteam over het besluit dat ze samen een nummer gaan opvoeren.
9. Puck en Finn praten over hun vriendschap.
10. Sue laat de leden van de Cheerios het menselijk kanon zien.
11. De rector wil niet dat iemand vrijwillig in het menselijk kanon van Sue gaat zitten.
12. Beiste en Will praten over Sue.
13. Glee en het rugbyteam oefenen samen een nummer.
14. Het nummer wordt opgevoerd door Glee en het rugbyteam.
15. Achter de schermen vraagt Karofsky advies van Finn.
16. De Cheerios praten in de wc of ze met Glee gaan optreden of dat ze naar de nationale cheerleading-wedstrijd gaan.
17. Quinn en Finn praten over het verlaten van de Cheerios. Sam bemoeit zich met het gesprek.
18. Er wordt een lied over excuus gezongen.
19. Iedereen krijgt een slush masker in de gang.
20. Door het slush masker besluit het rugbyteam de samenwerking met Glee te beëindigen.
21. De Warblers oefenen een liedje.
22. Blaine en Kurt hebben een afspraakje met elkaar.
23. Glee doet mee met de rugbywedstrijd.
24. Sue praat met Britney dat ze tekent dat ze verantwoordelijk is voor de stunt met het menselijk kanon.
25. De rugbywedstrijd begint.
26. De wedstrijd gaat slecht en er vindt een overleg plaats.
27. Het overleg is afgelopen en Finn heeft een goed idee.
28. Finn gaat naar de Cheerios om ze over te halen niet naar de cheerleading-wedstrijd te gaan, maar juist naar de rugbywedstrijd te komen om hun aan te moedigen.

29. Puck spreekt met het rugbyteam en haalt hen over om mee toe doen aan het optreden van Glee.
30. Glee en het rugbyteam geven een supergoed optreden.
31. Beiste is onder de indruk wat het rugbyteam heeft gedaan.
32. De wedstrijd gaat door en het rugbyteam wint de wedstrijd.

Morele thema's die voorkomen in aflevering 32:

Scène 5:

Verkoper: Dit is de A950.

Sue: Je zei dat je iemand over het voetbal veld kan schieten.

Verkoper: Verder met genoeg explosieven erin natuurlijk, maar dan is het natuurlijk niet meer veilig.

Verkoper: Als je meer dan 50 meter wil overbruggen dan is de kans 70 procent dat het een gigantische ramp wordt.

Sue: Dat is dus 30 procent kans dat het een gigantisch succes wordt! Dit is de knop.

Verkoper: Nee, niet doen!

(man wordt gelanceerd)

Moreel thema: Sue koopt een kanon waarvan ze weet dat iemand kan verongelukken als ze het gebruikt in haar show. Sue denkt niet aan het ongeluk, maar alleen aan het succes dat ze met het kanon zal boeken. Het morele thema dat hier uitgehaald kan worden is dan ook 'Misdad'. Sue begaat een misdaad wanneer ze het kanon gebruikt en het fout gaat. Het morele thema zit impliciet in de tekst.

Het morele thema 'Misdad' komt totaal 6 keer voor in de uitzending. Ook in scène 10, 11, 16, 24 en 28.

Scène 9:

Finn: Hé!

Puck: Hoi, ooit waren we beste vrienden. Voordat ik je vriendin bezwangerde en toen met andere vriendin vrijde. Ik wil de wedstrijd winnen. Dat is de enige manier dat wij meer respect krijgen.

Finn: Wat bedoel je?

Puck: Dat we weer vrienden moeten worden, net als Marverick en Iceman aan het eind van 'Topgun'.

Finn: Waarom zong je dan een duet met Rachel?

Puck: Dat zal nooit meer gebeuren. Jij gaat voor en ik dek je. We moeten dat kampioenschap winnen!

Moreel thema: Puck wil weer vrienden worden met Finn, niet alleen omwille van hun eigen vriendschap, maar ook om beter rugby te spelen, zodat ze kampioen worden. Het morele thema dat naar voren komt is 'Vriendschap'. Het morele thema zit expliciet in de tekst: Puck geeft aan dat ze vrienden moeten worden, net zoals in de film 'Topgun'.

Het morele thema 'Vriendschap' komt totaal 1 keer voor in de uitzending.

Glee aflevering 34 seizoen 2

titel: Silly Love Songs

in Nederland uitgezonden op: 12 april 2011

Korte samenvatting uitzending: Voor Valentijn geeft Will de opdracht om een liefdeslied te zoeken en te brengen voor de groep. Puck begint te vallen voor de charmes van Lauren Zeises, het buitenbeentje van de groep, maar zij wijst hem af – wat hem alleen maar meer aantrekt tot haar. Finn wil geld inzamelen voor de groep. Ondertussen krijgt hij ook weer gevoelens voor Quinn. Rachel is eindelijk over Finn heen en Kurt is teleurgesteld wanneer Blaine gevoelens blijkt te hebben voor iemand anders (Wikipedia, 2011).

Beschrijving scènes:

1. Liefdesverklaring van Puck aan Zeises.
2. Finn is verliefd op Quinn.
3. Blaine en Kurt hebben het over Valentijnsdag.
4. In Glee wordt er aandacht besteed aan liefdesliedjes.
5. In de gang wordt er gepraat over Valentijnsdag.
6. Blaine wil de Warblers inschakelen om zijn geliefde buiten de campus in een winkel toe te zingen.
7. Kurt praat over zijn gevoelens met Rachel en Mercedes.
8. Bij de Glee Club geeft Puck een ode aan Zeises.
9. Finn start een actie waarbij hij meisjes voor een dollar kust.

10. Sam heeft een gesprek met Quinn in de bieb.
11. Rachel wil Finn kussen voor een dollar.
12. Mike Chang en Artie praten over hoe leuke vriendinnetjes ze hebben op de gang.
13. Santana praat met Puck over dat ze niet wil dat hij met Zeises samen gaat.
14. Quinn wil Finn ook wel kussen voor een euro. Dan ontstaat er vuurwerk. Het blijkt dat ze nog gevoelens voor elkaar hebben.
15. Blaine, Kurt en de Warblers gaan naar de kledingwinkel om de jongen een ballade te geven.
16. Blaine krijgt na zijn optreden de bons van de jongen.
17. Santana neemt wraak op Quinn omdat ze weet dat ze Finn leuker vindt dan Sam.
18. Zeises praat met Puck in de bieb.
19. Kurt en Blaine praten over de liefde in de coffeeshop.
20. Puck heeft de bons gekregen van Zeises.
21. In Glee zingt Tina een liedje voor Mike Chang.
22. Finn en Quinn hebben van het kussen samen pfeiffer gekregen en zitten bij de zuster.
23. Zeises vind Puck wel leuk, maar hij moet meer moeite voor haar doen.
24. Rachel heeft door dat Finn weer op Quinn verliefd is en praat met hem daarover.
25. Kurt heeft een single Valentijnsavond geregeld voor al zijn vrienden.

Morele thema's die voorkomen in aflevering 34:

Scène 1:

Puck: Iedereen weet dat ik niet de slimste ben, maar ik heb twee lessen geleerd: dat je nooit een agent mag slaan en dat liefde niet te sturen is. Liefde stuurt jou.

Ik kan elk meisje krijgen, maar de enige waar ik oog voor heb ik een dijk van een vrouw. Het komt door de wedstrijd. Ik beloofde haar 7 minuten in de hemel als ze mee zou doen met de wedstrijd, maar wat er in de bezemkast gebeurde was hemels.

(flashback)

Zeises: Je kunt helemaal niet zoenen

Puck: Dat meen je niet

Zeises: Ja, ik word helemaal niet opgewonden, Dag sukkel!

Puck: Dat waren maar 3 minuten.

Zeises: 3 minuten die ik nooit meer terug zal krijgen.

Moreel thema: Puck heeft een wijze les over liefde geleerd, dat deze namelijk niet zelf te sturen is. En dat hij, terwijl hij heel knap is, op een minder mooi meisje valt. Het morele thema dat hier dan ook uit te halen is, is 'Liefde'. De wijze les over liefde en dus het morele thema zit expliciet in de tekst.

De hele aflevering gaat over de liefde, omdat deze aflevering speciaal over Valentijnsdag gaat. Het morele thema liefde komt daarom ook meerdere keren binnen de aflevering voor.

Scène 9:

Quinn: Ik weet waarom je dit doet. Je denkt dat ik hierdoor wel met je moet zoenen.

Finn: Het is wel jammer dat je niet eens een dollar over hebt voor Glee.

Quinn: Ik ga je niet zoenen

Finn: Waar ben je bang voor?

Quinn: Dat ik je valse hoop geef en dat ik mijn vriendje kwets.

Finn: Je vriendje is een jongen, hoor. Zeg dat je me niet wilt kussen.

Quinn: Ik kan het niet.

Moreel thema: Quinn staat voor een keus, of de jongen die ze stiekem leuk vind kussen of hem niet kussen. Als ze dit namelijk zou doen zou ze en Sam kwetsen en Finn valse hoop geven. Het morele thema dat hier dan ook uit te halen is, is 'Liefde'.

De keus om iemand niet te kwetsen binnen de relatie gaat over het morele thema 'Liefde'. Het morele thema zit impliciet in de tekst.

Scène 19:

Quinn: Je weet dat dit een vreemdganger van me maakt, waardoor je het met mij uitmaakte en met Rachel.

Finn: Ik voelde me vreselijk toen ik erachter kwam, want je hield niet van me.

Quinn: Dat is niet waar!

Finn: Niet genoeg om het niet te doen. Als je van iemand houdt ga je niet vreemd.

Quinn: Ik hou van Sam.

Finn: Nee, anders was je niet gekomen

Quinn: Oké, ik denk dat ik van hem houd. Wat er ook gebeurt tussen ons, ik maak het niet uit totdat ik weet of het wat kan worden. Kan je van twee mensen houden?

Finn: Ja, uiteindelijk zal je moeten kiezen.

Moreel thema: Quinn staat voor een keus. Ze wil graag met Finn kussen, maar ze wil haar vriendje Sam niet kwetsen of een vreemdganger genoemd worden. Het morele thema dat hier uitgehaald kan worden is 'Liefde'. Het morele thema wordt expliciet benoemd als Finn zegt dat je niet vreemdgaat als je van iemand houdt.

Glee aflevering 35 seizoen 2

Titel: Comeback

in Nederland uitgezonden op: 19 april 2011

Korte samenvatting uitzending: Omdat Sue zich niet goed voelt (nu ze haar wedstrijd verloren heeft), neemt Will haar op in het koor. Ze probeert dan Rachel en Mercedes tegen elkaar op te zetten, maar dat plannetje mislukt. Om haar terug op de rails te krijgen, neemt Will haar dan mee naar de kinder-kankerafdeling van een ziekenhuis. Quinn weet niet voor wie ze moet kiezen: Finn of Sam. Sam begint ondertussen een eenmansbandje genaamd The Justin Bieber Experience. Wanneer de andere jongens zien dat zijn performance een effect heeft op de meisjes, willen ze ook deel uit maken van de band – behalve Finn. Ondertussen wil Rachel haar populariteit aanzwengelen via Brittany (Wikipedia, 2011).

Beschrijving scènes:

1. Will geeft les. Emma komt hem uit het lokaal halen, want ze denkt dat Sue zelfmoord wil plegen.
2. Emma en Will gaan op zoek naar Sue binnen de school.
3. Quinn en Sam plannen een date.
4. Sam wil indruk maken op Quinn door zich voor te doen als Justin Bieber.
5. Rachel wil Brittany gebruiken om populair te worden binnen de school.
6. Sue is heel boos omdat ze de wedstrijd heeft verloren en heeft daarom geen reden meer om te leven.

7. Sue sluit zich aan bij de Glee.
8. Sam doet bij de Glee Club een liedje voor Quinn.
9. Iedereen wil meedoen met Sam zijn Justin Bieber act.
10. Rachel ziet dat iedereen Brittany kopieert.
11. Sue wil de Glee Club uit elkaar drijven.
12. Sue praat Mercedes en Rachel leugens over elkaar aan, zodat ze elkaar gaan haten.
13. Sam geeft weer een Justin act tegenover alle meisjes in Glee, samen met alle jongens uit Glee.
14. Zeises en Puck praten over hoe hij haar voor zich kan winnen.
15. Quinn is onder de indruk van Sam en zijn act.
16. Quinn kiest toch voor Sam in plaats van Finn.
17. Puck is bij een worstel wedstrijd van Zeises aan het kijken.
18. Rachel en Mercedes doen een wedstrijd zingen voor de leden van de Glee Club.
19. Sue moet op het matje komen bij Will, want hij vindt het niet kunnen hoe ze deed bij de Glee Club.
20. Sue en Will gaan zingen bij kinderen in het ziekenhuis die kanker hebben.
21. Will en Sue zingen samen met de zieke kinderen.
22. Quinn en Santana praten erover hoe erg Brittany een trendsetter is.
23. Zeises geeft een solo voor de Glee Club.
24. Santana en Sam praten in de bieb over het opkrikken van hun imago.
25. Sue heeft het met Will over een lieder wat ze kunnen gaan zingen.
26. De Glee Club zingt Sue haar lieder.
27. Quinn en Sam spreken samen. Sam maakt het uit met haar.
28. Rachel wil een eigen lieder zingen.
29. Sue loopt over naar de concurrent en wil oral intensity gaan coachen.
30. Rachel en Finn praten over het schrijven van liedjes.

Morele thema's die voorkomen in aflevering 35:

Scène 5:

Rachel: Waarom draag je mijn beenwarmers om je armen?

Brittany: Ik heb het koud

Rachel: Je snapt het niet. Ik wil mijn carrière een nieuwe impuls geven. Ik heb het gehad met jongens. Om een comeback te maken moet ik het gesprek van de dag zijn. En jij zou zorgen dat mijn kleding populair werd

Brittany: Beenwarmers slaan wel aan

Rachel: Maar dan moet je ze wel goed dragen

Brittany: Zijn er regels dan?

Rachel: Tuurlijk! Het zijn beenwarmers

Brittany: Maar ik had een topje aan omdat ik al dacht dat het zomer was

Rachel: Goed, maar als ze vragen van wie je het hebt zeg je ...

Brittany: ... Rachel Berry

Moreel thema: Rachel vraagt haar vriendin Brittany een trend voor haar te zetten zodat ze een comeback kan maken op school. Brittany doet dit voor Rachel. Het morele thema is dan ook vriendschap. Het morele thema zit impliciet in de tekst.

Verder komt het morele thema 'Vriendschap' ook in scène 2 aan bod.

Scène 20:

Will: Eens per maand zing ik met de kinderen van de afdeling kinderoncologie.

Sue: Nee, dank je

Will: Hier blijven Sue.

Sue: Ik snap waar je heen wilt, ik ben egoïstisch, ik heb verloren, maar dat is niets in vergelijking bij het leed van andere mensen. Ik moet dankbaar zijn en ik heb mijn lesje geleerd hoor.

Will: Laten we dan met de kinderen zingen. Glee is soms wel maf, maar we zijn ook serieus. Muziek kan echt iets losmaken. Ga alsjeblieft mee. Het zal je goed doen.

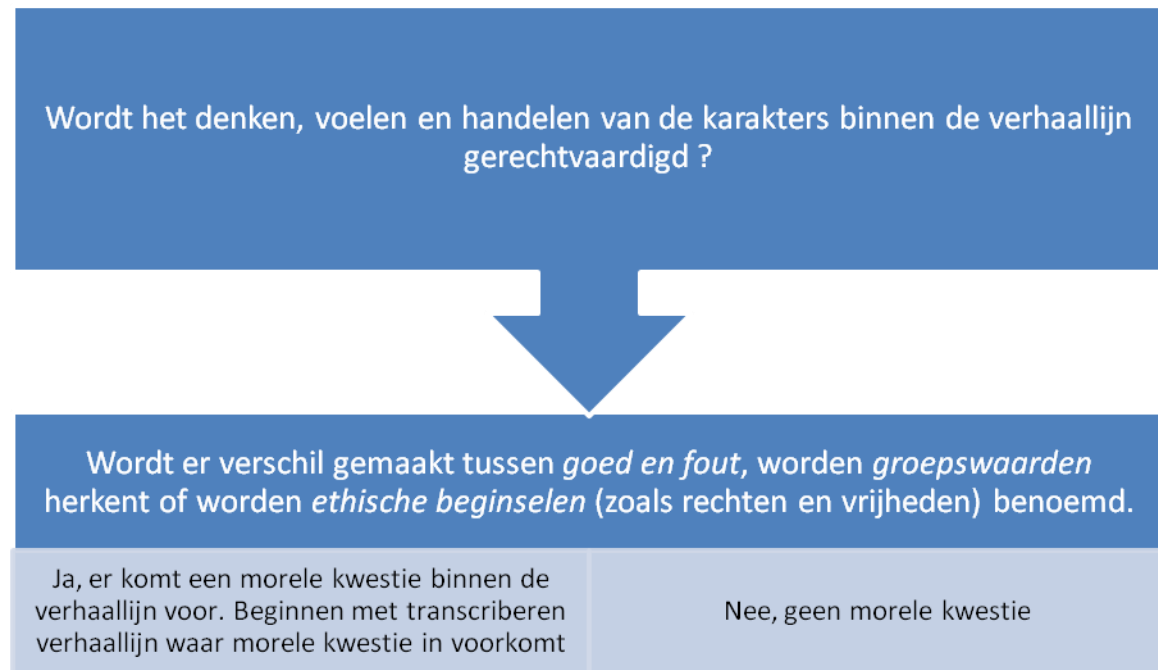
Sue: Goed, maar hoe lief ze ook zijn, als ze stom doen trek ik aan hun katheter.

Moreel thema: Sue komt erachter dat haar leed niets is in vergelijking met andere. Ze zet zich daarom in voor de maatschappij, wat ook wel een heldendaad is. Daarom is het morele thema 'Heldendom'. Het morele thema zit impliciet in de tekst.

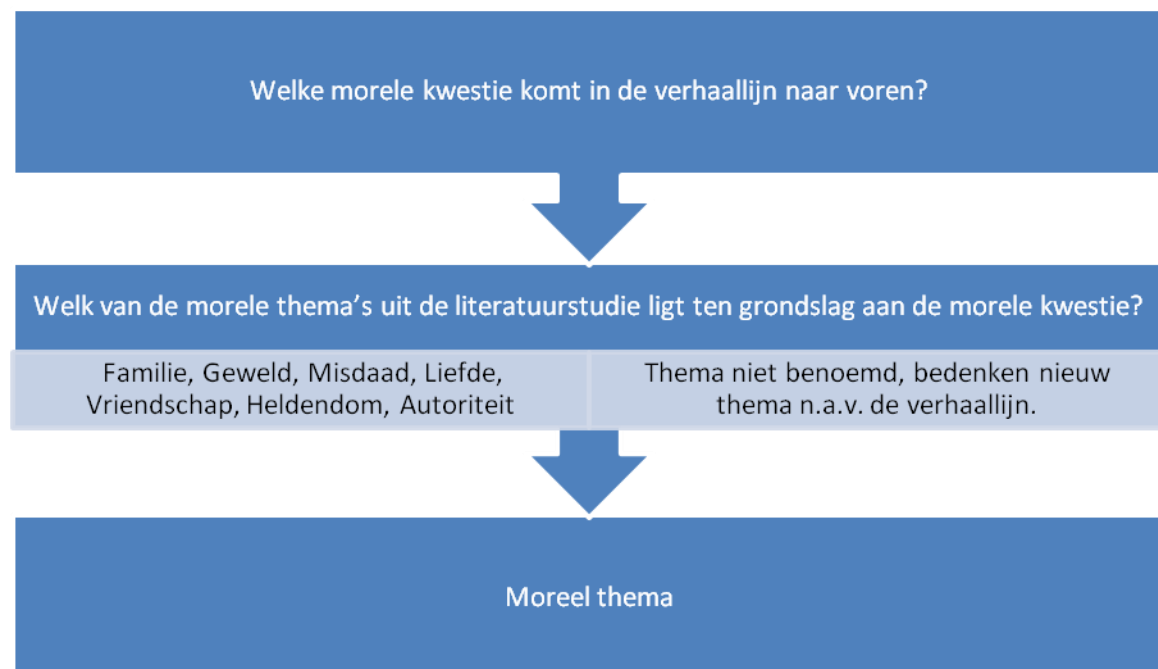
Het morele thema 'Heldendom' komt ook in scène 21 aan bod.

Bijlage B: Transcriptieschema Programma-onderzoek

Vóór het transcriberen:

Na het transcriberen:

Bijlage C: Codeboek

Naam variabele	De gestelde vraag	antwoordmogelijkheden
Berichtkenmerken		
1. Website	Wat is de naam van de website waar het bericht is verkregen?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Fox Community 2. Gleeforum
2. Topic	Wat is de naam van het Topic waar het bericht verkregen is?	<ol style="list-style-type: none"> 1. 'In real life' 2. 'The sub-basement' 3. 'Episode discussion' 4. 'The Substitute' 5. 'Furt' 6. 'Special Education' 7. 'The Sue Sylvester Shuffle' 8. 'Silly Love Songs' 9. 'Comeback'
3. Discussielijn	Hoeveelste discussielijn binnen het Topic is het?	<ol style="list-style-type: none"> 1 11 21 31 41 51 61 71 81 91 101 111 121 131

		141 151 161 171 181 191 201 211 221
4. Bericht	Hoeveelste bericht binnen de discussielijn is het?	1 5 (open geef het nummer van het laatste bericht bijv 11)
5. Datum	Wat is de datum waarop het bericht verschenen is?	(open vraag)
6. Geslacht	Wat is het geslacht van de auteur die het bericht heeft geschreven?	1. Man 2. Vrouw
Inhoudelijke berichtkenmerken		
7. Glee	Hoe wordt Glee binnen het bericht genoemd?	1. De titel van Glee wordt genoemd 2. De titel van Glee wordt niet genoemd, maar wel een expliciete verwijzing naar de serie 3. De titel van Glee wordt niet genoemd, maar in de tekst

		<p>wordt een impliciete verwijzing naar de serie gemaakt</p> <p>4. De titel van Glee wordt niet genoemd en er wordt geen verwijzing naar Glee gemaakt.</p>
8. Thema's	Welk moreel thema dat ten grondslag ligt aan de morele kwestie komt in het bericht naar voren?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liefde 2. Vriendschap 3. Geweld 4. Autoriteit 5. Familie 6. Heldendom 7. Misdaad 8. Er wordt een ander moreel thema genoemd dan bovenstaand 9. Er wordt geen moreel thema genoemd
9. Ander moreel thema	Het andere morele thema dat in het bericht naar voren komt	(open vraag)
Morele kwestie in bericht		
10. Acceptatie	Wordt de morele kwestie in het bericht geaccepteerd.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ja 2. Nee 8. Onduidelijk
11. Reden	Waarom gebruikt de fan een morele kwestie uit Glee als onderwerp voor het online	<ol style="list-style-type: none"> 1. Herkenning 2. Identificatie 3. Delen

	bericht?	8. Onduidelijk
12. Doel	Wat is het doel van het online bericht over een morele kwestie uit Glee?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Versterken eigen moraal 2. Versterken maatschappelijke moraal 3. Moraal ter discussie stellen 4. Moraal louter in de context van Glee bespreken 5. Moraal alleen noemen en verder niets mee doen 8. Onduidelijk
13. Context	In welke context wordt de morele kwestie in het bericht besproken?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Persoonlijke context 2. Sociale context 3. Maatschappelijke context 4. Context van Glee 8. Onduidelijk

Toelichting vragen

De eerste vragen gaan geheel over het bericht. Van welke website is het bericht verkregen en wie is de auteur?

Vraag 1: Vul hier in de website waar het bericht op geplaatst is. Dit is een gesloten vraag. Er kan alleen gekozen worden uit de twee gegeven antwoordmogelijkheden, namelijk de website van de Fox Community of het Gleeforum.

Vraag 2: Kies hier een van de negen topics waar het bericht is geplaatst. Deze topics zijn verkregen uit de analyse van de beide fora.

Vraag 3: Kies hier om de hoeveelste thread (discussielijn) het binnen het topic gaat. Er wordt onderaan de lijst met threads begonnen met het analyseren. Dit betekent dat de 'oudste' thread altijd nummer 1 is. Vervolgens worden er steeds 9 threads overgeslagen, totdat de sluitingsdatum is bereikt.

Vraag 4: Vul hier het berichtnummer in. Berichtnummer 1 is het startbericht van het forum, berichtnummer 5 is het vierde bericht na het startbericht, en het eindbericht is het laatste bericht binnen de discussielijn tot aan de sluitdatum 12 mei 2011. Mocht een discussielijn slechts één bericht bevatten dan wordt dit aangegeven door het berichtnummer 1.1 te geven. Heeft een discussielijn minder dan 5 berichten dan worden alleen het oudste en recentste bericht geanalyseerd. Is het eindbericht ook het vijfde bericht dan wordt dit aangegeven met berichtnummer 5.1.

Vraag 5: Vul hier de datum van het bericht in, wanneer het is gepubliceerd op het forum.

Vraag 6: Vul hier het geslacht in van de auteur van het bericht. Dit is een gesloten vraag; er kan alleen uit man en vrouw gekozen worden.

De volgende vragen gaan over twee belangrijke zaken die in het bericht genoemd worden. Namelijk het noemen van de serie Glee en het noemen van morele thema's uit Glee binnen het bericht.

Vraag 7: Vul hier in of binnen het bericht Glee wordt genoemd. Er is keuze uit vier mogelijkheden. Ten eerste kan de titel 'Glee' in het bericht genoemd worden als in: 'ik vind Glee een leuke serie'. Wanneer de titel 'Glee' niet wordt genoemd kan er wel een directe

verwijzing zijn naar de serie, bijvoorbeeld naar de aflevering, de personages en de scènes zoals: 'Finn speelt erg goed in de aflevering Furt'. Als derde kan Glee, wanneer de titel niet wordt genoemd, ook impliciet naar voren komen, bijvoorbeeld wanneer een voorganger iets over Glee zei en de persoon in het bericht zegt dat hij het er helemaal mee eens is.

Daarnaast kan Glee ook impliciet genoemd worden als in: 'Ik houd erg van musicalseries', Glee is een musicalserie en wordt dus impliciet genoemd. Als laatste kan er ook voor gekozen worden dat er binnen het bericht helemaal geen verwijzing is naar de serie.

Vraag 8: Vul hier in welk moreel thema ten grondslag ligt aan de morele kwestie in het bericht. Er kan gekozen worden uit de zeven thema's die verkregen zijn uit het kwalitatieve onderzoek. Daarnaast kan het voorkomen dat er een moreel thema voorkomt dat niet verkregen is uit de geanalyseerde afleveringen. Er kan dan gekozen worden dat er een ander moreel thema wordt genoemd. Wanneer er geen moreel thema voorkomt, kan hier ook voor gekozen worden.

Vraag 9: Vul hier in welk moreel thema er voorkomt in het bericht, mits er een moreel thema voorkomt en dit niet één van de zeven geanalyseerde morele thema's is.

De volgende vragen gaan in op de morele thema's die binnen de online berichten worden genoemd en de manier waarop zijn worden genoemd.

Vraag 10: Vul hier in of de morele kwestie zoals deze in het bericht voorkomt wordt geaccepteerd of niet en of de schrijver het met de kwestie eens is of juist niet. Met een morele kwestie zoals 'Liefde overwint alles' kan de schrijver het eens zijn. Doordat deze bijvoorbeeld zegt: 'Ik heb meegemaakt dat mijn vriend en ik altijd weer bij elkaar komen ongeacht de slechte tijden die we hebben meegemaakt'. De schrijver kan de kwestie ook niet accepteren door te zeggen: 'Ik geloof niet dat we bij elkaar kunnen blijven nadat we dit allemaal hebben meegemaakt'. De morele kwestie wordt dan wel beschreven, maar de schrijvers is het niet mee eens met de boodschap die Glee meegeeft. Wanneer het onduidelijk is of een morele kwestie wordt geaccepteerd of niet kan voor de optie 'onduidelijk' gekozen worden.

Vraag 11: Vul hier in wat de reden is waarom fans de morele kwesties uit Glee gebruiken in de online berichtgeving.

Herkenning: Herkent de schrijver alleen de morele kwestie, maar doet deze er verder in de tekst niets mee? Er wordt louter over de morele kwestie gesproken en niet over persoonlijke ervaringen van de schrijver. Een voorbeeld kan zijn: 'Binnen Glee kwam naar voren dat liefde alles overwint'.

Identificatie: Identificeert de schrijver van het bericht zich met de morele kwestie of het thema wat hieraan ten grondslag ligt? De schrijver duidt in het bericht zichzelf aan. De schrijver verhaalt de morele kwestie die in Glee aan de orde komen terug op zijn eigen leven. Een voorbeeld kan zijn: 'Rachel en Finn zijn voor elkaar gemaakt, ook al hebben ze ups en downs binnen hun relatie. Ik ben er zeker van dat liefde alles overwint, want ik heb dat zelf ook meegemaakt'.

Delen: Gebruikt de schrijver het thema of de morele kwestie als onderwerp om 'iets' met andere schrijvers te kunnen delen, door de mening van anderen daarover te vragen of door in te gaan op een bericht van een ander die hierover geschreven heeft? Een voorbeeld kan zijn: 'Vinden jullie ook dat liefde alles overwint, geef dan jullie reactie hieronder'.

Onduidelijk: Het is onduidelijk waarom de schrijver de morele kwestie uit Glee gebruikt.

Het kan voorkomen dat er een combinatie van twee antwoorden mogelijk is. Het kan bijvoorbeeld zijn dat iemand zich identificeert met de morele kwestie uit het bericht en dit daarna deelt met andere schrijvers. In dit geval wordt er gekeken wat de meest prominente reden is om de morele kwestie uit Glee te gebruiken. Als dat niet aan te geven is dan wordt de reden gekozen die het eerst in het bericht genoemd wordt.

Vraag 12: Vul hier het doel in van het online bericht over de morele kwesties van Glee.

Versterken eigen moraal: Wordt de eigen moraal van de schrijver versterkt? Na het zien van de morele kwesties in Glee is er voor de schrijver een wereld open gegaan, waardoor deze een bericht plaatst om te laten weten dat de eigen moraal is versterkt. Een voorbeeld kan zijn: 'Glee heeft mij doen inzien dat ik mezelf moet accepteren zoals ik ben.'

Versterken maatschappelijke moraal: Wordt de maatschappelijke moraal versterkt? Na het zien van de morele kwesties in Glee is er voor de schrijver een wereld opengedaan, waardoor deze een bericht plaatst om de maatschappij in te laten zien dat de maatschappelijke moraal moet worden versterkt. Een voorbeeld kan zijn: 'Glee laat de kijkers zien dat homoseksualiteit maatschappelijk geaccepteerd moet worden'.

Moraal ter discussie stellen: Wordt de moraal in het bericht ter discussie gesteld? Na het zien van de morele kwesties in Glee wil de schrijver de moraal die verteld is ter discussie stellen, omdat er bijvoorbeeld onbegrip over bestaat of een taboe op rust. Een voorbeeld kan zijn: 'Homoseksualiteit is geen ziekte, maar juist gewoon.'

Moraal louter in de context van Glee bespreken: Wordt de moraal louter genoemd in de context van de verhaallijn van Glee en wil de schrijver door de moraal in het online bericht te noemen verder niets op moreel vlak duidelijk maken met het bericht? Een voorbeeld kan zijn: 'Wat goed dat Kurt in de aflevering van Glee uit de kast is gekomen'.

Moraal alleen noemen en verder niets mee doen: Wordt de moraal alleen genoemd, maar er wordt verder niet mee gedaan? Een voorbeeld kan zijn 'Liefde overwint alles'. De schrijver beschrijft de moraal, maar wil hiermee niet de moraal versterken of ter discussie stellen.

Onduidelijk: Het is onduidelijk wat het doel is van het online bericht over de morele kwesties van Glee.

Het kan voorkomen dat er een combinatie van twee antwoorden mogelijk is. Het kan bijvoorbeeld voorkomen dat iemand een moraal ter discussie wil stellen en deze in de context van Glee bespreekt. In dit geval wordt er gekeken wat het meest prominente doel is van het online bericht over de morele kwesties van Glee. Is dit niet aan te geven dan wordt de eerstgenoemde reden van het bericht gebruikt als antwoord.

Vraag 13: Geef hier aan in welke context de morele kwestie binnen het online bericht wordt genoemd.

Persoonlijke context: Betreft de schrijver de moraal uit Glee alleen op zichzelf? Bijvoorbeeld: 'Zelf heb ik wel eens meegemaakt dat liefde alles overwint'.

Sociale context: Betreft de schrijver de moraal uit Glee op zijn of haar sociale leven, bijvoorbeeld op familieleden, vrienden of klasgenoten? Een voorbeeld kan zijn: 'Mijn broertjes is zelf ook wel eens gepest omdat hij homoseksueel is'.

Maatschappelijke context: Betreft de schrijver de moraal uit Glee op de maatschappij, bijvoorbeeld op maatschappelijke problemen die spelen, zoals milieuvervuiling, tienerzwangerschappen en homohuwelijk? Een voorbeeld kan zijn: 'Het is niet normaal dat homoseksualiteit nog niet wereldwijd geaccepteerd wordt'.

Context Glee: Betreft de schrijver de moraal uit Glee alleen op Glee zelf? Bijvoorbeeld Karofsky mag geen geweld tegen Kurt gebruiken louter omdat hij homo is. De schrijver herkent de moraal en bespreekt deze alleen in de context van Glee.

Onduidelijk: Het is onduidelijk in welke context de morele kwestie binnen het online bericht wordt genoemd.

Het kan voorkomen dat er een combinatie van twee antwoorden mogelijk is, bijvoorbeeld wanneer iemand een moraal in een maatschappelijke én een sociale context bespreekt. In dit geval wordt de context gekozen die in het bericht het meest prominent naar voren komt. Wanneer dit niet aan te geven is wordt de eerstgenoemde gekozen.